

Notat

Dato: 04.07.2016
Arkivsak: 2015/5369-10
Saksbehandlar: sunschu

Til:	Utval for opplæring og helse Fylkesutvalet
Frå:	Fylkesrådmannen

Melding om oversending av klage på vedtak - Hordaland privatgymnas

Utdanningsdirektoratet sitt vedtak i sak om avslag på søknad om godkjenning etter friskolelova for Hordaland Privatgymnas AS er klaga på. Utdanningsdirektoratet har handsama klaga og finn ikkje å kunne gjere om sitt vedtak. Klaga er sendt Kunnskapsdepartementet for endeleg handsaming. Opplærings- og helseutvalet handsama saka i utvalsmøte 18.08.2015, og fylkesutvalet handsama saka i møte 27.08.2015. Vedlagt følgjer kopi av Utdanningsdirektoratet sitt vedtak.

Vedlegg

- 2 Oversending av klage på vedtak - ny videregående skole etter friskoleloven - Hordaland Privatgymnas
- 3 Klage på vedtak om avslag av 01-04-2016 Hordaland Privatgymnas AS
- 4 Vedtak om avslag - ny skole etter friskoleloven - Hordaland Privatgymnas AS
- 5 Uttalelse - Hordaland Privatgymnas AS
- 6 Protokoll FUV
- 7 Saksframlegg
- 8 Ber om suppleringer - Hordaland Privatgymnas AS
- 9 Søknad - Ny videregående skole etter privatskoleloven - Hordaland Privatgymnas AS
- 10 Registerutskrift fra Enhetsregisteret - 20150331 registerutskrift Oslo Toppidrettsgymnas.pdf
- 11 Innskuddskapital - Bekreftelse på innskuddskapital Oslo Toppidrettsgymnas AS.pdf
- 12 Vedtekter - 20150318 Vedtekter Hordaland Privatgymnas AS.pdf
- 13 Redegjørelse for elevtall - 2015 elevtall redegjørelse Hordaland Privatgymnas AS.pdf
- 14 Inntaksreglement - 2015 Inntaksreglement Hordaland Privatgymnas AS.pdf
- 15 Ordensreglement - 2015 Ordensreglement Hordaland Privatgymnas AS.pdf
- 16 Budsjett - budsjett_VGS_2015_90-360elever.xlsx.pdf
- 17 Tilleggsopplysninger - Tilleggsopplysninger Hordaland Privatgymnas.docx
- 18 Læreplan Livssynshumanisme VGS Endringsdokument
- 19 Læreplan Livssynshumanisme VGS Filosofi og livssyn
- 20 Læreplan Livssynshumanisme VGS Generell læreplan
- 21 Endring av søknad - Hordaland Privatgymnas AS

Fra: post@utdanningsdirektoratet.no

Sendt: 01.07.2016 12:44:07

Til: Kunnskapsdepartementet

Kopi: Hordaland Privatgymnas AS; Fylkesmannen i Hordaland; Hordaland Fylkeskommune - Postmottak; Christina Mendicino Grønli

Emne: Oversendelse av klage på vedtak - ny videregående skole etter friskoleloven - Hordaland Privatgymnas

Vedlegg: Oversendelse av klage på vedtak - ny videregående skole etter friskoleloven - Hordaland

Privatgymnas.pdf;Klage på vedtak om avslag av 01-04-2016 Hordaland Privatgymnas AS.pdf;Vedtak om avslag - ny skole etter friskoleloven - Hordaland Privatgymnas AS.pdf;Uttalelse - Hordaland Privatgymnas AS.pdf;Protokoll FUV.pdf;Saksframlegg.pdf;Ber om suppleringer - Hordaland Privatgymnas AS.pdf;Søknad - Ny videregående skole etter privatskoleloven - Hordaland Privatgymnas AS.pdf;Registerutskrift fra Enhetsregisteret - 20150331 registerutskrift Oslo Toppidrettsgymnas.pdf.PDF;Innskuddskapital - Bekreftelse på innskuddskapital Oslo Toppidrettsgymnas AS.pdf.pdf;Vedtekter - 20150318 Vedtekter Hordaland Privatgymnas AS.pdf.pdf;Redegjørelse for elevtall - 2015 elevtall redegjørelse Hordaland Privatgymnas AS.pdf.pdf;Inntaksreglement - 2015 Inntaksreglement Hordaland Privatgymnas AS.pdf.pdf;Ordensreglement - 2015 Ordensreglement Hordaland Privatgymnas AS.pdf.pdf;Budsjett - budsjett_VGS_2015_90-360elever.xlsx.pdf.pdf;Tilleggsopplysninger - Tilleggsopplysninger Hordaland Privatgymnas.docx.pdf;Læreplan Livssynshumanisme VGS Endringsdokument.pdf;Læreplan Livssynshumanisme VGS Filosofi og livssyn.pdf;Læreplan Livssynshumanisme VGS Generell læreplan.pdf;Endring av søknad - Hordaland Privatgymnas AS.pdf
Viser til vedlagt brev med vedlegg.

Vennlig hilsen

Christina Mendicino Grønli
seniorrådgiver - juridisk avdeling 2

Utdanningsdirektoratet
Telefon: 23 30 27 55
www.utdanningsdirektoratet.no

Kunnskapsdepartementet

Oversendelse av klage på vedtak - ny videregående skole etter friskoleloven - Hordaland Privatgymnas

Utdanningsdirektoratet viser til brev datert 22. april 2016 der Hordaland Privatgymnas påklager vedtak om avslag datert 1. april 2016. Det vises for øvrig til følgende dokumenter i saken:

- Søknad fra skolen datert 31. mars 2015
- Suppleringer til søknaden datert 8. april 2015
- Vårt brev om suppleringer datert 26. juni 2015
- Uttalelse fra Sør-Trøndelag fylkeskommune datert 10. september 2015

Saken gjelder søknad om godkjenning av ny livssynsskole skole etter privatskoleloven § 2-1 andre ledd bokstav a.

Klagers anførsler og Utdanningsdirektoratets vurdering

Utdanningsdirektoratet fant at skolen ikke tilfredstilte friskolelovens minstekrav, herunder krav til vedtekter og læreplaner. Vi mente også at elevgrunnet ikke var godt nok dokumentert.

Skolens vedtekter og registerutskrift

Skolens nye vedtekter kan godkjennes. Vi peker på at det i vedtektenes § 8 fremgår at generalforsamlingen skal ta stilling til hvordan overskuddet skal brukes. Da det er strenge regler knyttet til bruk av evt. overskudd i økonomiforskrift til friskoleloven, mener vi at det bør vises til forskriften i denne forbindelse.

Skolen har sendt inn kopi av registerutskrift. Vi kan ikke se at det fremgår av formålet hvilket grunnlag skolen er basert på, slik det fremgår av de reviderte vedtektene.

Ordensreglement og inntaksreglement

Skolens tidligere innsendte reglement kunne godkjennes, men Utdanningsdirektoratet pekte på at det var henvisninger til privatskoleloven og ikke friskoleloven. Skolen har rettet opp i dette i reviderte reglement.

Skolens læreplan

Utdanningsdirektoratet redegjorde i sitt vedtak om at læreplanene skolen ønsket å bruke, ikke kunne godkjennes, til tross for at disse var blitt godkjent tidligere for Heltberg private gymnas Drammen.

Bakgrunnen for at læreplanen ikke kan godkjennes er at vi etter en ny vurdering mener at den ikke i stor nok grad synliggjør skolens grunnlag da den ikke har noe tillegg på Vg3 eller i generell del.

Det er ikke slik at vi endrer mening om hva som stilles som krav til en læreplan. Feilen har skjedd ved en inkurie, og vi viser til at også Heltberg private gymnas Drammen er blitt opplyst om feilen.

Det er i utgangspunktet riktig som skolen anfører at en i forvaltningssaker skal behandle like saker likt. Det er imidlertid ikke slik at en saksbehandlingsfeil som har skjedd i et enkelttilfelle vil utløse en plikt til å endre forvaltningspraksis. I dette tilfellet vil det være viktigere at utdanningen som gis tilfredsstillende lovens minstekrav til synliggjøring.

Skolen viser til at det ikke er tydelig at skolens grunnlag må synliggjøres på alle trinn. Vi viser i den forbindelse til vårt rundskriv som tar for seg egne krav til skoler godkjent på religiøst grunnlag (nå på grunnlag av livssyn) <http://www.udir.no/ny-forside/regelverk-og-tilsyn/finn-regelverk/etter-tema/Private-skoler/Rundskriv-Udir-02-2011---Krav-til-lareplaner-for-private-skoler/>. Her står det bl.a.: «Skolen må synliggjøre verdigrunnlaget sitt i læreplanen, både i generell del, og i læreplaner for relevante fag. I læreplaner for relevante fag må skolen synliggjøre verdigrunnlaget i formålet, og som hovedregel i kompetansemål. I tillegg skal skolen synliggjøre sitt verdigrunnlag i stiftelsesdokumentene.»

Dette innebærer en synliggjøring på hvert hovedtrinn i læreplaner for grunnskoler, og på hvert årstrinn for videregående skoler. Læreplaner for videregående nivå har kompetansemål på hvert trinn. Kravet til synliggjøring blir derfor gjeldene for hvert trinn. Videre i rundskrivet vises det til eksempler på hvordan det er mulig å synliggjøre på de ulike trinnene. Det står at «I Vg3 kan skolen synliggjøre sitt verdigrunnlag i læreplanen i religion og etikk for eksempel ved å tilføre flere mål, eller ha en egen læreplan i den religionen de søker på grunnlag av i tillegg til religion og etikkplanen i LK06/LK06-S».

Utdanningsdirektoratet mener det er uheldig i denne saken at inkurien ble oppdaget så sent i søknadsprosessen og at det først kom frem i vedtaket om avslag.

Det er videre knyttet noen kommentarer til bruk av læreplanen ved Heltberg private gymnas Drammen. I vårt vedtak pekte vi på at skolen enda ikke hadde tatt den godkjente læreplanen i bruk. Hordaland Privatgymnas opplyser at dette ikke stemmer. Utdanningsdirektoratet viser til at læreplanene og driftsendring (fra å være godkjent på grunnlag av en anerkjent pedagogisk retning til livssyn), ble godkjent på vilkår. Utdanningsdirektoratet har ikke registrert at Heltberg private gymnas Drammen har dokumentert kravene som var vilkårsfestet, og har dermed lagt til grunn at skolen fortsatt følger tidligere godkjente læreplaner. Dette har ikke hatt betydning for vurderingen av om læreplanen kan godkjennes eller ikke, og var kun ment som en saksopplysning.

Skjønnsmessig vurdering

Utdanningsdirektoratet hadde i sitt vedtak om avslag merknader knyttet til skolens omsøkte elevtall. Skolen argumenterer her med at de ikke kan se at en ny skole med et elevtall på 360 elever vil kunne påvirke den offentlige skolestrukturen i særlig grad, og at Akademiet har drevet skole i Bergen siden 2004 med oversøking av elever hvert skoleår.

Skolen trekker videre frem at det faktisk ikke foreligger noe livsynshumanistisk tilbud i regionen. I klagen peker skolen på at det nasjonalt er et stort ønske om utdanning basert på livsynshumanistisk grunnlag, og at Humanistskolen i Oslo opplever stor oversøking.

Utdanningsdirektoratet er enige i at det vil kunne være et behov for en skole basert på livsynshumanisme da det ikke finnes tilsvarende tilbud i fylket, og at det er friskolelovens formål å legge til rette for en slik etablering dersom det ikke får store negative konsekvenser i fylket. Utdanningsdirektoratet vil her påpeke at skolens læreplaner ikke oppfyller kravet til synliggjøring for livssynsskoler.

Skolen har ikke dokumentert utover mer generelle betraktninger, at det er behov for livssynsskole med livsynshumanisme som grunnlag. Skolen blant annet følgende:

«Videre er det slik at det faktisk ikke foreligger noe livssynshumanistisk tilbud i regionen. Det at skolen har et tilbud som det til nå tilbys i regionen, medfører nettopp at dette representerer et relativt alternativ til det offentlige tilbudet. Nasjonalt er det et stort ønske om utdanning basert på livssynshumanistisk grunnlag. Ungdomsskolen «Humanistskolen» i Oslo opplever stor oversøkning. Det er ingen grunn til å tro at en slik effekt ikke vil inntre i et annet sted i landet og på videregående nivå.»

Skolen skriver at det nasjonalt er et stort ønske om denne type skoler, men underbygger ikke dette. Samme søker har søkt om denne type skoler andre deler i landet og, men behovet for tilbudet er heller ikke i de andre søknadene dokumentert.

Videre skriver skolen:

«Akademiet har hatt skole i Bergen siden 2004 og det har i alle år vært oversøkning til skolen. Akademiets nåværende videregående skole vil høsten 2016 bytte navn til Metis og Akademiet søker derfor om å etablere en ny videregående skole i Bergen. Basert på vår erfaring fra de 11 årene vi har drevet skole i Bergen, samt fra resten av landet mener vi å kunne dokumentere at elevene vil ønske en ny Akademiet- skole velkommen og at det er behov for en Akademiet-skole i Bergen sentrum.»

Ut i fra skolens argumentasjon fremstår som om at behovet for skolen, er at de er en Akademiet skole, og ikke en livssynsskole. Utdanningsdirektoratet legger til grunn i sin vurdering at søknaden skal vurderes ut ifra det grunnlaget som skolen søker godkjenning for, livssynshumanisme. Utdanningsdirektoratet ser ikke hvordan det faktum at Akademiet har drevet skole i Bergen i over 11 år skal kunne vektlegges for at det skal etableres en ny livssynsskole i Bergen sentrum.

I vår vurdering stiller vi uansett spørsmål det ville være behov for en livssynshumanistisk skole av størrelsen det søkes om. Vi mener at skolen eventuelt på et senere tidspunkt ville kunne søke om utvidelse dersom det er grunnlag for flere elevplasser.

Utdanningsdirektoratet har vurdert skolens innsendte dokumentasjon, men finner ikke å kunne omgjøre vedtaket. Klagen oversendes Kunnskapsdepartementet for behandling.

Vennlig hilsen

Einar Simonsen Plahter
avdelingsdirektør

Christina Mendicino Grønli
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:
Hordaland Privatgymnas AS
Fylkesmannen i Hordaland
Hordaland fylkeskommune

Utdanningsdirektoratet
Att: Saksbehandler Magne Hopland Eriksen

Drammen, 22.04.2016
Deres ref: 2015/2368
E-post: petter.alvik@akademiet.no
Telefon: 900 77 644

Kun sendt til:
post@utdanningsdirektoratet.no

Klage på vedtak 2015/2368 Hordaland Privatgymnas

Det vises til vedtak 2015/2368.

Vedtaksdato er 01.04.2016. Klagefrist er 22.04.2016. Klagen er innlevert rettidig.

Under vil vi gjennomgå avslagsgrunnene.

Registerutskrift

Skolen har så vidt vi kan se i våre arkiver, ikke motatt noe anmodning om supplerende info.

Det er også sendt inn ny samordnet registermelding hvor vedtektsfestet formål er endret i tråd med nye vedtekter.

Uansett er slik registerutskrift og kvittering for ny samordnet registerutskrift nå vedlagt, se vedlegg 1.

Vedtekter

Utdanningsdirektoratet har avslått vedtektene til skolen.

Reviderte vedtekter som synliggjør verdigrunnlaget er vedlagt, se vedlegg 2.

Skolens læreplan

Direktoratet fremholder at «læreplanen skolen har sendt inn er tidligere godkjent av Utdanningsdirektoratet for Heltberg private gymnas Drammen AS, men de er ikke tatt i bruk av skolen». Grunnpremisen i denne påstanden stemmer ikke. Heltberg private gymnas Drammen AS tok læreplanen i bruk så snart denne var godkjent. Det er vanskelig for skolen å se at om hvorvidt den skolen som først fikk læreplanen godkjent faktisk bruker den eller ikke, kan være avgjørende for om den skal kunne godkjennes ved andre skoler. Noe slikt argument er heller ikke anført av direktoratet, og påstanden står ubegrunnet.

Direktoratet fremholder videre at de «har sett nærmere på vurderingen som ble gjort i dette vedtaket, og ser nå at læreplanen kun delvis oppfyller krav til synliggjøring av livssynshumanisme. Synliggjøringen gjør seg gjeldende på Vg3 og i generell del. Dette er ikke tilstrekkelig synliggjøring, og det er ikke i tråd med den forvaltningspraksisen som gjelder for andre videregående livssynsskoler». Skolen synes det er undelig at direktoratet endrer mening slik de nå gjør. Vurderingen av læreplaner må etter sin natur være helt konkret begrunnet, og at andre læreplaner har blitt gitt andre typer føringer enn den aktuelle læreplanen, kan ikke være førende for avgjørelsen av om denne læreplanen oppfyller kravene til jevnghet og synlighet.

Videre må også vedtak 2011/1584 for Heltberg private gymnas Drammen AS, hvor konklusjonen var at den aktuelle læreplanen faktisk oppfyller lovens krav til jevngodhet og synlighet, også gjelde som forvaltningspraksis i et helt sammenliknbart tilfelle.

Direktoratet mener også at «[e]tter en ny faglig gjennomgang, mener vi at synliggjøring av skolens grunnlag også må fremgå også på Vg1 og Vg2, og læreplanen kan derfor ikke godkjennes slik innholdet er nå». Skolen er uenig i at det kan stilles noe slikt krav. Direktoratet viser til sine nettsider for veiledning til forskriften til friskolelovens krav til synliggjøring. Læreplanen er tidligere godkjent etter omfattende faglig kontroll i utdanningsdirektoratet. Det er ingen krav i lov eller forskrift om at synliggjøring må fremkomme i særvalg på alle trinn. I veilederen «krav til læreplaner for private skoler Udir-2-2011» oppstilles en del alternative eksempler på hvordan faget kan synliggjøres. Skolens læreplan oppfyller flere av disse, eksempelvis: «Skolen kan ta inn nye punkter i generell del og læringsplakaten», «skolen kan ha tillegg i formålet i læreplaner for relevante fag», «skolen kan ha flere kompetansemål enn de som er fastsatt i læreplanene for fag i LK06». At skolen ikke oppfyller eksempelet om at «videregående skoler kan synliggjøre sitt verdigrunnlag gjennom å ha en egen læreplan i den religionen de søker på grunnlag av på Vg1 og Vg2» kan i denne forstand ikke være avgjørende. Dette er ikke stilt som generelt krav til skoler godkjent på livssyn.

Det må etter dette være klart at skolens læreplan oppfyller friskolelovens krav til synliggjøring.

Inntaksreglement

Lovhenvisingene er nå endret fra privatskoleloven til friskoleloven.

Vedlegg 3

Ordensreglement

Lovhenvisingene er nå endret fra privatskoleloven til friskoleloven.

Vedlegg 4

Skjønnsmessig vurdering

Skolen kjenner seg ikke igjen i at det ikke er behov for skolen i Hordaland.

I skolebruksplanen for 2012-2020 i seksjonen om elevtallsutviklingen i punkt 4.1.3.2, skriver fylkeskommunen at «I region sentrum er elevtalet og talet 16-18-åringar venta å halde seg relativt stabilt i første del av planperioden. Frå omkring 2020 er elevtalet venta å auke frå omkring 3800 til i overkant av 4000 i 2025. I perioden frå 2025-2035 er elevtalet venta å auke opp mot 4700.

Det er svært mange elevar frå andre regionar som reiser til region Sentrum... Dette er ei følge av elevane sine ønskjer, kommunikasjonar og attraktive tilbod i sentrum. Det er og her dei fleste private skolane er lokalisert». Dette må tilsi at det faktisk er behov for å etablere skoleplasser i de regionene elevene ønsker å gå på skole. For øvrig er den generelle befolkningsutviklingen i Hordaland ventet å stige jevnt i tiårene fremover.

Hordaland Fylkeskommune påstår at det vil ha negative konsekvenser for den offentlige skolestrukturen dersom vår skole får godkjenning. Selve tilsøkningen til de sentrumsbaserte skolene i Bergen tilsier tvert i mot at det er behov for nye privatskoleplasser i kommunen.

Akademiet har hatt skole i Bergen siden 2004 og det har i alle år vært oversøking til skolen. Akademiets nåværende videregående skole vil høsten 2016 bytte navn til Metis og Akademiet søker derfor om å få etablere en ny videregående skole i Bergen. Basert på vår erfaring fra de 11

årene vi har drevet skole i Bergen, samt fra resten av landet mener vi å kunne dokumentere at elevene vil ønske en ny Akademiet-skole velkommen og at det fortsatt er behov for en Akademiet-skole i Bergen sentrum.

Vår nye skole vil ta sin del av den naturlige elevtallsveksten og en etablering av 300 skoleplasser vil ikke ha medføre annet enn at Hordaland Fylkeskommune vil måtte justere på sitt tilbud, en justering som er en del av den normale dimisjoneringen av fylkes skoletilbud som uansett må gjøres årlig. En eventuell overkapasitet av skoleplasser vil bli dekket inn av generell befolkningsøkning og tilreisende elever til sentrumsområdet.

Videre er det slik at det faktisk ikke foreligger noe livsynshumanistisk tilbud i regionen. Det at skolen har et tilbud som det til nå ikke tilbys i regionen, medfører nettopp at dette representerer et reelt alternativ til det offentlige tilbudet. Nasjonalt er det stort ønske om utdanning basert på livsynshumanistisk grunnlag. Ungdomskolen «Humanistskolen» i Oslo opplever stor oversøking. Det er ingen grunn til å tro at en slik effekt ikke vil inntre i et annet sted av landet og på videregående nivå.

Det må etter dette være klart at det er behov for skolen, og at den ikke vil ha negative konsekvenser for den offentlige skolestrukturen.

Ved spørsmål eller kommentarer kan undertegnede kontaktes.

Med vennlig hilsen
for Hordaland Privatgymnas

Petter Arne Alvik
sign.

Vedlegg 1

Brønnøysundregistrene

REGISTERUTSKRIFT FRA ENHETSREGISTERET OG FORETAKSREGISTERET

Type opplysninger: Registrerte opplysninger:	Dato for registr.:	Merknad:
Organisasjonsnr.:	912 902 366	
Navn/foretaksnavn:	HORDALAND PRIVATGYMNAS AS	19.02.2016
Tidligere navn/ foretaksnavn:	OSLO TOPPIDRETTSGYMNAS AS	17.12.2013
Forretningsadr.:	Molovegen 3B 6004 ÅLESUND	17.12.2013
Kommune:	1504 ÅLESUND	
Land:	Norge	
Postadresse:	Postboks 943 Sentrum 6001 ÅLESUND	17.12.2013
Mobiltelefonnr.:	900 77 644	17.12.2013
Organisasjonsform:	Aksjeselskap	17.12.2013
Stiftelsesdato:	06.12.2013	17.12.2013
Daglig leder/ adm.direktør:	Petter Arne Alvik Østre Hovdenesvegen 9 6019 ÅLESUND Fødselsdato: 21.02.1964	15.02.2016
Vedtektsdato:	18.01.2016	19.02.2016
Vedtektsfestet formål:	Drift av privatskole.	19.02.2016
Virksomhet/art/ bransje:	Drift av privat videregående skole for aldersgruppen 15 til 19 år.	19.02.2016
Næringskode:	85.310 Videregående opplæring innen allmennfaglige studieretninger	18.12.2013
Institusjonell sektorkode:	2100 Private aksjeselskaper mv.	17.12.2013
Særlige opplysninger:	Registrert i Foretaksregisteret Sist innsendte årsregnskap 2014	17.12.2013 01.07.2015
Aksjekapital NOK:	30 000,00	17.12.2013

Type opplysninger: Registrerte opplysninger:		Dato for registr.:	Merknad:
Styre:		17.12.2013	
Styrets leder:	Petter Arne Alvik Østre Hovdenesvegen 9 6019 ÅLESUND Fødselsdato: 21.02.1964		
Signatur:	Styrets leder alene.	17.12.2013	
Revisor:	Godkjent revisjonsselskap Organisasjonsnummer 935 174 627 KPMG AS Sørkedalsveien 6 0369 OSLO	17.12.2013	
Regnskapsfører:	Autorisert regnskapsførerselskap Organisasjonsnummer 936 731 716 SPJELKAVIK REGNSKAP AS Langelandsvegen 17 6010 ÅLESUND	17.12.2013	
Målform:	Bokmål	17.12.2013	

Til: Petter Alvik
Emne: SV: PETTER ARNE ALVIK, Samordnet registermelding - signering, Endring, HORDALAND PRIVATGYMNAS AS, 912902366

Fra: "noreply@altinn.no"

Dato: torsdag 21. april 2016 20.01

Til: "Petter A. Alvik"

Emne: PETTER ARNE ALVIK, Samordnet registermelding - signering, Endring, HORDALAND PRIVATGYMNAS AS, 912902366

Kvittering for din signering av Samordnet registermelding

Referansenummer i Altinn: AR144549285

Mottaker:Brønnøysundregistrene

Avsender: PETTER ARNE ALVIK

Dato: 21.04.2016 20:01

Følgende har blitt sendt:

Samordnet registermelding - signering, Endring, HORDALAND PRIVATGYMNAS AS, 912902366

Protokoll(er) fra generalforsamling.pdf

Vedtekter.pdf

Samordnet registermelding.pdf

Følgende signaturer har blitt sendt:

ALVIK PETTER ARNE, 21.04.2016 20:01

Samordnet registermelding - signering, Endring, HORDALAND PRIVATGYMNAS AS, 912902366

Samordnet registermelding.pdf

Hvis meldingen skal signeres av flere, vil den bli sendt til Brønnøysundregistrene først når alle har signert. Vennligst oppgi referansenummer ved henvendelse.

Takk for samarbeidet!

Enkelte e-postlesere støtter ikke formatet (HTML) for kvitteringen, noe som fører til at ikke hele kvitteringen kan vises riktig.

This e-mail has been scanned by <http://www.comendo.com> and does not contain virus.

Vedlegg 2

Hordaland Privatgymnas AS

Vedtekter

§1

Selskapets navn er Hordaland Privatgymnas AS.

§2

Selskapets forretningskontor er Moloveien 3B, Ålesund.

§3

Selskapets virksomhet er drift av friskole med livsynshumanistisk grunnlag.

§4

Selskapets aksjekapital er på kr. 30.000,- fordelt på 300 aksjer pålydende kr 100,- lydende på navn.

§5

Selskapets styre skal bestå av 1 til 4 medlemmer.

I tillegg til de ordinære styremedlemmene har følgende møte- og uttalerett:

- representant oppnevnt av fylkeskommunen.
- representant for elevrådet.
- representant for undervisningspersonalet.
- representant for andre tilsette ved skolen.
- daglig leder ved skolen.

Styret skal blant annet behandle følgende saker:

- fastsette størrelsen på skolepengene.
- vedta regnskap og budsjett for skolen.
- fastsette inntaks og ordensreglement for skolen.
- fremme bortvisning etter Privatskoleloven § 3-10 andre ledd.
- ha ansvar for at skolen har ei forsvarlig økonomi- og regnskapsforvaltning.
- påse at offentlige tilskudd og skolepenger kommer elevene til gode.
- påse at offentlige krav og forutsetninger for virksomheten blir oppfylt.
- sørge for å ha rett og nødvendig kompetanse i virksomheten.
- ansette daglig leder.
- drøfte den årlige rapporten om tilstanden til skolen.

§6

Selskapet tegnes av daglig leder.

§7

Aksjene kan ikke overdras uten styrets samtykke. Samtykke kan bare nektes når det foreligger saklig grunn for det. Nekting av samtykke skal begrunnes skriftlig. Aksjonærene har forkjøpsrett til aksjer ved evt. salg.

§8

Den ordinere generalforsamlingen skal behandle:

1. Fastsetting av resultatregnskap og balanse.
2. Anvendelse av overskudd eller dekning av underskudd i henhold til den fastsatte balanse.
3. Valg av styre.
4. Andre saker som etter lov eller vedtekter hører inn under generalforsamlingen.

§9

For øvrig henvises til gjeldende aksjelovgivning og friskolelov.

Vedlegg 3

Hordaland Privatgymnas AS - inntaksreglement

Reglementet er gitt med hjemmel i friskoleloven § 3-1. Reglementet er godkjent av styret 14.04.2016.

§ 1 Inntaksreglement

Inntak av elever til Hordaland Privatgymnas AS skal skje i henhold til de enhver tids gjeldende bestemmelser i friskoleloven med forskrifter og det av styret fastsatte inntaksreglement.

§ 2 Elevinntak

Skolestyret avgjør hvor mange elever som skal tas opp hvert skoleår.

Hordaland Privatgymnas har hele landet som inntaksområde jfr. friskoleloven § 3-1.

Ved kapasitetsproblemer skal elevinntaket prioriteres etter følgende kriterier:

- Elever med høyere poengsum blir tatt inn foran søkere med lavere poengsum.

I forbindelse med opptak til skolen tilbys foreldrene å delta i en frivillig innføring i skolens pedagogiske prinsipper og arbeidsmåter.

For å kunne forberede en best mulig skolestart kan det, etter at inntaket er endelig og eleven har akseptert tilbud om plass ved skolen, innhentes skriftlig tillatelse fra foresatte til å innhente opplysninger om vedkommende elev fra grunnskolen og pedagogisk psykologisk tjeneste, dersom skolen ser dette som formålstjenlig i forhold til klassens sammensetning og forventede innsatsområder. Det er frivillig for foresatte å eventuelt gi skolen slik tillatelse til å innhente opplysninger om elevene.

Melding om inntak til videregående opplæring sendes til hjemfylket til eleven, jfr. friskoleloven § 3-1 fjerde ledd.

En elev som har fått plass ved Hordaland Privatgymnas, har rett til å fullføre skoleåret eller vedkommende kurs med mindre eleven kan vises bort, jfr. friskoleloven § 3-10.

§ 3 Søknadsfrister og kunngjøring om inntak av elever

Hvert år i januar måned skal søknadsfrist og studietilbud kunngjøres på dertil egnet måte for å sikre at informasjonen om inntak for neste skoleår når offentligheten.

Søknadsfrist er 1. mars. Dersom nevnte dato er helligdag, gjelder påfølgende hverdag. Søknader som kommer inn etter fristen blir ført på venteliste, og skolen kan ta inn søkere så lenge det evt. finnes ledige plasser.

§ 4 Gjennomgang av søknader

Etter utløpet av søknadsfristen skal skolens rektor eller den han skriftlig bemyndiger gjennomgå de innkomne søknader.

§ 5 Klageadgang

Det er klageadgang på vedtak om inntak. Klageinstans er skolens valgte styre. Eventuell videre klageprosess gjennomføres som omtalt i forvaltningslovens regler om enkeltvedtak, med Fylkesmannen som endelig klageinstans. En klage på vedtak om inntak kan imidlertid fremmes direkte til Fylkesmannen.

§ 6 Endring av inntaksreglement

Dette inntaksreglement kan til enhver tid endres av skolestyret innenfor rammen av gjeldende regler i friskoleloven med vedtekter og skolens vedtekter.

Vedlegg 4

Hordaland Privatgymnas AS – ordensreglement

Reglementet er gitt med hjemmel i friskoleloven § 3-9. Reglementet er vedtatt av skolens styre 31.03.2015

§ 1 Formål

Formålet med reglementet er å fremme gode arbeidsvaner og god orden, og slik legge til rette for et godt læringsmiljø. Reglementet skal bidra til godt samarbeid, trivsel, respekt og medansvar.

§ 2 Virkeområde

Reglementet gjelder for elever som er tatt inn i Hordaland Privatgymnas AS. Reglementet gjelder på skolens område, ved opptreden på skoleveien, i skolens nærområde i skoletiden, ved ekskursjoner og øvrige aktiviteter i skolens regi.

§ 3 Elevenes rettigheter

1. Elevene har krav på opplæring, hjelp og rettleiding, jfr. friskoleloven §§ 3-2, 3-4, 3-6 og 3-11.
2. Eleven har rett til medvirkning ved planlegging, gjennomføring og vurdering av opplæringen, i samarbeid med øvrige elever og lærere. Dette gjelder blant annet:
 - oppsett av læringsmål, periodeplaner og gjennomføring av disse
 - utarbeiding av regler for godt arbeids- og læringsmiljø i klassen
 - i hvilken grad skolens organisering, tilrettelegging og gjennomføring av opplæringen bidrar til å nå de mål som er fastsatt for eleven/gruppen/klassen
3. Elevene har rett til å få fortløpende muntlig og skriftlig tilbakemelding, oppfølging og veiledning i forhold til de målene den enkelte arbeider mot.
4. Ved faglige, personlige eller sosiale vansker som har betydning for opplæringen, har elevene rett til rådgivning, oppfølging og hjelp til å finne seg til rette, herunder tilgang til pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste, jfr. friskoleloven §§ 3-4 og 3-6.
5. Elever som på grunn av sykdom eller omsorgsansvar får mye fravær, har rett til hjelp og støttetiltak fra skolen for å unngå tap av opplæring og vurderingsgrunnlag.
6. Elevene har rett til rådgivning om utdanning og yrkesvalg, jfr. friskoleloven § 3-11.
7. Elevene har rett til å benytte skolens avsatte utstyr og områder til de undervisningsformål som er fastsatt i skolens læreplaner.
8. Elevene har rett til å danne elevråd, jfr. friskoleloven § 5-3. Skolen skal legge til rette for gode arbeidsforhold for elevenes tillitsvalgte.

§ 4 Elevenes plikter

1. Elevene plikter å rette seg etter de lover, regler og instruksjoner som til enhver tid gjelder for skolen, dens elever og medarbeidere.
2. Elevene forplikter seg til å medvirke til et godt læringsmiljø og gode samarbeidsformer, vise høflighet og medansvar.
3. Elevene plikter å møte presis og delta aktivt i opplæringen. Elevene skal levere/gjøre avtalt arbeid til rett tid.
4. Elevene har plikt til å følge verneregler, bruke verneutstyr og/eller særskilte arbeidsklær som kreves for faget eller som skolen påbyr.
5. Elevene forplikter seg til å ha det undervisningsmateriell og utstyr som kreves.

6. Skolens eiendom og utstyr skal behandles med forsiktighet og omtanke. Tap, tyveri, hærverk og skader kan i tillegg til reaksjoner etter § 8 i dette reglementet, også medføre erstatningsansvar etter alminnelige erstatningsrettslige regler. Både eleven og/eller foresatte vil bli holdt erstatningsansvarlig for forhold nevnt i dette punkt.
7. Plaging, mobbing, vold eller andre brudd på allment aksepterte atferdsnormer aksepteres ikke, og vil kunne medføre refsingstiltak, i ytterste konsekvens utvisning.
8. Det er ikke tillatt å bruke tobakk på skolens område.
9. Bruk, besittelse eller oppbevaring av rusmidler på skolens områder er forbudt. Det er ikke tillatt å være påvirket av rusmidler på skolen, i skoletiden eller ved andre aktiviteter i skolens regi. Skolen kan beslaglegge rusmidler. Bruk, besittelse eller oppbevaring av illegale rusmidler vil bli politianmeldt.
10. Det er ikke tillatt å ha med våpen eller andre farlige gjenstander på skolen. Slike gjenstander kan beslaglegges av skolen, og overleveres politiet. Mindre farlige gjenstander kan leveres tilbake til eleven etter skoletid, eller til foresatte dersom eleven er umyndig.
11. Det er ikke tillatt å bruke skolens datamaskiner, nettverk eller annet utstyr til å laste ned, lese eller spre pornografisk, rasistisk eller annet materiale som kan oppfattes som krenkende, eller som er i strid med norsk lov.
12. Elevene er selv ansvarlig for egne læremidler, klær, penger, pc'er, musikkspillere og andre verdisaker, samt mobiltelefoner og alle andre saker de tar med seg til skolen. Dette gjelder selv om disse sakene er innlåst i et bokskap. Hvis slike ting blir borte på skolens område må eleven selv bære tapet ved dette. Slike verdisaker må ikke oppbevares på skolens område over natten.
13. Ved mistanke om oppbevaring av tyverigods, rusmidler, våpen eller annet gods i bokskap på skolens område, har skolen rett til å åpne bokskapene uten elevens samtykke. Eleven skal være forespurt om å åpne før lås eventuelt klippes.

§ 5 Fusk eller forsøk på fusk

Bruk av ikke tillatte hjelpemidler, herunder andres datafiler, kommunikasjon under prøver og eksamener anses som fusk eller forsøk på fusk. Det samme gjelder innlevering av arbeid som ikke er produkt av elevens egen arbeidsinnsats.

§ 6 Fravær

1. Elevene har fremmøteplikt til undervisningen. Dersom en elev blir syk eller av annen grunn må forlate undervisningen, skal skolen ha beskjed snarest mulig. Dersom fraværet varer mer enn 3 - tre dager, skal skolen ha melding om dette.
2. Kontaktlærer har ikke krav på begrunnelse for elevens fravær, men alt fravær skal registreres.
3. Dersom eleven kommer mer enn 15 minutter for sent til timen, regnes det som timefravær. Inntil 15 minutter føres som forsenkoming.
4. Høyt fravær kan medføre at det faglige vurderingsgrunnlaget blir så svekket at det ikke kan settes halvårs- eller standpunkt karakter. Hvorvidt det foreligger vurderingsgrunnlag skal vurderes individuelt, med vekt på elevens deltakelse i opplæringen. Ved grensetilfeller skal skolen gi tilbud om utsatte prøver, innlevering av arbeid eller lignende. Når det foreligger fare for manglende vurderingsgrunnlag for å kunne sette standpunkt karakter, skal elev/foresatte uten ugrunnet opphold, gi skriftlig varsel. Slikt høyt fravær kan også få konsekvenser for elevenes forhold til Statens Lånekasse for Utdanning i de tilfeller lån og stipend er gitt eleven for vedkommendes utdanning.
5. Alt fravær for elever føres på vitnemål, kompetansebevis og karakterutskrifter. Fravær føres i dager og enkelttimer. For delkurselever føres fravær bare i timer. Eleven kan kreve at årsaken til fraværet påføres dokumentasjonen, men eleven har selv ansvar for å dokumentere årsaken til fraværet. Organisert eller selvstendig studiearbeid herunder skoleadministrative gjøremål, etter skriftlig avtale med faglærer eller rektor, regnes ikke som fravær. For fravær inntil 10 dager per opplæringsår kan eleven i hht forskrift til friskoleloven FOR-2006-07-14 nr 932, § 3-46, 5. ledd, pkt. a – f, ved dokumentasjon kreve at fravær ikke føres på kompetansebevis eller vitnemål.

§ 7 Permisjon

1. Ved planlagt og på forhånd kjent fravær skal det søkes om permisjon. Søknaden skal være skriftlig og begrunnet, og leveres kontaktlærer i god tid. Alt fravær kan medføre fare for manglende vurderingsgrunnlag eller redusert læringsutbytte i fag. Det er elevens ansvar å holde seg faglig oppdatert i samråd med faglærer.
2. Faglærer behandler permisjon for enkelttimer, kontaktlærer behandler 1 dags permisjon og rektor, i samråd med kontaktlærer og berørte faglærere, behandler permisjonssøknader utover 1 dag.

§ 8 Reaksjoner ved brudd på reglementet

Brudd på skolereglementet kan medføre følgende reaksjoner, jfr. friskoleloven § 3-9 og 3-10:

- muntlig eller skriftlig påtale/anmerkning fra en av de tilsatte ved skolen
- bortvisning fra klasse/gruppe for resten av timen/økten etter faglærers avgjørelse
- bortvisning fra skolen for resten av skoledagen etter rektors avgjørelse

Ved alvorlige eller gjentatte brudd på reglementet kan særskilt tiltak iverksettes:

- bortvisning av eleven fra én og inntil fem skoledager etter rektors avgjørelse
- bortvisning for resten av skoleåret, jfr. friskoleloven § 3-10 andre ledd, etter vedtak av fylkeskommunen. I forbindelse med et vedtak om bortvisning for resten av skoleåret kan fylkeskommunen vedta at eleven mister retten til videregående opplæring.
- nedsatt halvårs- og/eller standpunktarakter i orden og/eller atferd
- istandsetting/rengjøring ved skade på eller tilgrising av skolens lokaler eller eiendeler
- erstatningsansvar etter skadeerstatningsloven og alminnelige erstatningsrettslige regler ved skade på eller tilgrising av skolens lokaler eller eiendeler

§ 9 Saksbehandling ved brudd på reglementet

Før det blir tatt avgjørelse om reaksjoner for brudd på reglementet skal eleven ha mulighet til å forklare seg muntlig for den som skal ta avgjørelsen, jfr. friskoleloven § 3-9, andre ledd.

Reaksjoner og begrunnelse for disse skal nedtegnes.

Før særskilt tiltak tas i bruk, skal skolen vurdere om det er mulig å bruke hjelpetiltak eller mildere reaksjoner.

Forvaltningslovens regler for enkeltvedtak følges når særskilt tiltak iverksettes. Ved forhold som kan føre til bortvisning utover resten av skoledagen, skal elever/foresatte til umyndige elever varsles om dette på forhånd. Vedtaket skal være begrunnet, i tillegg skal det opplyses om klageadgang, klagefrist, den nærmere fremgangsmåte ved klage etter forvaltningsloven kap. VI, og om retten etter forvaltningsloven § 18, jfr. forvaltningsloven § 19 til å se sakens dokumenter. Dersom vedtaket kan tenkes gjennomført til skade for eleven før klagesaken er avgjort, skal det også gjøres oppmerksom på adgangen til å be om at gjennomføringen utsettes, jfr. forvaltningsloven § 42.

Klageinstans ved vedtak om bortvisning og tap av retten til videregående opplæring er fylkesmannen i skolens vertsfylke.

Vår saksbehandler: Magne Hopland Engebretsen

Vår dato:
01.04.2016
Deres dato:
31.03.2015

Vår referanse:
2015/2368
Deres referanse:

Hordaland Privatgymnas AS
petter.alvik@akademiet.no

Vedtak om avslag - Ny videregående skole etter privatskoleloven - Hordaland Privatgymnas AS (org.nr. 912902366)

Utdanningsdirektoratet viser til søknad fra Hordaland Privatgymnas AS datert 31. mars 2015 og suppleringer fra søker datert 8. april og 21. mai 2015. Den 26. juni etterspurte Utdanningsdirektoratet manglende dokumentasjon, men dette er ikke sendt inn.

Hordaland Privatgymnas AS søker om godkjenning av 360 elevplasser på Vg1, Vg2 og Vg3 studiespesialiserende utdanningsprogram etter friskoleloven § 2-1 første ledd første punktum, jf. andre ledd bokstav a, livssyn.

Vedtak

Utdanningsdirektoratet imøtekommer ikke søknaden fra Hordaland Privatgymnas AS (org.nr. 912902366) etter friskoleloven § 2-1 første ledd første punktum jf. andre ledd bokstav a. livssyn.

Rettslig grunnlag

Friskoleloven § 2-1. Godkjenning av skolar

Departementet kan godkjenne frittstående skolar og driftsendringar ved godkjende frittstående skolar. Departementet kan godkjenne at ein grunnskole flyttar verksemda si til ein annan kommune eller at ein vidaregåande skole flyttar verksemda si til ein annan fylkeskommune. Ein skole skal ikkje få godkjenning dersom etableringa vil medføre negative konsekvensar for det offentlege skoletilbodet, eller andre særlege grunnar tilseier at skolen ikkje bør godkjennast. Vertskommunen eller vertsfylket skal få høve til å gi fråsegn før departementet gjer vedtak i saka, og dei kan klage på departementet sitt vedtak. Godkjende skolar har rett til statstilskot etter § 6-1 og til å drive verksemd etter lova.

Skolane skal drive verksemda si på følgjande grunnlag:

[...]

a. livssyn

[...]

Opplæringa skal vere på norsk eller samisk. Dette kravet gjeld likevel ikkje internasjonale skolar. Viktige dokument om verksemda etter lova skal i alle høve vere tilgjengelege på norsk eller samisk.

Godkjenninga fell bort dersom ein skole ikkje startar opp verksemda si etter lova i løpet av tre skoleår etter at godkjenning vart gitt. Det same gjeld om drifta etter lova blir nedlagd.[...]"

Postadresse:

Postboks 9359 Grønland, 0135 OSLO

Besøksadresser:

Schweigaards gate 15 B, Oslo
Britveien 4, Molde
Parkgata 36, Hamar

Telefon

+47 23 30 12 00

Telefaks:

+47 23 30 12 99

E-post:

post@utdanningsdirektoratet.no

Internett:

www.utdanningsdirektoratet.no

Bankgiro:

7694 05 10879

Org.nr.:

NO 970 018 131 MVA

§ 2-3. Krav til innhald og vurdering i opplæringa

«Skolen skal drive verksemda si etter læreplanar godkjende av departementet. Det må gå fram av planen kva slag vurderingsformer og dokumentasjon skolen skal nytte. Skolane skal anten følgje den læreplanen som gjeld for offentlege skolar, eller læreplanar som på annan måte sikrar elevane jamgod opplæring, jf. opplæringslova § 2-1 første ledd og § 3-4 første ledd. Elles har skolen sin undervisningsfridom. I samband med godkjenninga fastset departementet kva for tilbod skolen kan gi, og maksimalt elevtal på det enkelte tilbodet.

Departementet kan gi forskrift om krav til læreplanen, vurdering av elevar, klage på vurdering, eksamen og dokumentasjon. Departementet gir forskrift om aktivitetar i grunnskolen som ikkje er opplæring i fag. Departementet kan også gi forskrift om fritak frå opplæring i sidemålet for elevar i grunnskolen som får særleg språkopplæring, om godskrivning av tidlegare gjennomgått vidaregåande opplæring eller praksis, og om fritak for den praktiske delen av kompetansemåla i faget kroppsøving i den vidaregåande skolen.»

Utdanningsdirektoratets vurdering

Lovens minstekrav

Utdanningsdirektoratet har gjennomgått søknaden til Hordaland Privatgymnas AS og finner at den ikke tilfredsstillende friskolelovens minstekrav. Utdanningsdirektoratet har gjort følgende vurderinger:

Registerutskrift fra Enhetsregisteret

Skolen har sendt inn registerutskrift for Oslo Toppidrettsgymnas. Vi har etterspurt registerutskrift for Hordaland Privatgymnas AS, men har ikke mottatt dette.

Vedtekter

Vedtektene til en friskole må synliggjøre skolens grunnlag. Vi viser her til Ot.prp.nr.37 (2006-2007) under punkt 8.2.2 der følgende fremgår: «Departementet foreslo derfor i høringsbrevet at lova skal opne for grunnskolar og vidaregåande skolar som blir etablerte og drivne på eit reelt religiøst grunnlag. Kravet om eit reelt religiøst grunnlag inneber at den enkelte skolen må synleggjere verdigrunnlaget i mellom anna stiftelsesdokumentet og i dei læreplanane skolen skal følgje på det enkelte trinnet.»

I de innsendte vedtektene er ikke det synliggjort at grunnlaget til skolen skal være livssyn, nærmere bestemt livssynshumanisme

Skolens vedtekter oppfyller ikke friskolelovens minstekrav.

Budsjett

Skolens budsjett er vurdert og funnet tilfredsstillende i henhold til økonomiforskrift § 2, krav til budsjett.

Vi minner om friskolelova § 6-3 Krav til bruken av offentlige tilskot og skolepengar.

«Alle offentlige tilskot og skolepengar skal kome elevane til gode.² Dette inneber mellom anna at skolen ikkje kan

Postadresse:

Postboks 9359 Grønland, 0135 OSLO

Besøksadresser:

Schweigaards gate 15 B, Oslo

Britveien 4, Molde

Parkgata 36, Hamar

Telefon

+47 23 30 12 00

Telefaks:

+47 23 30 12 99

E-post:

post@utdanningsdirektoratet.no

Internett:

www.utdanningsdirektoratet.no

Bankgiro:

7694 05 10879

Org.nr.:

NO 970 018 131 MVA

a) *gi utbytte eller på annen måte overføre overskot til eigarane eller deira nærstående, verken når skolen er i drift eller om drifta blir nedlagd*

b) *pådra seg kostnader i form av leigeutgifter for eignedom eller lokale som tilhører skolens eigarar eller deira nærstående eller på anna måte pådra seg kostnader som kan innebære at alle offentlege tilskot eller eigendelar frå elevane ikkje kjem elevane til gode.*

Departementet kan gi nærare forskrift om forbod mot utbytte eller anna overføring som nemnt i første ledd.

Departementet kan gi forskrift om korleis skolane skal dokumentere at første ledd er oppfylt og skolane si plikt til å godtgjere at innkjøp og leige er gjort på grunnlag av vilkåra i marknaden.»

Skolens læreplan

Skolen søker om å drive sin virksomhet på grunnlag av livssyn med utgangspunkt i et humanistisk verdigrunnlag. Vurderingen tar utgangspunkt i friskolelovens § 2-1 og § 2-3. Skolen skal følge Kunnskapsløftets læreplaner med unntak av faget Religion og etikk, Vg3, hvor de skal følge eget læreplanverk med faget "Filosofi og livssyn".

Læreplanen skolen har sendt inn er tidligere godkjent av Utdanningsdirektoratet for Heltberg private gymnas Drammen AS, men de er ikke tatt i bruk av skolen. Vi har sett nærmere på vurderingen som ble gjort i dette vedtaket, og ser nå at læreplanen kun delvis oppfylder krav til synliggjøring av livssynshumanisme. Synliggjøringen gjør seg gjeldende på Vg3 og i generell del. Dette er ikke tilstrekkelig synliggjøring, og det er ikke i tråd med den forvaltningspraksisen som gjelder for andre videregående livssynsskoler. Etter en ny faglig gjennomgang, mener vi at synliggjøring av skolens grunnlag også må fremgå også på Vg1 og Vg2, og læreplanen kan derfor ikke godkjennes slik innholdet er nå. Vi viser til Utdanningsdirektoratets nettsider for nærmere informasjon om godkjenning av alternative læreplaner: <http://www.udir.no/Regelverk/Finn-regelverk-for-opplaring/Finn-regelverk-etter-tema/Private-skoler/Rundskriv-Udir-02-2011---Krav-til-lareplaner-for-private-skoler/>

Skolens innsendte læreplan oppfylder ikke friskolelovens krav til synliggjøring, og kan ikke godkjennes.

Inntaksreglement

Skolens inntaksreglement er vurdert og funnet tilfredsstillende etter friskolelovens minstekrav.

Skolen skriver at det kan tas inn elever ved skolen også etter at søknadsfristen har gått ut, dersom det er ledige elevplasser. Vi minner om at skolen ikke vil få tilskudd for elever som tas inn etter elevtellingen 1. oktober, og at disse ikke tas med i beregningen før neste elevtelling.

Skolen kan til enhver tid endre inntaksreglementet innenfor rammene til friskoleloven. Vi understreker at endringer i inntaksreglementet skal gjøres i rimelig tid før skolens søknadsfrist, og kan heller ikke endres så lenge inntaket pågår.

Postadresse:
Postboks 9359 Grønland, 0135 OSLO
Besøksadresser:
Schweigaards gate 15 B, Oslo
Britveien 4, Molde
Parkgata 36, Hamar

Telefon
+47 23 30 12 00
Telefaks:
+47 23 30 12 99

E-post:
post@utdanningsdirektoratet.no
Internett:
www.utdanningsdirektoratet.no

Bankgiro:
7694 05 10879
Org.nr.:
NO 970 018 131 MVA

Henvisningene til privatskoleloven må endres til friskoleloven

Ordensreglement

Skolens ordensreglement er vurdert og funnet tilfredsstillende etter friskolelovens minstekrav.

Henvisningene til privatskoleloven må endres til friskoleloven

Skjønnsmessig vurdering

I tillegg til å vurdere om skolen tilfredsstillende minstekravene i loven, har Utdanningsdirektoratet foretatt en skjønnsmessig vurdering som blant annet er basert på hvilke konsekvenser godkjenningen vil få for den offentlige skolestrukturen, og hvilket behov det er for skolen.

Hordaland fylkeskommune (vertsfylket) er i tråd med friskoleloven § 2-1 første ledd gitt anledning til å uttale seg om saken. I brev datert 10. september 2015 fremgår det at fylkeskommunen er negativ til etableringen. I brevet fremgår blant annet følgende:

«Ei godkjenning av ein ny privat skule i Bergen kommune vil ha negative konsekvensar for den offentlege skulestrukturen. Fylkesutvalet støttar ikkje søknaden om godkjenning.»

Skolen har sendt inn en redegjørelse for elevtallet. Det er i liten grad dokumentert at det er etterspørsel etter en livssynsskole basert på livssynshumanisme. Det eneste argumentet for en livssynshumanistisk skole er følgende:

«Videre følger det av undersøkelser at høyt utdannede mennesker er mindre tilbøyelige til å være religiøse enn lavt utdannede. Yngre er også mindre religiøse enn eldre mennesker. Dette betyr at selv om dagens foreldregenerasjon har en relativt høy andel religiøse, vil deres barn statistisk sett ha en større tilbøyelighet til å ønske en humanistisk rettet skolegang. I Norge er også andelen religiøse mennesker særlig lavt, i forhold til andre nasjonaliteter, både i Europa og i verden for øvrig. Skolen tror derfor at det vil være stor etterspørsel i markedet etter en skole som er basert på en humanistisk læreplan.»

På bakgrunn av at lovens minstekrav ikke er oppfylt, har vi ikke funnet grunn til å konkludere i skjønnsmessige vurderingen. Utdanningsdirektoratet peker i imidlertid på at vi ikke kan se at skolen har dokumentert et behov for inntil 360 elevplasser.

Konklusjon

På bakgrunn av det ovenstående finner Utdanningsdirektoratet ikke å kunne imøtekomme søknaden om godkjenning av ny videregående skole etter friskoleloven § 2-1 andre ledd a. livssyn.

Informasjon om klagemulighet

Utdanningsdirektoratets vedtak kan klages inn for Kunnskapsdepartementet. Etter forvaltningsloven § 29 er fristen for å klage tre uker fra det tidspunkt underretning om vedtaket er kommet frem. Etter forvaltningsloven § 32 er det nærmere regler om klagens adressat, form og innhold. Det understrekes at klagen skal sendes det

Postadresse:
Postboks 9359 Grønland, 0135 OSLO

Besøksadresser:
Schweigaards gate 15 B, Oslo
Britveien 4, Molde
Parkgata 36, Hamar

Telefon
+47 23 30 12 00

Telefaks:
+47 23 30 12 99

E-post:
post@utdanningsdirektoratet.no

Internett:
www.utdanningsdirektoratet.no

Bankgiro:
7694 05 10879

Org.nr.:
NO 970 018 131 MVA

forvaltningsorgan som har truffet vedtaket. Etter forvaltningsloven §§ 18 og 19 har parten rett til å se sakens dokumenter.

Vennlig hilsen

Einar Simonsen Plahter
avdelingsdirektør

Magne Hopland Engebretsen
seniorrådgiver

Kopi:
Kunnskapsdepartementet
Hordaland fylkeskommune
Fylkesmannen i Hordaland

Postadresse:
Postboks 9359 Grønland, 0135 OSLO
Besøksadresser:
Schweigaards gate 15 B, Oslo
Britveien 4, Molde
Parkgata 36, Hamar

Telefon
+47 23 30 12 00
Telefaks:
+47 23 30 12 99

E-post:
post@utdanningsdirektoratet.no
Internett:
www.utdanningsdirektoratet.no

Bankgiro:
7694 05 10879
Org.nr.:
NO 970 018 131 MVA

Vedlagt følger Hordaland fylkeskommune si uttale i sak om godkjenning av Hordaland Privatgymnas AS.

Med vennleg helsing

Sunniva Schultze-Florey

Rådgevar/jurist

Opplæringsavdelinga

Agnes Mowinckels gt 5 | Postboks 7900 | 5020 Bergen

Tlf.: 55 23 93 93

Saksprotokoll i fylkesutvalet - 27.08.2015

Det var 14 representantar til stades.

Røysting

Innstillinga punkt 1 vart vedteken mot 6 røyster (A, SV, Sp).

Innstillinga punkt 2 vart vedteken mot 6 røyster (H, Frp).

Vedtak

1. Hordaland fylkeskommune er på generell basis positiv til etablering av nye privatskular som forbetrar tilbodet til elevane. I Bergen kommune er det i dag om lag 1000 elevplassar for mykje. Det er derfor naudsynt å gjere endringar i skulestrukturen, og det vil kome ei sak som tek for seg struktur på studiespesialiserande utdanningsprogram.
2. Ei godkjenning av ein ny privat skule i Bergen kommune vil ha negative konsekvensar for den offentlege skulestrukturen. Fylkesutvalet støttar ikkje søknaden om godkjenning.

Arkivnr: 2015/5369-4
Saksbehandlar: Sunniva Schultze-Florey

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Opplærings- og helseutvalet		18.08.2015
Fylkesutvalet		27.08.2015

Oppmoding om uttale - Hordaland Privatgymnas AS - søknad etter friskulelova

Samandrag

Hordaland Privatgymnas AS søker om godkjenning etter privatskulelova. Skulen ønsker å drive verksemda på religiøst grunnlag, sjå friskulelova § 2-1 andre ledd bokstav a.

Skulen har søkt om 360 elevplassar på studiespesialisering frå hausten 2016.

Fristen for uttale er 1. september 2015.

Forslag til innstilling

Hordaland fylkeskommune har overkapasitet på studiespesialiserande utdanningsprogram. I Bergen kommune er det om lag 1000 elevplassar for mykje. Det er naudsynt å gjere endringar i skulestrukturen, og det vil kome ei sak som tek for seg struktur på studiespesialiserande utdanningsprogram. Ei godkjenning av ein ny privat skule vil ha negative konsekvensar for den offentlege skulestrukturen. Fylkesutvalet støtter ikkje søknaden om godkjenning.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Svein Heggheim
fylkesdirektør opplæring

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Vedlegg

- 2 Søknad
- 3 Registerutskrift fra Enhetsregisteret - 20150331 registerutskrift Oslo Toppidrettsgymnas
- 4 Innskuddskapital - Bekreftelse på innskuddskapital Oslo Toppidrettsgymnas AS
- 5 Vedtekter - 20150318 Vedtekter Hordaland Privatgymnas AS
- 6 Tillegg til læreplan og eller alternativ fag- og timefordeling - Læreplan Livssynshumanisme VGS

- Endringsdokument
- 7 Tillegg til læreplan og eller alternativ fag- og timefordeling - Læreplan Livssynshumanisme VGS Generell læreplan
 - 8 Tillegg til læreplan og eller alternativ fag- og timefordeling - Læreplan Livssynshumanisme VGS Utkast filosofi og livssyn
 - 9 Redegjørelse for elevtall - 2015 elevtall redegjørelse Hordaland Privatgymnas AS
 - 10 Inntaksreglement - 2015 Inntaksreglement Hordaland Privatgymnas AS
 - 11 Ordensreglement - 2015 Ordensreglement Hordaland Privatgymnas AS
 - 12 Budsjett - budsjett_VGS_2015_90-360elever.xlsx
 - 13 Tilleggsopplysninger - Tilleggsopplysninger Hordaland Privatgymnas
 - 14 Endring av søknad - Hordaland Privatgymnas AS
 - 15 Læreplan Livssynshumanisme VGS Endringsdokument
 - 16 Læreplan Livssynshumanisme VGS Filosofi og livssyn
 - 17 Læreplan Livssynshumanisme VGS Generell læreplan

Fylkesrådmannen, 31.07.2015

Bakgrunn for saka

Hordaland Privatgymnas AS søker om godkjenning etter privatskulelova. Privatskulelova vart endra med verknad frå 1. august 2015, mellom anna ved at namnet på lova vart endra til friskulelova. Hordaland Privatgymnas AS ønskjer å drive verksemda på religiøst grunnlag, og søker godkjenning etter friskulelova § 2-1 andre ledd bokstav a. Regelen lyder:

§ 2-1. Godkjenning av skolar

Departementet kan godkjenne frittstående skolar og driftsendringar ved godkjende frittstående skolar. Departementet kan godkjenne at ein grunnskole flyttar verksemda si til ein annan kommune eller at ein vidaregåande skole flyttar verksemda si til ein annan fylkeskommune. Ein skole skal ikkje få godkjenning dersom etableringa vil medføre negative konsekvensar for det offentlege skoletilbodet, eller andre særlege grunnar tilseier at skolen ikkje bør godkjennast. Vertskommunen eller vertsfylket skal få høve til å gi fråsegn før departementet gjer vedtak i saka, og dei kan klage på departementet sitt vedtak. Godkjende skolar har rett til statstilskot etter § 6-1 og til å drive verksemd etter lova.

Skolane skal drive verksemda si på følgjande grunnlag:

- a) livssyn*
- b) anerkjend pedagogisk retning*
- c) internasjonalt*
- d) særskilt tilrettelagd vidaregåande opplæring i kombinasjon med toppidrett*
- e) norsk grunnskoleopplæring i utlandet*
- f) særskilt tilrettelagd opplæring for funksjonshemma*
- g) vidaregåande opplæring i små og verneverdige handverksfag*
- h) vidaregåande opplæring i yrkesfaglege utdanningsprogram*
- i) særskilt profil*

Søknaden

Skulen har søkt om totalt 360 elevplassar på studiespesialisering fordelt på Vg1, Vg2 og Vg3, med 135 elevar fyrste skuleår og 360 ved fullt utbygd skule. Skulen er planlagt med felles Vg1 (STUSP1), og tredelt Vg2 og Vg3, med både realfag (STREA2 og 3), språk, samfunnsfag og økonomi (STSSA2 og 3) og studiespesialisering (utan formgivingsfag) (STUSP2 og 3). Skulen planlegg å starte hausten 2016. I søknaden vert det opplyst at skulen ikkje har lokale no, men er planlagt å liggje sentralt i Bergen kommune. Skulen søker godkjenning på religiøst grunnlag og opplyser at deira religiøse grunnlag er livssynshumanisme. Skulen har ein eigen generell læreplan og eigen filosofi og eige livssyn. Av liknande skular er allereie Humanistskolen godkjent, som har same livssyn som denne skulen. Søknaden er fremma av dagleg leiar Petter Arne Alvik som er involvert i Akademiet-kjeda, og som allereie har ein skule med tilbod innanfor studiespesialisering utdanningsprogram i Bergen sentrum.

Uttalen

Skulen er planlagt å liggje i Bergen kommune i Hordaland fylke, og som vertsfylke er Hordaland invitert til å kome med uttale. Fristen for uttale er 1. september 2015. Fylkeskommunen står fritt til å gi ein uttale uavhengig av om fylket stiller seg nøytral, positiv eller negativ til søknaden. Om det ikkje kjem uttale, legg Utdanningsdirektoratet til grunn at det ikkje føreligg konkrete innvendingar. Utdanningsdirektoratet vil mellom anna vektlegge desse momenta:

- Endring av skulestruktur og budsjettmessige konsekvensar
- Læreplassar
- Skulefaglege omsyn

Fylkeskommunen har ansvaret for formidling av læreplassar, og ei velgrunna innvending om høve til å skaffe læreplassar i aktuelle fag vil vere relevant for sakshandsaminga i Utdanningsdirektoratet. Dette er ikkje interessant for denne søknaden, ettersom det vert søkt om elevplassar innanfor studieførebuande utdanningsprogram. Med skulefaglege omsyn er t.d. meint nedlegging av små offentlege skular til fordel for større einingar for å opprette eit miljø med større høve til fagleg og pedagogisk utvikling. Dette er heller

ikkje relevant i denne saka. Det som derimot er relevant, er konsekvensane for den offentlege skulestrukturen.

I søknaden står det at skulen er planlagt sentralt i Bergen kommune. Fylkesrådmannen legg til grunn at initiativtakarane med dette søker å finne eigna lokale i Bergen sentrum. Det er overkapasitet på studiespesialiserande utdanningsprogram i Bergen kommune, og særleg i region Bergen Vest.

Ved vurdering av trong for auka elevplasstal på studiespesialiserande utdanningsprogram i region Bergen sentrum er det naturleg å sjå på utviklinga i talet på 16-18-åringar i regionen samanlikna med elevplasstalet ved utdanningstilbodet det vert søkt om godkjenning for. I skulebruksplanen er utviklinga i elevtalet i regionen omtala slik:

«I region sentrum er elevtalet og talet 16-18-åringar venta å halde seg relativt stabilt i første del av planperioden. Frå omkring 2020 er elevtalet venta å auke frå omkring 3800 til i overkant av 4000 i 2025. I perioden frå 2025-2035 er elevtalet venta å auke opp mot 4700.

Det er svært mange elevar frå andre regionar som reiser til region Sentrum. Dette er ei følgje av elevane sine ønskje, kommunikasjonar og attraktive tilbod i sentrum. Det er og her dei fleste private skulane er lokalisert.»

Nye tal frå Statistisk Sentralbyrå viser at reisejusterte framskrivingar av elevtalet i fylket er lågare enn tidlegare forventa. Elevtalet er forventa å ligge på 3500 i 2025 og 3700 i 2035. Dette er 500 færre elevar i 2025 og 1000 færre elevar i 2035, enn det som ligg til grunn for skulebruksplanen.

I region Bergen Sentrum er det dei fylkeskommunale skulane Amalie Skram videregående skole og Bergen katedralskole som har tilbod innan studiespesialiserande utdanningsprogram. I tillegg ligg dei private skulane Akademiet, Sonans, Danielsen, Bergen private gymnas og St. Paul i Bergen sentrum. Alle desse har tilbod innan studiespesialiserande utdanningsprogram.

Tabellen under syner elevtal på studiespesialiserande utdanningsprogram ved dei private skulane i 2014.

Skule	Studiespes. utd.progr.
Akademiet vgs ¹	334
Bergen private gymnas	338
Sonans vgs	177
St Paul vgs ²	270
Danielsen vgs ³	482
Totalt	1601

¹ toppidrettstilbodet er ikkje med i desse tala

² elevplasstal, ikkje faktisk elevtal, elevteljing manglar på SSB

³ i tillegg har Danielsen intensivgymnas 311 elevar

Ved dei fylkeskommunale skulane Bergen katedralskole og Amalie Skram vgs var det førre skuleår totalt 1348 elevar.

Totalt elevtal i Bergen sentrum i 2014 var 2949.

Elevplasstalet ved dei fylkeskommunale skulane er planlagt auka til 1405 slik tabellen under syner. Auken skal kompensere for nedgangen i elevplasstalet etter at Tanks vgs., Bergen Handelsgymnasium og Bjørgvin vgs vart slått saman hausten 2014 i Amalie Skram vgs.

Tabellen under syner planlagd elevplasstal i fylkeskommunale vgs.

Skule	Studiespes. utd.progr.
Bergen katedralskole ⁴	595
Amalie Skram vgs	810
Totalt	1405

⁴ inkludert Internasjonal baccalaureate (IB) og planlagd utvidig av elevplasstal

Tabellane viser at det er stor kapasitet på studiespesialiserande utdanningsprogram i Bergen sentrum, og ei overvekt av private elevplassar. I oppfølgingssak til Skulebruksplanen 22.01.2014 heiter det følgjande om kapasitet på studieførebuande i Bergen kommune: «Slik prognosane ser ut no, er det ein overkapasitet på ca. 1000 plassar på stusp i Bergen. Dette gjer at det samla sett er naudsynt å gjere endringar i tilbodet.» Av omsyn til kapasiteten er det difor ikkje trong for å auke plasstalet på studiespesialiserande utdanningsprogram i Region Sentrum eller for Bergen kommune samla sett.

Det vert arbeidd vidare med skulestrukturen i Hordaland, og fylkesadministrasjonen førebur ei sak om ny struktur for studiespesialiserande utdanningsprogram. Om den nye skulen vert godkjent, vil ein få ein enda større overkapasitet på studiespesialiserande utdanningsprogram i Bergen, som vil føre til nedbygging av offentleg skuletilbod.

Konklusjon

I Bergen kommune er det overkapasitet på studiespesialiserande utdanningsprogram, og det er naudsynt å gjere endringar i skulestrukturen. Det er allereie gjort nokre endringar for å redusere overkapasiteten. Ei godkjenning av ein auke i elevplassar i dette tilbodet vil gjere at effekten av dei allereie føretekte endringane vert svekka og medføre at det må gjerast nye endringar. Ei godkjenning vil ha negative konsekvensar for den offentlege skulestrukturen. Fylkesutvalet støtter ikkje søknaden om godkjenning.

Saksbehandler: Magne Hopland
Engebretsen

Vår dato:
26.06.2015
Deres dato:

Vår referanse:
2015/2368
Deres referanse:

Hordaland Privatgymnas AS
petter.alvik@akademiet.no

Ber om suppleringer - Hordaland Privatgymnas AS - 912902366 - søknad etter privatskoleloven

Utdanningsdirektoratet viser til søknad om godkjenning etter privatskoleloven. For at søknaden skal kunne behandles, er det behov for følgende suppleringer:

Registerutskrift fra Enhetsregisteret

Søker har sendt inn dokumentasjon for Oslo toppidrettsgymnas AS

Last opp **fullstendig** registerutskrift fra Enhetsregisteret i Brønnøysund eller fra tilsvarende register. Registreringen må vise skolens formål, hvem som utgjør styret ved skolen, daglig leder, revisor mv. Nøkkelopplysninger fra Brønnøysundregistrene er ikke tilstrekkelig.

Utdanningsdirektoratet kan godkjenne registrering i annet register, forutsatt at denne gir tilsvarende notoritet.

Vedlegg

1. 20150331 registerutskrift Oslo Toppidrettsgymnas.pdf (lastet opp: 31.03.2015 13:28:02)

Innskuddskapital

Søker har sendt inn dokumentasjon for Oslo toppidrettsgymnas AS

Last opp en bekreftelse fra skolens bank på innbetalt innskuddskapital på minimum 100 000 kr. Skolens organisasjonsnummer, kontonummer og beløp, må fremgå av bekreftelsen. Bankgaranti er ikke tilstrekkelig i denne sammenheng.

Innskuddskapitalen må være inne på søknadstidspunktet, og kan ikke brukes i perioden fra søknaden er levert til den er ferdig behandlet.

Vedlegg

1. Bekreftelse på innskuddskapital Oslo Toppidrettsgymnas AS.pdf (lastet opp: 31.03.2015 14:43:53)

Standard tekster:

Bekreftelse av søknaden med underskrift
Læreplan. Fullstendig læreplan og vurderingsordning
Fag- og timefordeling i 60 minutters enheter
Bekreftelse på egenkapital fra skolens bank. Beløp, kontonummer, skolens navn og organisasjonsnummer må framgå

Svar på henvendelsen

Vi ber om svar så snart som mulig og senest innen 3 uker. Følg lenken som kommer i egen epost for å laste opp den etterspurte dokumentasjonen i skolens søknad. Det gjøres for ordens skyld oppmerksom på at denne henvendelsen er gjort på bakgrunn av en formaliasjekk, og at en fullstendig gjennomgang av skolens søknad kan medføre at ytterligere suppleringer vil være påkrevd på et senere tidspunkt.

Vennlig hilsen

Magne Hopland Engebretsen
seniorrådgiver

Postadresse:

Postboks 9359 Grønland, 0135
OSLO

Besøksadresser:

Schweigaards gate 15 B, Oslo

Telefon:

+47 23 30 12 00

Epost:

post@utdanningsdirektoratet.no

Internett:

www.utdanningsdirektoratet.no

Bankgiro:

7694 05 10879

IBAN:

NO8876940510879

Britveien 4, Molde
Parkgata 36, Hamar

Telefaks:
+47 23 30 12 99

Org.nr.:
NO 970 018 131

BIC/SWIFT
DNBANOKK

Søknad om: Ny videregående skole etter privatskoleloven

Generelt om skolen

Geografisk plassering

Oppgi hvor skolen skal etableres.

Fylke: Hordaland
Kommune: Bergen (1201)

Organisasjonsform

Skolen må være registrert i Enhetsregisteret, eller tilsvarende register, på søknadstidspunktet. Skolens navn tilsvarer navnet på rettssubjektet slik det fremkommer av registreringer.

Navn på rettssubjektet: Hordaland Privatgymnas AS
Organisasjonsnummer: 912 902 366
Organisasjonsform: AS

Registerutskrift fra Enhetsregisteret

Last opp **fullstendig** registerutskrift fra Enhetsregisteret i Brønnøysund eller fra tilsvarende register. Registreringen må vise skolens formål, hvem som utgjør styret ved skolen, daglig leder, revisor mv. Nøkkelopplysninger fra Brønnøysundregistrene er ikke tilstrekkelig.

Utdanningsdirektoratet kan godkjenne registrering i annet register, forutsatt at denne gir tilsvarende notoritet.

Vedlegg

- 20150331 registerutskrift Oslo Toppidrettsgymnas.pdf (lastet opp: 31.03.2015 13:28:02)
-

Innskuddskapital

Last opp en bekreftelse fra skolens bank på innbetalt innskuddskapital på minimum 30 000 kr. Skolens organisasjonsnummer, kontonummer og beløp, må fremgå av bekreftelsen. Bankgaranti er ikke tilstrekkelig i denne sammenheng.

Innskuddskapitalen må være inne på søknadstidspunktet, og kan ikke brukes i perioden fra søknaden er levert til den er ferdig behandlet.

Vedlegg

1. Bekreftelse på innskuddskapital Oslo Toppidrettsgymnas AS.pdf (lastet opp: 31.03.2015 14:43:53)
-

Lov

privatskoleloven

Kontaktinformasjon

Kontaktinformasjon

Fyll inn skolens kontaktadresse. Denne skal samsvare med forretningsadressen registrert i Enhetsregisteret. Korrespondanse fra Utdanningsdirektoratet skjer per e-post. Skriv inn den e-postadressen som skal brukes.

Postadresse: Molovegen 3B

Postnummer: 6004
Poststed: ÅLESUND

Telefonnummer: 90077644
E-post: petter.alvik@akademiet.no
Nettside:

Skoleanlegg

Skoleanlegg

Redegjør kort for skolens planer for skoleanlegg, herunder beliggenhet (hvilken del av kommunen, bydel osv.). Beskriv kort hvor langt skolen har kommet for å sikre at den har lokaler som er godkjent av fylkesmannen ved planlagt skolestart.

Skolen har ikke lokaler. I tråd med skolens intensjon om at elever og tilsatte skal kunne benytte offentlig kommunikasjon, vil skolen søke å etablere seg sentralt i kommunen.

Styret og vedtekter

Krav til styrings- og rådsorgan

Privatskoleloven stiller særlige krav til styret som skolens øverste organ. Skolen bekrefter at de har lest, og forstått at:

styret er skolens øverste organ

✓ Kontrollpunktet er bekreftet

styret har den øverste ledelsen ved skolen, og skal se til at skolen drives etter gjeldende lover og forskrifter

✓ Kontrollpunktet er bekreftet

styret er oppnevnt i samsvar både med privatskoleloven og skolens rettsgrunnlag (f.eks. aksjeloven eller stiftelsesloven)

✓ Kontrollpunktet er bekreftet

skolen skal både ha et elevråd og et foreldreråd

✓ Kontrollpunktet er bekreftet

skolen skal ha ett sett med vedtekter som både skal samsvare med privatskolelovens regler og skolens rettsgrunnlag (f.eks. aksjeloven eller stiftelsesloven)

✓ Kontrollpunktet er bekreftet

Vedtekter

Skolen bør blant annet være oppmerksom på følgende:

Oppgaver som er tillagt styret etter privatskoleloven §§ 5-1 og 5-2 kan ikke fordeles til andre.

Et eventuelt overskudd ved skolen må disponeres i henhold til økonomiforskrift til privatskoleloven kap. 4 og 5.

Ved nedleggelse av en privatskole er det klare føringer i regelverket på hvordan gjenstående midler kan benyttes. I henhold til økonomiforskriften § 6 andre ledd skal for mye utbetalt statstilskudd tilbakebetales til Utdanningsdirektoratet. Det vises videre til økonomiforskriften § 11 andre ledd om tilbakeføring av fondsmidler ved nedleggelse av skoledriften.

Last opp skolens/rettssubjektets vedtekter.

Vedlegg

1. 20150318 Vedtekter Hordaland Privatgymnas AS.pdf (lastet opp: 31.03.2015 10:42:29)

Utdanningens innhold

Skolens grunnlag

Velg grunnlaget skolen søker å bli godkjent etter.

- **a. religiøst**

For skoler som skal drives på religiøst grunnlag skal verdigrunnlaget synliggjøres i stiftelsesdokumentene og i læreplanene skolen skal følge. Spesifiser religiøs retning her:

Livssynshumanisme

For søknader om særskilt tilrettelagt opplæring for funksjonshemmede

Skolen må redegjøre for hvordan opplæringen er særskilt tilrettelagt for funksjonshemmede, og om den skal drive opplæring for nokså eller særlig ressurskrevende elever. Last opp redegjørelse her:

Skolens læreplan

- **Skolen skal følge Kunnskapsløftets læreplaner med egne tillegg og/eller alternativ fag- og tidsfordeling som ikke tidligere er godkjent**

Vedlegg

1. Læreplan Livssynshumanisme VGS Endringsdokument.pdf (lastet opp: 31.03.2015 10:43:08)
 2. Læreplan Livssynshumanisme VGS Generell læreplan.pdf (lastet opp: 31.03.2015 10:43:09)
 3. Læreplan Livssynshumanisme VGS Utkast filosofi og livssyn.pdf (lastet opp: 31.03.2015 10:43:11)
-

Skolens undervisningsspråk

Språk:

Norsk

Samisk

Vurderingsform

- **Skolen skal følge kapittel 3 om individuell vurdering i forskrift til privatskoleloven**
-

Elevtall – Videregående skole

Elevtall videregående

Nye skoler skal oppgi totalt elevtall per utdanningsprogram og hvilke programområder søknaden gjelder for.

Skoler som søker om endring skal oppgi utvidet elevtall per utdanningsprogram og/eller hvilke programområder endringen gjelder for.

Fra skoleår: Høsten 2016

Studiespesialisering (ST)	Søkt elevtall
	270
Vg1: Studiespesialisering (STUSP1)	✓
Vg2: Real FAG Vg2 (STREA2)	✓
Vg2: Språk, samfunnsfag og økonomi Vg2 (STSSA2)	✓
Vg2: Studiespesialisering (uten formgivingsfag) (STUSP2)	✓
Vg3: Real FAG Vg3 (STREA3)	✓
Vg3: Språk, samfunnsfag og økonomi Vg3 (STSSA3)	✓
Vg3: Studiespesialisering (uten formgivingsfag) (STUSP3)	✓

Redegjørelse for elevtall

Last opp vedlegg med redegjørelse for grunnlaget for det elevtallet skolen søker om.

Vedlegg

Elevene

Elevenes rettigheter

Elevene har særlige rettigheter etter privatskolelovens kapittel 3. Skolen bekrefter at den skal følge reglene om:

tilpasset opplæring og tidlig innsats

✓ Kontrollpunktet er bekreftet

spesialundervisning

✓ Kontrollpunktet er bekreftet

organisering i klasser og basisgrupper

✓ Kontrollpunktet er bekreftet

særskilt språkopplæring

✓ Kontrollpunktet er bekreftet

alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK)

✓ Kontrollpunktet er bekreftet

rådgivning

✓ Kontrollpunktet er bekreftet

Inntaksreglement

Skolen må ha et inntaksreglement som viser prioritering av søkere dersom det er flere søkere enn skolens godkjente kapasitet. Prioriteringen må skje ut fra saklige hensyn. [Les mer om inntak.](#)

Vedlegg

1. 2015 Inntaksreglement Hordaland Privatgymnas AS.pdf (lastet opp: 31.03.2015 10:55:16)
-

Ordensreglement

Skolen skal ha et ordensreglement som beskriver elevenes rettigheter og plikter. Reglementet skal minst inneholde:

Regler om elevenes rettigheter og plikter, aktuelle tiltak mot regelbrudd og hvilken fremgangsmåte skolen vil bruke når refsingstiltak skal settes i verk.

Last opp skolens ordensreglement.

Vedlegg

1. 2015 Ordensreglement Hordaland Privatgymnas AS.pdf (lastet opp: 31.03.2015 10:55:23)
-

Skolens personale

Faglig, pedagogisk og administrativ ledelse

Skolen bekrefter at den skal ha en forsvarlig faglig, pedagogisk og administrativ ledelse.

✓ Kontrollpunktet er bekreftet

Skolen bekrefter at den skal ha en daglig leder.

✓ Kontrollpunktet er bekreftet

Kompetansekrav til undervisningspersonalet

Skolen vil stille de kompetansekravene som følger av privatskoleloven.

✓ Kontrollpunktet er bekreftet

Politiattest og lønns- og arbeidsvilkår

Skolen skal følge reglene i privatskoleloven om politiattest ved tilsetning.

✓ Kontrollpunktet er bekreftet

Skolen er kjent med at undervisningspersonalet har rett til lønns- og arbeidsvilkår tilsvarende det som gis i den offentlige skolen.

✓ Kontrollpunktet er bekreftet

Tilleggskompetansekrav for religiøse skoler

Religiøse skoler kan søke om å få godkjent tilleggskompetansekrav. Last opp søknad her.

Økonomi og annen virksomhet

Budsjett

Last opp budsjett som viser hvordan driften finansieres og hvilke kostnader skolen vil ha oppstartsåret, første hele driftsår og ved fullt utbygd skole, dvs. et helt skoleår for det totale elevtallet søknaden gjelder. Se [veileder](#) og [budsjettmal](#).

Vedlegg

1. budsjett_VGS_2015_90-360elever.xlsx.pdf (lastet opp: 31.03.2015 10:55:49)
-

Skolen bekrefter at beregningen av skolepenger og statstilskudd fremgår av note til budsjettet.

✓ Kontrollpunktet er bekreftet

Annen virksomhet

Oppgi om skolen skal tilby noen av disse typene virksomhet. Skolen må utarbeide eget budsjett for annen virksomhet og eventuelt felleskostnader skolen og den andre virksomheten har må fordeles på de forskjellige budsjettene. [Se veileder](#).

Dersom skolen ønsker å drive annen virksomhet utover det som nevnes her, må den søke særskilt om dette under "Annet".

Annet

Dispensasjoner

- Skolen søker ikke om dispensasjoner fra loven.
-

Tilleggsopplysninger

Dersom skolen ønsker å legge ved tilleggsopplysninger, kan dette lastes opp her.

Vedlegg

1. Tilleggsopplysninger Hordaland Privatgymnas.docx (lastet opp: 31.03.2015 15:30:42)
-

Registerutskrift

Organisasjonsnr: 912 902 366
Navn/foretaksnavn: OSLO TOPPIDRETTSGYMNAS AS
Forretningsadresse: Molovegen 3B
6004 ÅLESUND

Brønnøysundregistrene
31.03.2015

REGISTERUTSKRIFT FRA ENHETSREGISTERET OG FORETAKSREGISTERET

Type opplysninger:	Registrerte opplysninger:	Dato for registr.:	Merknad:
Organisasjonsnr.:	912 902 366		
Navn/foretaksnavn:	OSLO TOPPIDRETTSGYMNAS AS	17.12.2013	
Forretningsadr.:	Molovegen 3B 6004 ÅLESUND	17.12.2013	
Kommune:	1504 ÅLESUND		
Land:	Norge		
Postadresse:	Postboks 943 Sentrum 6001 ÅLESUND	17.12.2013	
Mobiltelefonnr.:	900 77 644	17.12.2013	
Organisasjonsform:	Aksjeselskap	17.12.2013	
Stiftelsesdato:	06.12.2013	17.12.2013	
Daglig leder/ adm.direktør:	Petter Arne Alvik Østre Hovdenesvegen 9 6019 ÅLESUND Fødselsdato: 21.02.1964	17.12.2013	
Vedtektsdato:	16.12.2013	28.12.2013	
Vedtektsfestet formål:	Drift av privatskole med særskilt tilrettelagt videregående opplæring i kombinasjon med toppidrett.	28.12.2013	
Virksomhet/art/ bransje:	Drift av privatskole for aldersgruppen 15 til 19 år.	28.12.2013	
Næringskode:	85.310 Videregående opplæring innen allmennfaglige studieretninger	18.12.2013	
Institusjonell sektorkode:	2100 Private aksjeselskaper mv.	17.12.2013	
Særlige opplysninger:	Registrert i Foretaksregisteret	17.12.2013	

	Sist innsendte årsregnskap 2013	18.08.2014
Aksjekapital NOK:	30 000,00	17.12.2013
Har ansatte:	Nei	17.12.2013
Styre:		17.12.2013
Styrets leder:	Petter Arne Alvik Østre Hovdenesvegen 9 6019 ÅLESUND Fødselsdato: 21.02.1964	
Signatur:	Styrets leder alene.	17.12.2013
Revisor:	Godkjent revisjonsselskap Organisasjonsnummer 935 174 627 KPMG AS Sørkedalsveien 6 0369 OSLO	17.12.2013
Regnskapsfører:	Autorisert regnskapsførerselskap Organisasjonsnummer 936 731 716 SPJELKAVIK REGNSKAP AS Langelandsvegen 17 6010 ÅLESUND	17.12.2013
Målform:	Bokmål	17.12.2013
OPPLYSNINGER OM VIRKSOMHET:		
Organisasjonsnr.:	812 973 142 Til internt bruk	
Navn/avdelings- betegnelse:	OSLO TOPPIDRETTSGYMNAS AS	18.12.2013
Beliggenhetsadr.:	Molovegen 3B 6004 ÅLESUND	18.12.2013
Næringskode:	85.310 Videregående opplæring innen allmennfaglige studieretninger	18.12.2013

Foretaksregisteret
Pb. 900

8910 BRØNNØYSUND

Vår ref.
Bedrift/ks

Deres ref.

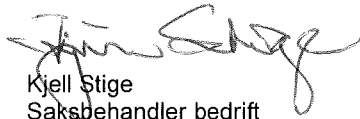
Dato
Ålesund, 24. mars 2015

Bekreftelse av aksjekapitalinnskudd

DNB Bank ASA bekrefter at kr. 30.000,- er innbetalt som økning av selskapets aksjekapital til konto **1503 42 32226**, tilhørende selskap **Oslo Toppidrettsgymnas AS**, og står på konto i dag. Selskapets konto er ikke sperret.

Denne bekreftelsen er et vedlegg til endringsmelding til selskapet

Med vennlig hilsen
for DNB Bank ASA

Kjell Stige
Saksbehandler bedrift

Hordaland Privatgymnas AS

Vedtekter

§1

Selskapets navn er Hordaland Privatgymnas AS.

§2

Selskapets forretningskontor er Moloveien 3B, Ålesund.

§3

Selskapets virksomhet er drift av privatskole.

§4

Selskapets aksjekapital er på kr. 30.000,- fordelt på 300 aksjer pålydende kr 100,- lydende på navn.

§5

Selskapets styre skal bestå av 1 til 4 medlemmer.

I tillegg til de ordinære styremedlemmene har følgende møte- og uttalerett:

- representant oppnevnt av fylkeskommunen.
- representant for elevrådet.
- representant for undervisningspersonalet.
- representant for andre tilsette ved skolen.
- daglig leder ved skolen.

Styret skal blant annet behandle følgende saker:

- fastsette størrelsen på skolepengene.
- vedta regnskap og budsjett for skolen.
- fastsette inntaks og ordensreglement for skolen.
- fremme bortvisning etter Privatskoleloven § 3-10 andre ledd.
- ha ansvar for at skolen har ei forsvarlig økonomi- og regnskapsforvaltning.
- påse at offentlige tilskudd og skolepenger kommer elevene til gode.
- påse at offentlige krav og forutsetninger for virksomheten blir oppfylt.
- sørge for å ha rett og nødvendig kompetanse i virksomheten.
- ansette daglig leder.
- drøfte den årlige rapporten om tilstanden til skolen.

§6

Selskapet tegnes av daglig leder.

§7

Aksjene kan ikke overdras uten styrets samtykke. Samtykke kan bare nektes når det foreligger saklig grunn for det. Nekting av samtykke skal begrunnes skriftlig. Aksjonærene har forkjøpsrett til aksjer ved evt. salg.

§8

Den ordinære generalforsamlingen skal behandle:

1. Fastsetting av resultatregnskap og balanse.
2. Anvendelse av overskudd eller dekning av underskudd i henhold til den fastsatte balanse.
3. Valg av styre.
4. Andre saker som etter lov eller vedtekter hører inn under generalforsamlingen.

§9

For øvrig henvises til gjeldende aksjelovgivning.

Redegjørelse for grunnlaget for elevtallsprognosen for oppstartsåret og det maksimale antallet elever det søkes godkjenning for.

Bergen kommune har i dag 275.000 innbyggere og er en del av Hordaland fylke med totalt 511.000 innbyggere. Befolkningstallet i Bergen og regionen er økende.

Byen har ca. 30.000 studenter som gjør Bergen til en attraktiv by for elever fra omkringliggende distrikt når de skal velge videregående skole.

Regionen har i dag etter vår beregning rundt 9.000 søkere til videregående skole, utdanningsprogram for studiespesialisering. Tallet er forholdsberegnet ut fra søkertall for hele Hordaland fylke.

Hordaland Privatgymnas AS vil tilrettelegge for sentral beliggenhet for å sikre grunnlaget for inntak til skolen da vi har fokus på at eleven skal kunne benytte offentlig kommunikasjon. Vi vil tilrettelegge for et naturlig inntaksområde som gir et tilstrekkelig og stabilt elevgrunnlag over tid. Vi vurderer Bergen som et område med stor etterspørsel etter skoleplasser med studiespesialisering.

Innbyggerne i Bergen kommune og Bergensregionen og har et høyere gjennomsnittlig utdanningsnivå enn landet for øvrig. I Bergen kommune har om lag 38% av befolkningen over 16 år høyere utdanning. I Bergensregionen er andelen om lag 33%. På landsbasis har 29% av befolkningen høyere utdanning. Studier viser at områder med høyt utdanningsnivå hos foreldre generelt har høyere andel av elever som foretrekker privatskolealternativ¹.

Videre følger det av undersøkelser at høyt utdannede mennesker er mindre tilbøyelige til å være religiøse enn lavt utdannede². Yngre er også mindre religiøse enn eldre mennesker. Dette betyr at selv om dagens foreldregenerasjon har en relativt høy andel religiøse, vil deres barn statistisk sett ha en større tilbøyelighet til å ønske en humanistisk rettet skolegang. I Norge er også andelen religiøse mennesker særlig lavt, i forhold til andre nasjonaliteter, både i Europa og i verden for øvrig³. Skolen tror derfor at det vil være stor etterspørsel i markedet etter en skole som er basert på en humanistisk læreplan.

Hordaland Privatgymnas AS mener det ligger godt til rette for et privat alternativ i regionen. Vår vurdering er at det er både behov og grunnlag for et regionalt privat alternativ i denne størrelsesorden. Som ikke-kommersiell privatskole kan Hordaland Privatgymnas AS også ta inn kvalifiserte elever fra andre regioner og fylker.

¹ Christiane Skahjem 2005 (UiO, masteroppgave i sosiologi "Sosial bakgrunn og rekruttering til private skoler")
"Hovedkonklusjonen er derfor at sosial bakgrunn har betydning for sannsynligheten for å gå på private skoler, både religiøse og ikke-religiøse. Dette gjelder spesielt foreldrenes utdanningsnivå, men også til en viss grad foreldrenes inntekt. Vi kan derfor konkludere med at det i hovedsak er foreldrenes utdanningsnivå som er avgjørende for en elevs sannsynlighet for å gå på privat skole, i større grad enn foreldrenes inntektsnivå. Videre har størrelsen på kommunene skolene ligger i, betydning for sannsynligheten for å gå på privat skole"

² http://fritanke.no/index.php?page=vis_nyhet&NyhetID=9362 - Undersøkelse bekrefter religion på nedtur
<http://www.pewglobal.org/2014/03/13/worldwide-many-see-belief-in-god-as-essential-to-morality/>

³ <http://www.dagbladet.no/nyheter/2005/11/26/450463.html> - Nordmenn minst religiøse i Vest-Europa

Vi har i våre prognoser tatt utgangspunkt i 135 elever ved 1. budsjettår og 360 elever i en fullt utbygget skole. Basert på dette mener vi at grunnlaget for vår beregning av elevtall er godt fundert og realistisk for vår planlagte etablering.

Hordaland Privatgymnas AS

Petter Arne Alvik, daglig leder

Hordaland Privatgymnas AS – inntaksreglement

Reglementet er gitt med hjemmel i privatskoleloven § 3-1. Reglementet er godkjent av styret 31.03.2015

§ 1 **Inntaksreglement**

Inntak av elever til Hordaland Privatgymnas AS skal skje i henhold til de enhver tids gjeldende bestemmelser i privatskoleloven med forskrifter og det av styret fastsatte inntaksreglement.

§ 2 **Elevinntak**

Skolestyret avgjør hvor mange elever som skal tas opp hvert skoleår.

Hordaland Privatgymnas har hele landet som inntaksområde jfr. privatskoleloven § 3-1.

Ved kapasitetsproblemer skal elevinntaket prioriteres etter følgende kriterier:

- Elever med høyere poengsum blir tatt inn foran søkere med lavere poengsum.

I forbindelse med opptak til skolen tilbys foreldrene å delta i en frivillig innføring i skolens pedagogiske prinsipper og arbeidsmåter.

For å kunne forberede en best mulig skolestart kan det, etter at inntaket er endelig og eleven har akseptert tilbud om plass ved skolen, innhentes skriftlig tillatelse fra foresatte til å innhente opplysninger om vedkommende elev fra grunnskolen og pedagogisk psykologisk tjeneste, dersom skolen ser dette som formålstjenlig i forhold til klassens sammensetning og forventede innsatsområder. Det er frivillig for foresatte å eventuelt gi skolen slik tillatelse til å innhente opplysninger om elevene.

Melding om inntak til videregående opplæring sendes til hjemfylket til eleven, jfr. privatskoleloven § 3-1 fjerde ledd.

En elev som har fått plass ved Hordaland Privatgymnas, har rett til å fullføre skoleåret eller vedkommende kurs med mindre eleven kan vises bort, jfr. privatskoleloven § 3-10.

§ 3 **Søknadsfrister og kunngjøring om inntak av elever**

Hvert år i januar måned skal søknadsfrist og studietilbud kunngjøres på dertil egnet måte for å sikre at informasjonen om inntak for neste skoleår når offentligheten.

Søknadsfrist er 1. mars. Dersom nevnte dato er helligdag, gjelder påfølgende hverdag. Søknader som kommer inn etter fristen blir ført på venteliste, og skolen kan ta inn søkere så lenge det evt. finnes ledige plasser.

§ 4 **Gjennomgang av søknader**

Etter utløpet av søknadsfristen skal skolens rektor eller den han skriftlig bemyndiger gjennomgå de innkomne søknader.

§ 5 **Klageadgang**

Det er klageadgang på vedtak om inntak. Klageinstans er skolens valgte styre. Eventuell videre klageprosess gjennomføres som omtalt i forvaltningslovens regler om enkeltvedtak, med Fylkesmannen som endelig klageinstans. En klage på vedtak om inntak kan imidlertid fremmes direkte til Fylkesmannen.

§ 6 **Endring av inntaksreglement**

Dette inntaksreglement kan til enhver tid endres av skolestyret innenfor rammen av gjeldende regler i privatskoleloven med vedtekter og skolens vedtekter.

Hordaland Privatgymnas AS – ordensreglement

Reglementet er gitt med hjemmel i privatskoleloven § 3-9. Reglementet er vedtatt av skolens styre 31.03.2015

§ 1 Formål

Formålet med reglementet er å fremme gode arbeidsvaner og god orden, og slik legge til rette for et godt læringsmiljø. Reglementet skal bidra til godt samarbeid, trivsel, respekt og medansvar.

§ 2 Virkeområde

Reglementet gjelder for elever som er tatt inn i Hordaland Privatgymnas AS. Reglementet gjelder på skolens område, ved opptreden på skoleveien, i skolens nærområde i skoletiden, ved ekskursjoner og øvrige aktiviteter i skolens regi.

§ 3 Elevenes rettigheter

1. Elevene har krav på opplæring, hjelp og rettleiding, jfr. privatskoleloven §§ 3-2, 3-4, 3-6 og 3-11.
2. Eleven har rett til medvirkning ved planlegging, gjennomføring og vurdering av opplæringen, i samarbeid med øvrige elever og lærere. Dette gjelder blant annet:
 - oppsett av læringsmål, periodeplaner og gjennomføring av disse
 - utarbeiding av regler for godt arbeids- og læringsmiljø i klassen
 - i hvilken grad skolens organisering, tilrettelegging og gjennomføring av opplæringen bidrar til å nå de mål som er fastsatt for eleven/gruppen/klassen
3. Elevene har rett til å få fortløpende muntlig og skriftlig tilbakemelding, oppfølging og veiledning i forhold til de målene den enkelte arbeider mot.
4. Ved faglige, personlige eller sosiale vansker som har betydning for opplæringen, har elevene rett til rådgivning, oppfølging og hjelp til å finne seg til rette, herunder tilgang til pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste, jfr. privatskoleloven §§ 3-4 og 3-6.
5. Elever som på grunn av sykdom eller omsorgsansvar får mye fravær, har rett til hjelp og støttetiltak fra skolen for å unngå tap av opplæring og vurderingsgrunnlag.
6. Elevene har rett til rådgivning om utdanning og yrkesvalg, jfr. privatskoleloven § 3-11.
7. Elevene har rett til å benytte skolens avsatte utstyr og områder til de undervisningsformål som er fastsatt i skolens læreplaner.
8. Elevene har rett til å danne elevråd, jfr. privatskoleloven § 5-3. Skolen skal legge til rette for gode arbeidsforhold for elevenes tillitsvalgte.

§ 4 Elevenes plikter

1. Elevene plikter å rette seg etter de lover, regler og instruksjoner som til enhver tid gjelder for skolen, dens elever og medarbeidere.
2. Elevene forplikter seg til å medvirke til et godt læringsmiljø og gode samarbeidsformer, vise høflighet og medansvar.
3. Elevene plikter å møte presis og delta aktivt i opplæringen. Elevene skal levere/gjøre avtalt arbeid til rett tid.
4. Elevene har plikt til å følge verneregler, bruke verneutstyr og/eller særskilte arbeidsklær som kreves for faget eller som skolen påbyr.
5. Elevene forplikter seg til å ha det undervisningsmaterielle og utstyret som kreves.

6. Skolens eiendom og utstyr skal behandles med forsiktighet og omtanke. Tap, tyveri, hærverk og skader kan i tillegg til reaksjoner etter § 8 i dette reglementet, også medføre erstatningsansvar etter alminnelige erstatningsrettslige regler. Både eleven og/eller foresatte vil bli holdt erstatningsansvarlig for forhold nevnt i dette punkt.
7. Plaging, mobbing, vold eller andre brudd på allment aksepterte atferdsnormer aksepteres ikke, og vil kunne medføre refsingstiltak, i ytterste konsekvens utvisning.
8. Det er ikke tillatt å bruke tobakk på skolens område.
9. Bruk, besittelse eller oppbevaring av rusmidler på skolens områder er forbudt. Det er ikke tillatt å være påvirket av rusmidler på skolen, i skoletiden eller ved andre aktiviteter i skolens regi. Skolen kan beslaglegge rusmidler. Bruk, besittelse eller oppbevaring av illegale rusmidler vil bli politianmeldt.
10. Det er ikke tillatt å ha med våpen eller andre farlige gjenstander på skolen. Slike gjenstander kan beslaglegges av skolen, og overleveres politiet. Mindre farlige gjenstander kan leveres tilbake til eleven etter skoletid, eller til foresatte dersom eleven er umyndig.
11. Det er ikke tillatt å bruke skolens datamaskiner, nettverk eller annet utstyr til å laste ned, lese eller spre pornografisk, rasistisk eller annet materiale som kan oppfattes som krenkende, eller som er i strid med norsk lov.
12. Elevene er selv ansvarlig for egne læremidler, klær, penger, pcer, musikkspillere og andre verdisaker, samt mobiltelefoner og alle andre saker de tar med seg til skolen. Dette gjelder selv om disse sakene er innelåst i et bokskap. Hvis slike ting blir borte på skolens område må eleven selv bære tapet ved dette. Slike verdisaker må ikke oppbevares på skolens område over natten.
13. Ved mistanke om oppbevaring av tyverigods, rusmidler, våpen eller annet gods i bokskap på skolens område, har skolen rett til å åpne bokskapene uten elevens samtykke. Eleven skal være forespurt om å åpne før lås eventuelt klippes.

§ 5 Fusk eller forsøk på fusk

Bruk av ikke tillatte hjelpemidler, herunder andres datafiler, kommunikasjon under prøver og eksamener anses som fusk eller forsøk på fusk. Det samme gjelder innlevering av arbeid som ikke er produkt av elevens egen arbeidsinnsats.

§ 6 Fravær

1. Elevene har fremmøteplikt til undervisningen. Dersom en elev blir syk eller av annen grunn må forlate undervisningen, skal skolen ha beskjed snarest mulig. Dersom fraværet varer mer enn 3 - tre dager, skal skolen ha melding om dette.
2. Kontaktlærer har ikke krav på begrunnelse for elevens fravær, men alt fravær skal registreres.
3. Dersom eleven kommer mer enn 15 minutter for sent til timen, regnes det som timefravær. Inntil 15 minutter føres som forsentkomming.
4. Høyt fravær kan medføre at det faglige vurderingsgrunnlaget blir så svekket at det ikke kan settes halvårs- eller standpunktarakter. Hvorvidt det foreligger vurderingsgrunnlag skal vurderes individuelt, med vekt på elevens deltakelse i opplæringen. Ved grensetilfeller skal skolen gi tilbud om utsatte prøver, innlevering av arbeid eller lignende. Når det foreligger fare for manglende vurderingsgrunnlag for å kunne sette standpunktarakter, skal elev/foresatte uten ugrunnet opphold, gis skriftlig varsel. Slikt høyt fravær kan også få konsekvenser for elevenes forhold til Statens Lånekasse for Utdanning i de tilfeller lån og stipend er gitt eleven for vedkommendes utdanning.
5. Alt fravær for elever føres på vitnemål, kompetansebevis og karakterutskrift. Fravær føres i dager og enkelttimer. For delkurselever føres fravær bare i timer. Eleven kan kreve at årsaken til fraværet påføres dokumentasjonen, men eleven har selv ansvar for å dokumentere årsaken til fraværet. Organisert eller selvstendig studiearbeid herunder skoleadministrative gjøremål, etter skriftlig avtale med faglærer eller rektor, regnes ikke som fravær. For fravær inntil 10 dager per opplæringsår kan eleven i hht forskrift til privatskoleloven FOR-2006-07-14 nr 932, § 3-46, 5. ledd, pkt. a – f, ved dokumentasjon kreve at fravær ikke føres på kompetansebevis eller vitnemål.

§ 7 Permisjon

1. Ved planlagt og på forhånd kjent fravær skal det søkes om permisjon. Søknaden skal være skriftlig og begrunnet, og leveres kontaktlærer i god tid. Alt fravær kan medføre fare for manglende vurderingsgrunnlag eller redusert læringsutbytte i fag. Det er elevens ansvar å holde seg faglig oppdatert i samråd med faglærer.
2. Faglærer behandler permisjon for enkelttimer, kontaktlærer behandler 1 dags permisjon og rektor, i samråd med kontaktlærer og berørte faglærere, behandler permisjonssøknader utover 1 dag.

§ 8 Reaksjoner ved brudd på reglementet

Brudd på skolereglementet kan medføre følgende reaksjoner, jfr. privatskoleloven § 3-9 og 3-10:

- muntlig eller skriftlig påtale/anmerkning fra en av de tilsatte ved skolen
- bortvisning fra klasse/gruppe for resten av timen/økten etter faglærers avgjørelse
- bortvisning fra skolen for resten av skoledagen etter rektors avgjørelse

Ved alvorlige eller gjentatte brudd på reglementet kan særskilt tiltak iverksettes:

- bortvisning av eleven fra én og inntil fem skoledager etter rektors avgjørelse
- bortvisning for resten av skoleåret, jfr. privatskoleloven § 3-10 andre ledd, etter vedtak av fylkeskommunen. I forbindelse med et vedtak om bortvisning for resten av skoleåret kan fylkeskommunen vedta at eleven mister retten til videregående opplæring.
- nedsatt halvårs- og/eller standpunkt karakter i orden og/eller atferd
- istandsetting/rengjøring ved skade på eller tilgrising av skolens lokaler eller eiendeler
- erstatningsansvar etter skadeerstatningsloven og alminnelige erstatningsrettslige regler ved skade på eller tilgrising av skolens lokaler eller eiendeler

§ 9 Saksbehandling ved brudd på reglementet

Før det blir tatt avgjørelse om reaksjoner for brudd på reglementet skal eleven ha mulighet til å forklare seg muntlig for den som skal ta avgjørelsen, jfr. privatskoleloven § 3-9, andre ledd.

Reaksjoner og begrunnelse for disse skal nedtegnes.

Før særskilt tiltak tas i bruk, skal skolen vurdere om det er mulig å bruke hjelpetiltak eller mildere reaksjoner.

Forvaltningslovens regler for enkeltvedtak følges når særskilt tiltak iverksettes. Ved forhold som kan føre til bortvisning utover resten av skoledagen, skal elever/foresatte til umyndige elever varsles om dette på forhånd. Vedtaket skal være begrunnet, i tillegg skal det opplyses om klageadgang, klagefrist, den nærmere fremgangsmåte ved klage etter forvaltningsloven kap. VI, og om retten etter forvaltningsloven § 18, jfr. forvaltningsloven § 19 til å se sakens dokumenter. Dersom vedtaket kan tenkes gjennomført til skade for eleven før klagesaken er avgjort, skal det også gjøres oppmerksom på adgangen til å be om at gjennomføringen utsettes, jfr. forvaltningsloven § 42.

Klageinstans ved vedtak om bortvisning og tap av retten til videregående opplæring er fylkesmannen i skolens vertsfylke.

Budsjett	Note	Høst oppstartsår	1. budsjettår	Fullt utbygd skole
Tilskuddssats for år 2015, utdanningsprogram studiespesialisering er lagt til grunn for beregningen.				
Statstilskudd	1	4 494 375	13 483 125	35 955 000
Skolepenger	2	715 500	2 146 500	5 724 000
Andre inntekter	3	43 515	130 545	348 120
Sum inntekter		5 253 390	15 760 170	42 027 120
Lønnskostnader	4			
Lønn rektor		420 000	875 000	1 000 000
Lønn avdelingsledere		0	0	0
Lønn lærere		1 621 196	5 280 000	14 550 000
Lønn øvrig personell		315 000	810 000	1 800 000
Gruppelivs-/personalforsikring		212 058	626 850	1 561 500
Arbeidsgiveravgift		364 692	1 078 043	2 685 433
Andre personalkostnader		38 524	113 878	283 673
Sum lønnskostnader		2 971 469	8 783 770	21 880 606
Avskrivninger	5			
Avskrivning				
Sum avskrivninger		0	0	0
Kostnader lokaler	6			
Leie av skolebygg		926 562	2 681 406	7 068 516
Leie andre lokaler		45 000	135 000	360 000
Renovasjon, vann og avløp og lignende		9 503	22 001	50 748
Lys, varme		47 516	137 508	362 488
Renhold		95 032	275 016	724 976
Andre kostnader lokaler		35 637	103 131	271 866
Sum kostnader lokaler		1 159 250	3 354 062	8 838 594
Verktøy, inventar m.m.	7			
Kjøp inventar		87 948	263 845	703 587
Andre driftskostnader				
Sum verktøy, inventar m.m.		87 948	263 845	703 587
Reparasjon og vedlikehold	8			
Reparasjon og vedlikehold		10 000	15 000	20 000
Sum reparasjon og vedlikehold		10 000	15 000	20 000
Fremmed tjeneste				
Honorar revisjon		20 000	30 000	35 000
Honorar regnskap		75 000	100 000	160 000
Innleie av bistand ifbm eksamen, inntak med mer		75 000	250 000	500 000
Innleie av bistand ifbm ikt-drift og støtte		75 000	250 000	500 000
Sum fremmed tjeneste		245 000	630 000	1 195 000
Undervisningsmaterieell	9	290 250	1 093 500	3 348 000
Sum undervisningsmaterieell		290 250	1 093 500	3 348 000

Kontorkostnad, trykksak og lignende				
Kontorrekvisita		4 500	13 500	36 000
Data/EDB-kostnad		36 000	108 000	288 000
Trykksak		4 500	13 500	36 000
Aviser, tidsskrifter, bøker		1 350	2 700	7 200
Møte, kurs, oppdatering o.l.		90 000	270 000	720 000
Annen kontorkostnad	10	90 000	270 000	720 000
Sum kontorkostnad, trykksak o.l.		226 350	677 700	1 807 200
Kostnad telefon, porto og lignende				
Telefon og internett, linje og forbruk		34 130	110 000	300 000
Sum telefon, porto o.l.		34 130	110 000	300 000
Kostnad transportmidler	11	0	0	0
Sum kostnad transportmidler		0	0	0
Kostnader og godtgjørelse for reiser, diett m.m.				
Bilgodtgjørelse		5 000	25 000	100 000
Reisekostnad		5 000	25 000	100 000
Diettekostnad		0	0	0
Annen kostnadsgodtgjørelse	12	10 239	99 000	900 000
Sum kostn. og godtgj. for reiser, diett m.m.		20 239	149 000	1 100 000
Kostnader markedsføring				
Markedsføringskostnad		157 602	236 403	210 136
Sum markedsføringskostnader		157 602	236 403	210 136
Kostnader forsikringspremie	13	24 750	87 750	270 000
Sum forsikringspremie		24 750	87 750	270 000
Andre kostnader	14	25 000	75 000	150 000
Sum andre kostnader		25 000	75 000	150 000
Sum driftskostnader		5 251 989	15 476 030	39 823 122
Driftsresultat		1 401	284 140	2 203 998
Renteinntekter		0		
Rentekostnader				
Sum netto finansinntekter/-kostnader		0	0	0
RESULTAT		1 401	284 140	2 203 998

Noter til budsjett

Note 1 - Beregning av statstilskuddet

Tilskuddssats for år 2015, utdanningsprogram Studiespesialisering er lagt til grunn for alle budsjettår.

		Høst oppstartsår	1. budsjettår	Fullt utbygd skole
Antall elever, omregnet til helårselever		45	135	360
Grunnlag for tilskudd, sats pr. år		117 500	117 500	117 500
Av grunnlag utbetales 85% til skolen	85 %	99 875	99 875	99 875
Sum		4 494 375	13 483 125	35 955 000

Note 2 - Beregning av skolepenger		Høst oppstartsår	1. budsjettår	Fullt utbygd skole
Antall elever, omregnet til helårselever		45	135	360
Skolepenger pr. år		15 900	15 900	15 900
Sum		715 500	2 146 500	5 724 000

Note 3 - Andre inntekter		Høst oppstartsår	1. budsjettår	Fullt utbygd skole
Antall elever, omregnet til helårselever		45	135	360
Egenandel datamaskiner, tilsvarer Lånekassens utstyrstipend		967	967	967
Andre inntekter		-	-	-
Sum		43 515	130 545	348 120

Note 4 - Lønnskostnader		Høst oppstartsår	1. budsjettår	Fullt utbygd skole
Rektor, lønn, bonus og overtidsgodtgjørelse		420 000	875 000	1 000 000
Antall lærerstillinger (+ rektor underviser 50% 1. skoleår)		3,41	11,00	30,00
Gjennomsnittlig årslønn		475 000	480 000	485 000
Sum lærerlønn		1 621 196	5 280 000	14 550 000
Lønn øvrig ansatte		315 000	810 000	1 800 000
Sum lønn		2 356 196	6 965 000	17 350 000
Pensjon, gruppeliv og yrkesskedeforsikring	9,00 %	212 058	626 850	1 561 500
Sum lønn og forsikring		2 568 253	7 591 850	18 911 500
Arbeidsgiveravgift	14,20 %	364 692	1 078 043	2 685 433
Andre personalkostnader		38 524	113 878	283 673
Sum lønnskostnader		2 971 469	8 783 770	21 880 606

Note 5 - Avskrivninger				
Skolen planlegger å leie det vesentlige av inventar og utstyr og budsjetterer derfor ikke med avskrivninger.				

Note 6 - Leie av andre lokaler				
Skolen vil leie gymsal og treningsfasiliteter dels i treningsstudio og dels i idrettshall. Det er gjort undersøkelser i lokalmarkedet og hentet erfaring fra tilsvarende avtaler på andre skoler. Prisen som er lagt til grunn er basert på dette.				

Note 7 - Verktøy, inventar m.m.				
Inventar er leie av møbler og innredning, kostnaden er beregnet til kr.			1 954	pr. elev pr. år

Note 8 - Reparasjon og vedlikehold				
Reperasjon og vedlikehold av bygg er budsjettert under andre kostnader lokaler. Reperasjon og vedlikehold for øvrig er begrenset.				

Note 9 - Undervisningsmateriell				
Kostnader til undervisningsmateriell inkluderer leie av datamaskiner og annet utstyr som ikke dekkes av direkte bevingninger til skolebøker.				
Bøker, elektroniske læremidler, kostnader til LMS-system, lab-utstyr og kostnad til transport og reise ved undervisning utenfor skolen.				
Kostnad pr. elev pr. år		6 450	8 100	9 300
		290 250	1 093 500	3 348 000

Note 10 - Annen kontorkostnad				
Kostnader til adm. systemer som Extens, påmeldingssystem på web, deltagelse i vilbli.no, medlemskap i forbund / foreninger.				

Note 11 - Kostnad transportmidler				
Ingen planlagte kostnader til transportmidler.				

Note 12 - Annen kostnadsgodtgjørelse				
Videre- og etterutdanning lærere, kurs og seminar.				
Budsjettert kr. pr. ansatt pr. år		3 000	9 000	30 000
Sum		10 239	99 000	900 000

Note 13 -Kostnader forsikringspremie				
Innboforsikring, ansvarsforsikring, bedriftsforsikring, lovpålagt ulykkesforsikring elever.				
Pensjons- og helseforsikringer er tatt med i personalkostnader.				
Budsjettert kr. pr. elev pr. år		550	650	750
Sum		24 750	87 750	270 000

Note 14 - Andre kostnader				
Styrehonorar		25 000	75 000	150 000

18.03.2015 ble det endret navn på selskapet i ekstraordinær generalforsamling.

Oppdaterte firmaopplysninger vil bli ettersendt straks disse er tilgjengelige.

Endringsdokument¹ for endringer i læreplanene til VGS, basert på humanistiske verdier

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse.....	1
Læreplanens generelle del.....	1
Skolens formål og verdigrunnlag.....	1
Overblikk over læreplanene.....	2
Fag- og timefordeling.....	2
Det meningssøkende menneske.....	2
Religiøse og livssynshumanistiske verdier.....	3
Underoverskriftene:.....	3
• Kulturarv og identitet,.....	3
• Det skapende menneske,.....	3
• Det arbeidende menneske,.....	3
• Det allmenndannende menneske,.....	3
• Det samarbeidende menneske,.....	3
• Det miljøbevisste menneske,.....	3
Det integrerte mennesket.....	3
Læreplan for faget «filosofi og livssyn».....	3
Fagets navn.....	3
Formål med faget.....	4
Struktur.....	4
Grunnleggende ferdigheter.....	4
Kompetansemål.....	5
Etter Vg3.....	5

Dette dokumentet er opprettet for å omtale og begrunne endringene vi har gjort i læreplanen for å gjøre dette klart for utdanningsdirektoratet. Det vil derfor ikke inngå som en del av det øvrige læreplanverket.

Læreplanens generelle del

Skolens formål og verdigrunnlag

Skolen ønsker å tilby et alternativ til den offentlige skole. Særlig ønsker skolen å representere et verdi- og livssynsmessig alternativ til den offentlige skole. Rent konkret vil dette komme til uttrykk gjennom at «Religion og etikk» i Vg3 har blitt døpt om til «Filosofi og livssyn».

¹ Jf Udir-2-2011 Krav til læreplaner for private skoler § 2A-2, «krav til begrunnelser i søknaden».

Skolen ønsker en ikke-religiøs tilnærming til de livssyn og verdispørsmål som omfattes av livssynshumanismen og etikken. Herunder vil dette være fokus på menneskerettigheter, filosofi og livssyn.

Det er lagt inn en passus fra en artikkel «noen tanker om humanisme i skolen» fra 2011 av Dag Hareide, forfatter av boka «Hva er humanisme». Denne er inntatt i læreplanverket for å bevisstgjøre skolens aktører på at fokuset på kritisk tenkning fordrer at man har kjennskap til både positive og negative effekter av sitt livssynsmessige standpunkt.

For å imøtekomme kunnskapsløftets krav om jevngod opplæring vil imidlertid faget også inneholde en del om verdensreligionene, herunder underpunkter om kristendommen og islam og en valgfri religion. En kunnskapsbasert tilnærming til dette, ser skolen på som en del av den dannelsen elevene trenger for å utdannes til selvstendige og kritisk tenkende mennesker.

Skolen ønsker for øvrig å ha fokus på moderne, sekulære humanistiske verdier. Dette skal komme til uttrykk gjennom et generelt fokus på for eksempel menneskeverd, vitenskapelig etterprøvbarehet og hensyn til natur og miljø.

Overblikk over læreplanene

Ut over endringene som gjøres ved at faget «Religion og etikk» gjøres om til «filosofi og livssyn», ønsker skolen for øvrig å følge strukturen til kunnskapsløftet. Skolens humanistiske verdigrunnlag og fokus på kritiske tenkning, vil gjennomgående være førende for undervisningen i alle fag.

Fag- og timefordeling

Med unntak av faget «filosofi og livssyn» ønsker skolen å organisere fagfordelingen etter læreplanverket for Kunnskapsløftet.

Faget «filosofi og livssyn» overtar timene som tilligger kunnskapsløftets Religion og etikk-fag. For øvrig beholder alle fag sine timer.

Nedenfor følger en gjennomgang av de deler av læreplanverket for Kunnskapsløftets generelle del, hvor skolen har gjort endringer.

Det meningsøkende menneske

Setningen «Oppfostringen skal baseres på grunnleggende kristne og humanistiske verdier, og bære videre og bygge ut kulturarven, slik at den gir perspektiv og retning for fremtiden», er endret til «Oppfostringen skal baseres på grunnleggende religiøse og livssynshumanistiske verdier, og bære videre og bygge ut kulturarven, slik at den gir perspektiv og retning for fremtiden».

- Begrepet «religiøse og livssynshumanistiske verdier» ivaretar skolens grunnleggende verdigrunnlag langt bedre enn «kristne og humanistiske verdier». Begrunnelsen for denne endringen er todelt:
 - Den protestantiske kristendommen er ikke enerådende som religiøs tradisjon. Protestantismen begynte ikke før i 1529. Før den tid var Norge katolsk, og enda før det var det en rekke rådende religiøse tradisjoner, herunder den norrøne mytologien.

- I nyere tid er Norge som stadig mer pluralistisk samfunn, påvirket av religiøse og kulturelle strømninger utenfra.

Kristne og livssynshumanistiske verdier

Andre avsnitt:

- Første setning endret: «en arv som forener oss på tvers av trosretninger» til «en arv som forener oss på tvers av religion, livssyn, grenser og kulturer».

Tredje avsnitt:

- Lagt til en setning om opplysningstiden påvirkning på den humanistiske tradisjon.

Niende avsnitt:

- Femte setning: «menneskerettigheter, etikk og moral» er lagt til.

De begrepsmessige endringene er gjort for å synliggjøre at skolen skal ha et livssynshumanistisk verdisyn som ikke begrenses av tilhørighet til en bestemt religion.

Innsettelsen av avsnittet om opplysningstiden er gjort for å synliggjøre opplysningstidens grunnlaget for- og påvirkning på humanistiske verdier, og hvordan dette vil påvirke skolens verdisyn og kunnskapsrettede undervisning.

Underoverskriftene:

- **Kulturarv og identitet,**
- **Det skapende menneske,**
- **Det arbeidende menneske,**
- **Det allmenndannende menneske,**
- **Det samarbeidende menneske,**
- **Det miljøbevisste menneske,**
- **Det integrerte menneske,**

Ingen endringer.

Læreplan for faget «filosofi og livssyn».

Fagets navn

Faget «Religion og etikk» er døpt om til «filosofi og livssyn» Dette er redegjort for i et eget avsnitt i læreplanen.

Endringen er gjort i tråd med skolens verdigrunnlag. En del av det humanistiske verdigrunnlaget er fokuset på kritisk tenkning. Skolens ønske er at elevene skal få en

bredere kunnskap om etikk, både ved å behandle menneskerettigheter, filosofi og religioner. Dette skal være utgangspunktet for undervisningen.

Det er et krav etter privatskoleloven § 2-3 at skolen skal gi «jamgod opplæring». Skolen ser det derfor som nødvendig og hensiktsmessig å bevare den delen av religionsundervisningen som kan knyttes tettest mot skolens verdigrunnlag.

Til alle religioner og livssyn reises det store grunnleggende livssynsspørsmål. Disse sidene ved religionsundervisningen ønsker skolen å rendyrke.

Formål med faget

Formålet med dette faget er i all hovedsak det samme som formålet med Religion og etikk-faget etter kunnskapsløftet, altså å fungere som et kunnskapsfag og et holdningsdannende fag.

Elevene skal settes i stand til å forstå livssynshumanismen nærmere. De moralske og etiske spørsmålene inngår som deler av denne. Elevene skal læres opp i den historiske og kulturelle grunnlaget for fremveksten av disse teoriene. Undervisningen skal dyrke frem den kritiske tenkningen. Dette skal blant annet gjøres gjennom at elevene presenteres også for skyggesidene ved både den humanistiske tradisjon og ved religionene.

Elevene skal videre settes inn i de deler av verdensreligionene som knytter seg til humanisme-, etikk- og moralspørsmål. Også her skal den kritiske tenkning dyrkes frem ved at både positive og negative sider ved de religiøse tradisjoner behandles.

Struktur

Skolen har endret fagstrukturen i forhold til kunnskapsløftets struktur. Dette er gjort for å avspeile skolens verdigrunnlag. For å sikre at kunnskapsløftets krav til omfang overholdes, tas imidlertid emnepunktene «Islam og en valgfri religion» samt «kristendommen» inn som underpunkter til hovedpunktet «De store verdensreligionene».

Strukturen er endret fra:

- Religionskunnskap og religionskritikk
- Islam og en valgfri religion
- Kristendommen
- Filosofi, etikk og livssynshumanisme

Til:

- Filosofi, etikk og livssynshumanisme
- Religionskunnskap og religionskritikk
- De store verdensreligionene, herunder
 - Islam og en valgfri religion
 - Kristendommen

Grunnleggende ferdigheter

Ut over at fagnavnet gjennomgående er endret, og derfor at hovedfokus for undervisningen vil ligge på livssynshumanisme, etikk og filosofi, snarere enn på Kristendom og Islam, er de grunnleggende ferdighetene i faget uendret.

Skolen mener dette er i tråd med skolens verdigrunnlag og ivaretar kravet om «jamgod opplæring».

Kompetansemål

Etter Vg3

I tråd med fagstrukturen for øvrig, er kunnskapsløftets struktur fraveket.

Filosofi, etikk og livssynshumanisme

Samtlige kompetansemål er beholdt, uten endringer.

Religionskunnskap og religionskritikk

Samtlige kompetansemål beholdt.

De store verdensreligionene

Hovedpunktet «de store verdensreligionene» er lagt til læreplanen. Samtlige kompetansemål som tidligere var under punktet «Islam og en valgfri religion» er inntatt, med følgende endringer:

- Kompetansemålet «gjøre rede for hva som er det sentrale i religionen og drøfte viktige trekk i religionens etikk» er endret til «gjøre rede for hva som er det sentrale i religionene og drøfte viktige trekk i religionenes etikk».
- Kompetansemålet «tolke noen av religionens sentrale tekster» er endret til «tolke noen av religionenes sentrale tekster».
- Kompetansemålet «gjøre rede for ulike retninger i religionen» er endret til «gjøre rede for ulike retninger i religionene».
- Kompetansemålet «beskrive og analysere noen estetiske og rituelle uttrykk i religionen» er endret til «beskrive og analysere noen estetiske og rituelle uttrykk i religionene».
- Kompetansemålet «drøfte religionens syn på kjønn og kjønnsroller» er endret til «drøfte religionenes syn på kjønn og kjønnsroller».
- Kompetansemålet «drøfte religionens syn på andre religioner og livssyn» er endret til «drøfte religionenes syn på andre religioner og livssyn».
- Kompetansemålet «sammenligne religionen med andre religioner og livssyn» er endret til «sammenligne religionene med andre religioner og livssyn».

For å oppfylle kravet i LK 06 er emneområdene «Islam og en valgfri religion» og «Kristendommen» inntatt som særskilte emner i dette punktet i læreplanen. Læringsmålene i «Islam og en valgfri religion» tilsvarer læringsmålene i «de store verdensreligionene» og vil inngå som en del av disse. Under emneområdet «Kristendommen» er de tre ytterligere læringsmålene som følger av LK 06 tatt inn som en del av dette underpunktet.

Læreplan for faget «filosofi og livssyn»¹, Vg3.

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse.....	1
Innledning	1
Læreplan i filosofi og livssyn.....	2
Fagets navn	2
Formålet med faget.....	2
Arbeidsmåter.....	2
Struktur	3
Hovedområder.....	3
Filosofi, etikk og livssynshumanisme	3
Religionskunnskap og religionskritikk	3
De store verdensreligionene	3
Islam og en valgfri religion.....	3
Kristendommen.....	4
Timetall.....	4
Grunnleggende ferdigheter.....	4
Kompetansemål.....	4
Etter Vg3.....	4
Vurdering.....	6

Innledning

Denne læreplanen er basert på rundskriv Udir-02-2011 – krav til læreplaner for private skoler § 2A-1 punkt b), som sier at læreplaner for de enkelte fag, må inneholde

- en omtale av formålet med faget,
- hvordan man skal forstå de grunnleggende ferdighetene,
- kompetansemål i faget,
- hovedområdene i læreplanene for fag etter Læreplanverket for Kunnskapsløftet.

Videre sier § 2A-2 om skoler som er godkjent på religiøst grunnlag at disse må

- synliggjøre verdigrunnlaget sitt i læreplanen, under dette i læreplanene til relevante fag.

samt at det kan

- godkjennes at disse skolene flytter timer mellom fag for å styrke fag som er særskilt viktig i forhold til grunnlaget til skolen.

Skolen er opprettet for å gi foreldre og elever som ønsker å velge en skole som er et alternativ til den offentlige skole, men med et humanistisk livsgrunnlag, i motsetning til de tradisjonelle religiøse eller alternative pedagogiske skolene. Skolen ønsker å holde seg så tett opptil kunnskapsløftets læreplan som over hodet mulig, for å sikre at elevene

¹ Jf Udir 2-2011 Krav til læreplaner for private skoler § 2A-1 litra b.

får «jamgod opplæring» med elever i den offentlige skole, jf privatskolelova § 2-3. I det følgende vil dette komme fram ved at skolen bygger på den offentlige læreplanen, LK 2006, med de endringer og tilføyelser som er nødvendige for at skolen skal ivareta sitt etiske og livssynsmessige grunnlag, slik dette er nedfelt i skolens vedtekter.

Læreplan i filosofi og livssyn

Fagets navn

Faget «~~religion, livssyn og etikk~~» er endret til «filosofi og livssyn». Dette vil innebære både moralfilosofi (etikk), politisk filosofi (menneskerettigheter, rettsstat, toleranse), vitenskapsfilosofi (om kunnskap og viten), estetikk og eksistensiell filosofi (livsmening, frihet, valg, identitet). Livssynshumanismen springer i stor grad ut av filosofien, selv om for eksempel livsløpsseremoniene er inspirert av religionene. Begrepet livssyn vil i denne sammenhengen også romme religiøse livssyn.

Faget vil måtte ha en forankring i religionsundervisningen, for å sikre jevn god opplæring. Men i tråd med LK 2006 om at det ikke skal foregå noen form for forkynnelse eller religionsutøvelse for øvrig vil skolen legge opp til en historisk og objektivt rettet kunnskapsformidling med fokus på de etiske sidene ved de forskjellige religionene.

Formålet med faget

~~Religion og etikk~~ Filosofi og livssyn er både et kunnskapsfag og et holdningsdannende fag. Faget legger vekt på ~~religiøse~~ etiske og filosofiske tradisjoner i norsk, europeisk og internasjonal sammenheng.

~~Religiøse~~ Livssynsmessige, etiske og filosofiske spørsmål berører den enkelte og samfunnet som helhet, både som grunnlag for felleskap og som kilde til splid. Gjensidig toleranse på tvers av ulikheter i ~~religion og~~ livssyn og religiøs tilhørighet er en forutsetning for fredelig sameksistens i et flerkulturelt og flerreligiøst samfunn.

Faget skal bidra til kunnskap om og respekt for ulike ~~religiøse~~, livssynsmessige og etiske ståsteder i lokalt, nasjonalt og globalt perspektiv. Opplæringen i faget skal utvikle teoretisk og praktisk kompetanse til å analysere og sammenligne religioner, livssyn og filosofiske retninger.

Som holdningsdannende fag skal ~~religion og etikk~~ filosofi og livssyn også gi rom for refleksjon over egen identitet og egne livsvalg. Opplæringen i faget skal bidra til å stimulere hver enkelt elev i arbeidet med livstolkings- og holdningsspørsmål.

Arbeidsmåter

Tilpasset opplæring er et overordnet prinsipp. I undervisningen skal det benyttes varierte og engasjerende arbeidsmåter som skal bidra til å formidle alle sider ved faget. Læreren vil være den som med sin kjennskap til klassemiljø og faglige innsikt og erfaring vil kunne velge arbeidsmetoder og pedagogisk tilnærming som er best tilpasset undervisningssituasjonen og som ivaretar fagets kompetansemål, innsikt og basisferdigheter.

Elever som melder om fritak fra deler av den ordinære opplæringen i henhold til opplæringslovens § 23 a, skal følges opp med tilpasset opplæring. Det forutsettes

løpende samarbeid mellom hjem og skole og god informasjon om hvordan opplæringen planlegges gjennomført.

Struktur

Hovedområder

Faget er strukturert i hovedområder som det er formulert kompetansemål innenfor. Hovedområdene utfyller hverandre og må sees i sammenheng.

Religion og etikk har kompetansemål etter Vg3 i studieforbereende utdanningsprogram.

Oversikt over hovedområder:

Årstrinn	Hovedområder		
Vg3	Filosofi, etikk og livssynshumanisme	Religionskunnskap og religionskritikk	De store verdensreligionene

Filosofi, etikk og livssynshumanisme

Hovedområdet *filosofi, etikk og livssynshumanisme* dreier seg om noen utvalgte filosofer fra ulike epoker og fra flere deler av verden. Hovedområdet omhandler også sentrale etiske begreper og argumentasjonsmodeller, og danner grunnlag for egne meninger og valg. Hovedområdet dreier seg videre om livssynshumanismen i et historisk og et aktuelt perspektiv. Kontinuitet og spenninger innen den livssynshumanistiske tradisjonen er sentralt.

Religionskunnskap og religionskritikk

Hovedområdet *religionskunnskap og religionskritikk* handler om utbredelsen av religioner og livssyn både globalt, nasjonalt og lokalt. I hovedområdet introduseres analyseverktøy som grunnlag for en helhetlig og balansert forståelse av de enkelte religionene. Hovedområdet dreier seg også om grunnleggende spørsmål knyttet til religionenes rolle i samfunnet.

De store verdensreligionene

Det vil også bli lagt vekt på sentrale trekk ved religionenes etikk, sentrale tekster fra hver av religionene, ulike retninger og estetiske og rituelle uttrykk i religionene. Et viktig tema er også religionenes forhold til andre religioner og livssyn.

For å sikre Kunnskapsløftets krav til læreplan er følgende faglige innhold tatt inn som særskilte emner i denne seksjonen.

Islam og en valgfri religion

Emnet *islam og en valgfri religion* innebærer fordypning i islam og en annen valgfri religion. Kristendommen kan ikke velges i dette underpunktet. Det blir lagt vekt på sentrale trekk ved religionenes etikk, sentrale tekster fra hver av

religionene, ulike retninger og estetiske og rituelle uttrykk i religionene. Et viktig tema er også religionenes forhold til andre religioner og livssyn.

Kristendommen

Emnet *kristendommen* handler om kristendommen i dens forskjellige varianter nasjonalt og globalt, både i et historisk og et nåtidig perspektiv. I dette underpunktet blir det lagt vekt på viktige trekk ved kristendommens etikk, sentrale tekster fra kristendommen, og estetiske og rituelle uttrykk. Et viktig tema er også kristendommens forhold til andre religioner og livssyn.

Timetall

Timetall oppgitt i 60-minutters enheter:

STUDIEFORBEREDENDE UTDANNINGSPROGRAM

Vg3: 84 årstimer

Grunnleggende ferdigheter

Grunnleggende ferdigheter er integrert i kompetansemålene der hvor de bidrar til utvikling av og er en del av fagkompetansen. I religion og etikk forstås grunnleggende ferdigheter slik:

Å kunne uttrykke seg muntlig i **religion og etikk**-filosofi og livssyn innebærer å lytte og formulere seg gjennom samtaler og dialog. Dette betyr at holdninger til etiske, filosofiske og religiøse spørsmål blir prøvd ut og formet gjennom møtet med andre. Å kunne presentere stoff på en strukturert og tilgjengelig måte og kunne forklare faglige fenomener ved hjelp av relevante fagbegreper er sentralt.

Å kunne uttrykke seg skriftlig i **religion og etikk**-filosofi og livssyn innebærer å formulere kunnskaper og refleksjoner slik at de blir tydelige både for eleven selv og for andre.

Å kunne lese i faget **religion og etikk**-filosofi og livssyn innebærer å tolke og reflektere over religiøse og filosofiske tekster og bilder. Å lese dreier seg også om å oppfatte problemstillinger, avdekke argumenter og identifisere hovedsynspunkter i ulike tekster, bearbeide og vurdere informasjon.

Å kunne regne i **religion og etikk**-filosofi og livssyn dreier seg blant annet om å kunne bruke statistikk, tabeller og annet tallmateriale.

Å kunne bruke digitale verktøy i **religion og etikk**-filosofi og livssyn innebærer kunnskapsinnhenting, kunnskapsbearbeiding og presentasjon. Det betyr også å utøve kildekritikk og etisk skjønn ved bruk av digitale verktøy.

Kompetansemål

Etter Vg3

Filosofi, etikk og livssynshumanisme

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- presentere noen sentrale temaer i europeisk filosofihistorie fra antikken til i dag
- gjøre rede for noen hovedtanker hos to europeiske filosofer, en fra antikken og en fra nyere tid
- gjøre rede for noen hovedtanker hos en kinesisk eller indisk filosof
- forklare sentrale etiske begreper og argumentasjonsmodeller og gjenkjenne og vurdere ulike typer etisk tenkning
- drøfte etiske verdier og normer knyttet til urfolks kulturer og tradisjoner
- føre dialog med andre om aktuelle etiske spørsmål
- gjøre rede for og drøfte sentrale trekk og dimensjoner ved livssynshumanismen
- presentere hovedretninger innen norsk og internasjonal humanisme fra 1930-tallet til vår tid og diskutere likheter og ulikheter mellom de forskjellige retningene
- drøfte syn på kjønn og kjønnsroller hos noen filosofer

Religionskunnskap og religionskritikk

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjøre rede for religionenes geografiske og demografiske utbredelse
- diskutere ulike religionsdefinisjoner
- presentere og drøfte ulike dimensjoner ved religionene: lære, myter og fortellinger, ritualer, opplevelser, etikk, sosial organisering, kunst og materielle uttrykk
- drøfte ulike former for religiøs søking i vår tid
- gjøre rede for og vurdere ulike former for religions- og livssynskritikk
- drøfte samarbeid og spenninger mellom religioner og livssyn og reflektere over det pluralistiske samfunnet som en etisk og filosofisk utfordring
- presentere hovedtrekk ved religions- og livssynsmangfoldet i lokalsamfunnet og storsamfunnet i Norge, inkludert religion og livssyn i samiske samfunn

De store verdensreligionene

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjøre rede for hva som er det sentrale i religionene og drøfte viktige trekk i religionenes etikk
- tolke noen av religionenes sentrale tekster
- gjøre rede for ulike retninger i religionene
- beskrive og analysere noen estetiske og rituelle uttrykk i religionene
- drøfte religionenes syn på kjønn og kjønnsroller
- drøfte religionenes syn på andre religioner og livssyn
- sammenligne religionene med andre religioner og livssyn
- **Særskilte emner:**
 - **Islam og en valgfri religion**
 - For dette emnet gjelder de samme læringsmålene som i hovedkategorien «de store verdensreligionene».
 - **Kristendommen**

- For dette emnet gjelder de samme læringsmålene som hovedkategorien «de store verdensreligionene». For kristendommen tilkommer også følgende læringsmål:
 - beskrive og reflektere over hovedtrekk i kristen etikk
 - gjøre rede for eksempler på kontinuitet og forandring i kristendommens historie i og utenfor Europa
 - presentere to konfesjonelle utforminger av kristendommen i dag

Vurdering

Bestemmelser for sluttvurdering:

Standpunktvurdering

Årstrinn	Ordning
Vg3 studieforbereende utdanningsprogram	Elevne skal ha en standpunkt karakter.

Eksamen for elever

Årstrinn	Ordning
Vg3 studieforbereende utdanningsprogram	Elevne kan trekkes ut til muntlig eksamen. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.

Eksamen for privatister

Årstrinn	Ordning
Vg3 studieforbereende utdanningsprogram	Privatistene skal opp til muntlig eksamen. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.

De generelle bestemmelsene om vurdering er fastsatt i forskrift til opplæringsloven.

Generell læreplan for VGS¹, basert på humanistiske verdier.

Innholdsfortegnelse

Skolens formål og verdigrunnlag	2
Overblikk over læreplanene	5
Fellesfag	5
Programfag	5
Fag- og timefordeling	5
Arbeidsmetodikk	6
Organisering av skoleåret	7
Lærerne	7
Trivsel	7
Den generelle delen av læreplanen.	8
Innledning	9
Det meningsøkende menneske	10
<i>Kristne og humanistiske verdier</i>	10
Kulturarv og identitet	12
Det skapende menneske	13
<i>Kreative evner</i>	13
<i>Tre tradisjoner</i>	14
<i>Kritisk sans og skjønn</i>	15
<i>Vitenskapelig arbeidsmåte og den aktive elev</i>	15
Det arbeidende menneske	17
<i>Teknologi og kultur</i>	17
<i>Læring og arbeid</i>	18
<i>Undervisning og egen læring</i>	18
<i>Fra det kjente til det ukjente</i>	18
<i>Tilpasset opplæring</i>	19
<i>Allsidig utvikling av alle</i>	19
<i>Lærernes og veiledernes rolle</i>	19
<i>Formidlingsevne og aktiv læring</i>	20
<i>Læring som lagarbeid</i>	21
Det allmenndannede menneske	23
<i>Konkret kunnskap og helhetlige referanserammer</i>	23
<i>Felles forståelse i et spesialisert samfunn</i>	23
<i>Internasjonalisering og tradisjonskunnskap</i>	24
Det samarbeidende menneske	26
<i>En sammensatt ungdomskultur</i>	26
<i>Plikter og ansvar</i>	26
<i>Livskunnskap fra fellesskapet i skole og opplæring</i>	27
<i>Et bredt læringsmiljø: Elevkultur, foreldredeltakelse og lokalsamfunn</i>	27

¹ Jf Udir-2-2011 Krav til læreplaner for private skoler § 2A-1 litra a.

Det miljøbevisste menneske.....	29
<i>Naturfag, økologi og etikk</i>	29
<i>Menneske, miljø og interessekonflikter</i>	29
<i>Naturglede</i>	30
<i>Det integrerte menneske</i>	31

Skolens formål og verdigrunnlag

Skolen er en skole bygget på humanistiske verdier og et sekulært livssyn, i tråd med privatskolelovens formålsparagraf. Skolen ønsker å utgjøre et alternativ til den offentlige skole, men også til øvrige norske privatskoler. Målet med dette er å skape en skole for dem som ønsker en undervisningsform som tar utgangspunkt i humanistiske prinsipper, med filosofi, etikk og menneskerettigheter.

Begrepet «humanisme» kommer av latin og betyr «menneske» eller «menneskelig». Humanisme er en bred og vanskelig avgrensbar betegnelse. Den spenner over en rekke og ofte innbyrdes motstridende tanke-systemer. Felles for de forskjellige typene humanisme er at de tar utgangspunkt i menneskets evne til fornuftig tenkning og at mennesket har verdi i seg selv.

Humanismen er vanskelig å definere. Fundamentet til humanismen ligger som nevnt i menneskeverdet. Et av utgangspunktene for dagens moderne humanisme er knyttet til menneskerettighetserklæringen av 1948. Denne slår fast menneskets iboende verdighet, uavhengig av nasjonalitet og kulturelle tilhørighet. I innledningen slås følgende fast: «anerkjennelsen av iboende verdighet og av like og uavhengelige rettigheter for alle medlemmer av menneskeslekten er grunnlaget for frihet, rettferdighet og fred i verden».

Dette utdypes i artikkel en i erklæringen: «Alle mennesker er født frie og med samme menneskeverd og menneskerettigheter. De er utstyrt med fornuft og samvittighet og bør handle mot hverandre i brorskapets ånd».

Skolens livssynsmessige verdigrunnlag er «livssynshumanismen». Dette blir grunnlaget for skolens menneske- og verdisynd. Livssynshumanismen setter mennesket i sentrum, begrunnet i rasjonell og kritisk tenkning. Den går videre enn den tradisjonelle humanismen i det at den i større grad avviser eksistensen av noe overnaturlig eller guddommelig.

Det finnes imidlertid ingen samlet begrunnelse for menneskeverdet i humanismen som alle kan godta. Videre må livssynshumanister leve med at det finnes forskjellige filosofiske og religiøse begrunnelser for menneskeverdet. Det er således menneskeverdet og ikke begrunnelsen for dette som blir det felles utgangspunkt for livssynshumanismen og for skolen. Filosofen Immanuel Kant har samlet dette i det såkalte «kategoriske imperativ», som sier at «handle slik at du alltid bruker menneskeheten både i egen og i enhver annen person samtidig som et formål og aldri bare som et middel». Menneskeverdet blir altså noe som tilhører individet selv, ikke hentet fra et sosialt fellesskap, som familien eller vedkommendes religiøse tilknytning.

Skolen ønsker å fremme lærelyst og fornuftsbasert kunnskap i tråd med sekulære humanistiske verdier, og har et mål om å gjøre elevene rustet til et liv i det moderne samfunn.

For å nå dette målet har skolen tatt utgangspunkt i kunnskapsløftet, og gjort de nødvendige tilpasninger til det humanistiske verdigrunnlaget.

Livssynshumanismen tar utgangspunkt i vitenskapen for all kunnskapsformidling. Dette vil være førende for hele skolens kunnskapsformidling. Det som fremholdes som vitenskapelige sannheter, skal kunne bevises med vitenskapelige metoder. Allikevel vil ikke nødvendigvis alt som representerer fornuftsbasert kunnskap kunne bevises vitenskapelig. Skolen skal være bevisst på at tro også kan eksistere ved siden av vitenskapen. Men det er ikke nødvendigvis noen vekselvirkning mellom disse.

En del av den livssynshumanistiske tradisjonen er knyttet til kritisk tenkning. I tillegg til å gjennomsyre alle fagene som skal undervises av skolen, skal dette også prege holdningen til skolens verdigrunnlag i seg selv. I den filosofiske tradisjon forstås kritisk tenkning som det å innta en åpen og undersøkende holdning. Dette blir en praksis rundt tre ledd. For det første, klargjøring. Hva betyr dette, eller hva tenker vi om en sak? For det andre, begrunnelse. Hvordan begrunner vi det vi tenker? For det tredje, problematisering. Her foretar vi kritiske vurderinger av våre begrunnelser.

I livssynshumanismen er det et viktig prinsipp at ingen kan ta monopol på sannheten. Dette ligger til grunn for humanistenes syn på erkjennelse. Her står den frie kritiske tanke sentralt. Dette innebærer flere ting. For det første kan ikke humanismen bekjenne seg til én vitenskapelig eller livssynsmessig erkjennelse. Det finnes både områder hvor vitenskapen ikke kan gi svar, og områder hvor vitenskapen motsier seg selv, eller flere vitenskaper motsier hverandre. For det andre hører den frie tanke og det frie ord med for å utfordre seg selv og andre. Derfor vil humanistene protestere der vitenskap eller religion mener at alt er forutbestemt, slik at menneskets valg ikke har noen betydning.

Ikke alle aspekter ved humanismes fokus på vitenskapelighet har historisk sett hatt heldige utslag. Hareide skriver følgende om dette:

Nå liker vi å tenke at menneskerettighetene kom som en følge av den europeiske tradisjonen med demokrati og rettsstat. Jeg mener at det representative demokratiet er Vestens viktigste politiske gave til verden. Men da må vi også se nærmere på skyggesidene. Det var store begrensninger i menneskeverdet.

Thomas Jefferson skrev de berømte ord i den amerikanske uavhengighetserklæringen: 'Vi holder disse sannhetene for å være selvinnløsende; at alle mennesker er skapt like; at de har blitt utrustet av Skaperen med visse uavhendelige rettigheter'. Men likheten var ikke selvinnløsende. Han var slaveeier. De eneste som fikk stemmerett var menn med eiendom – og ikke mennenes eiendom som bl.a. var slaver og kvinner. Da den franske revolusjonen heiste fanen for frihet, likhet og brorskap, så økte slavehandelen – og de ga slaveskipene nye navn som: «frihet», «likhet» og «brorskap». Kvinnene fikk ikke stemmerett i Frankrike før i 1944.

Menneskeverdet ble definert ut fra eiendom og kjønn. Det tok århundrer med kamp for å delvis rette opp dette.

En annen begrensning var etnisitet. Da Norge gjennomførte parlamentarisk demokrati og var et av de første land i verden som innførte allmenn stemmerett – økte undertrykkelsen av våre minoriteter samer og de reisende. I 1934 vedtok det norske storting mot én stemme en tvangssteriliseringslov med rasistiske begrunnelser og konsekvenser – noe vi først de siste par tiår har tatt et oppgjør med.

En tredje begrensning var statsborgerskapet. England var et land som med rette kunne være stolt av sitt demokrati. Men samtidig styrte de halve verden som kolonier – uten at de så noen inkonsekvens. De tenkte at menneskerettighetene var begrenset til de som hadde statsborgerskap. Menneskeverdet stoppet ved landegrensene. Denne nasjonalismen sliter vi fortsatt med.

Menneskerettighetserklæringen var en universell revolusjon som brøt med disse vestlige tradisjonene. USA måtte ta oppgjør med sine raselover som forbød giftermål mellom svarte og hvite. Europeiske land måtte ta et oppgjør med sin kolonialisme. Norge måtte ta et oppgjør med behandling av minoriteter. Og lengst inne sitter oppgjøret med den selvcentrerte nasjonalismen».²

Skolen ønsker at slike og andre skyggesider, både ved humanismen og de øvrige religioner også skal være en del av undervisningen. Ingenting skal holdes hellig. Å presentere elevene for alle sider av humanismen og religionene vil være avgjørende for å utvikle elevene som kritisk tenkende mennesker.

I moderne sekulær humanisme er menneskeverdet kjernen for hvilke verdier som skal være førende for det humanistiske livssynet. Mennesket skal ikke reduseres til å virke i kraft av seg selv som fornuftig tenkende individ. På den ene siden avgrenses derfor humanismen mot troen på at mennesket er underordnet og umyndiggjort i møte med en religiøs størrelse. Mennesket skal ikke være avhengig av noe guddommelig. Humanismen allierer seg derfor med naturen og vitenskapen. På den annen side anser ikke humanismen mennesket som en integrert del av naturens orden. Menneskets åndelighet, fornuft og selvstendige tenkning gjør at det ikke kan brukes som et middel for andre humanistiske verdier. Mennesket skal for eksempel ikke kunne umyndiggjøres i møte med naturvitenskapen. I dette ligger det paradokset som kalles «det humanistiske paradoks». Aas forklarer dette slik:

Hvis individet tilkjennes verdi gjennom noe annet utenfor seg selv (natur, stat, Gud), står man alltid i fare for at det også kan ofres til fordel for dette andre. Derfor skal vi alltid også se verdigheten i «annetheten», i det lånte og mottakende.³

Skolens fokus på kritisk tenkning vil måtte ha slike motstridende teorier og vurderinger med seg, og være åpne om at disse eksisterer. Kun slik vil elevene få faktisk mulighet til

² Dag Hareide *Noen tanker om humanisme i skolen* 2011.

³ Per Anders Aas *Det humanistiske paradoks* 2003.

å gjennomføre gjennomtenkte valg og refleksjoner.

Fokuset på den kritiske tenkning skal også prege synet på humanistiske verdier ut over de rent menneskerettede verdier. Skolen ønsker å ha fokus på å formidle miljø- og dyrevernstenkning til elevene. Miljø og bærekraft skal vektlegges ved for skolens valg av lokaler, hvordan anskaffelser inngås og hvordan prosjekter gjennomføres. «Bruk- og kast»-mentalitet skal unngås. Elevene skal også læres opp til en ydmykhet overfor både flora og fauna. Det aller meste mennesket omgir seg med av husdyr og øvrige naturressurser, er ressurser som både er begrensede og som det er knapphet på. Denne ydmykheten overfor naturen og miljøet vil integreres så langt det lar seg gjøre i skolens virksomhet og undervisning

Skolen ønsker for øvrig å legge til rette for å bli en enhet hvor alle aktørene jobber mot et felles mål. Både lærere, elever, foresatte og ledelsen skal jobbe mot et best mulig læringsutbytte i tråd med skolens humanistiske verdigrunnlag.

Overblikk over læreplanene

Som nevnt tar skolens læreplan utgangspunkt i kunnskapsløftet.

Skolen ønsker imidlertid å utvide fokuset på emnene humanisme, filosofi, etikk og menneskerettigheter. Det er derfor opprettet en læreplan for dette som eget fag, til fortrenghet for det tradisjonelle religion og etikk-faget. Skolen vil ikke være verdinøytral, men ha fokus på de verdier som springer ut fra livssynshumanismen.

Skolens humanistiske verdigrunnlag og fokus på kritisk tenkning vil gjennomgående være førende for undervisningen i alle fag.

Fellesfag

I faget «menneskerettigheter, livssyn og etikk» på Vg3 har skolen utarbeidet egen læreplan basert på kunnskapsløftet, i tråd med skolens verdigrunnlag.

I øvrige fellesfag følger skolen læreplanen for kunnskapsløftet.

Programfag

Skolen følger læreplanen for kunnskapsløftet i samtlige programfag.

Fag- og timefordeling

Skolen ønsker å organisere fag- og timefordelingen etter læreplanverket for Kunnskapsløftet.

Faget Religion og etikk på VG3 er endret til faget «filosofi og livssyn». Dette faget har samme timeantallet som det ordinære religion og etikk-faget, men den interne emnestrukturen er endret.

Arbeidsmetodikk

Skolen ønsker at humanistiske tanker og verdier skal være førende for arbeidsmetodikken på skolen.

Livssynshumanismen setter mennesket i sentrum for all kunnskap. Vitenskapelighet vil derfor være førende for undervisningen. Alle emner som undervises skal ha sitt grunnlag i vitenskapelig anerkjente kilder. Kritisk tenkning, og å stille spørsmål ved vedtatte sannheter vil være en sentral del av opplæringen.

Mennesket i sentrum innebærer også at elevene skal læres respekt for sine medmennesker og sine omgivelser. Dette gjøres både ved at lærerne skal formidle slike verdier i sin undervisning, og ved at elevene skal læres opp til gjensidig respekt for hverandre, samfunnet for øvrig og naturen.

Skolens etablerere har tidligere erfaring fra Akademiet og Heltberg Montessori. Erfaringene derfra vil derfor ligge til grunn for skoledriften etter denne læreplanen.

Skolen ønsker å fokusere på å lære elevene studieteknikk, slik at de selv får best mulig læringsutbytte av undervisningen. Inn under dette går også samarbeidsmetoder, og fokuset på kritisk tenkning. Ved å anvende egenvurderinger og vurderinger av andre elever, vil elevene læres å forstå hvilke premisser som ligger til grunn for gode faglige resultater, og hvordan dette formidles.

Undervisningen skal baseres på anerkjente pedagogiske prinsipper og oppdatert pedagogisk forskning. Skolens etablerere har tidligere erfaring med skoledrift både fra Heltberg- og Akademiet-skolene. Skolen ønsker å anvende relevante deler av Montessoripedagogikken og praksisen fra Heltberg, i tråd med skolens humanistiske verdigrunnlag.

En viktig humanistisk teoretiker som skolen også ønsker å basere sin undervisning på, er filosofen og psykologen John Dewey. Hans teorier har vært førende både for offentlige og private skoler i Norge i en årrekke.

Dewey hadde en sterk tro på oppdragelsens muligheter og betydning, ikke bare som et middel til å gi kunnskaper, men også som karakterdannende virksomhet med sosial tilpasning for øye. Karakteristisk for hans pedagogiske ideer er begrepene elevaktivitet og arbeidsskole: slagordet var «learning by doing». Som filosof var Dewey først påvirket av tysk idealisme og hegelianisme, men kom senere under avgjørende innflytelse fra William James og hans pragmatisme. Dewey utformet sin egen form for pragmatisme, som han kalte instrumentalisme – tenkningen er et instrument eller redskap for handling – og har gjennom denne hatt stor innflytelse på filosofi og sosial tenkning i USA.

Eksempler på arbeidsmetodikken basert på de overstående teorier, kan være følgende:

- Elevene jobber både i grupper og selvstendig.
- Jobbe i arbeidsrom, følge seminarer og deretter returnere til arbeidsrom.
- Samfunnet og naturen er også «klasserom». Skolen ønsker at elevene skal bruke bibliotek, organisasjoner, bedrifter, foresatte, institusjoner og naturen aktivt.

Organisering av skoleåret

Skolen ønsker i så stor grad som mulig å organisere skoleåret etter læreplanverket for Kunnskapsløftet.

Lærerne

Skolen ønsker å ansette og tilrettelegge for lærere som er motiverte og engasjerte. De skal finne glede i å omgås unge mennesker, som fremstiller seg selv som likeverdige med elevene. Allikevel skal fokuset på å være gode rollemodeller være stort.

Lærerne skal være mye mer enn bare den tradisjonelle kunnskapsformidleren fra tavlen. De skal se hver enkelt elev og gi dem god og individuell oppfølging, både faglig og sosialt.

Det er et mål at lærerne skal gi hver elev minimum 30 minutter personlig veiledning i uka. Tilbakemeldingen skal være aktiv og systematisk. Det skal settes opp personlige mål for den enkelte elev, og disse skal følges opp.

Trivsel

Det er en forutsetning for god kunnskapsformidling og engasjement at trivsel og motivasjon ivaretas av skolen. Det er skolens syn at det er en vekselvirkning mellom elevenes og lærernes trivsel. Elevene vil ikke bli motivert til innsats uten engasjerte lærere, og lærerne vil ikke kunne la seg engasjere dersom det ikke legges til rette for at elevene skal kunne oppnå motivasjon for innlæringen.

Som nevnt har skolens etablerere erfaring fra Akademiet, i tillegg til Heltberg. Skolen ønsker å anvende erfaringene fra disse skolene når det kommer til både læringsmiljø, trivsel, motiverte lærere og kollegaveiledning. For det første skal skolen ikke preges av tradisjonelle skillelinjer mellom rektor/lærer/foresatte/elever. Det skal etterstrebtes at aktørene i skolen fungerer som en enhet som jobber mot samme mål, snarere enn forskjellige fraksjoner som er i opposisjon til hverandre. Poenget med å unngå slik polarisering og interessekonflikter, er å sette elevenes motivasjon og læring i sentrum for alle sider av skolens drift. Konflikter vil alltid forringe dette.

Skolen ønsker også at skolemiljøet skal preges av de humanistiske verdigrunnlag. Formidling av humanisme, likeverd, gjensidig respekt og forståelse i all samhandling mellom elevene selv, mellom elevene og lærerne, samt overfor øvrige, vil være med på å gjøre skolen til et trygt sted å ha sitt daglige virke.

Den generelle delen av læreplanen.

INNLEDNING
DET MENINGSSØKENDE MENNESKE
KRISTNE OG HUMANISTISKE VERDIER
KULTURARV OG IDENTITET
DET SKAPENDE MENNESKE
KREATIVE EVNER
TRE TRADISJONER
KRITISK SANS OG SKJØNN
VITENSKAPELIG ARBEIDSMÅTE OG DEN AKTIVE ELEV
DET ARBEIDENDE MENNESKE
TEKNOLOGI OG KULTUR
LÆRING OG ARBEID
UNDERVISNING OG EGEN LÆRING
FRA DET KJENTE TIL DET UKJENTE
TILPASSET OPPLÆRING
ALLSIDIG UTVIKLING AV ALLE
LÆRERNES OG VEILEDERNES ROLLE
FORMIDLINGSEVNE OG AKTIV LÆRING
LÆRING SOM LAGARBEID
DET ALLMENNDANNEDE MENNESKE
KONKRET KUNNSKAP OG HELHETLIGE REFERANSERAMMER
FELLES FORSTÅELSE I ET SPESIALISERT SAMFUNN
INTERNASJONALISERING OG TRADISJONSKUNNSKAP
DET SAMARBEIDENDE MENNESKE
EN SAMMENSATT UNGDOMSKULTUR
PLIKTER OG ANSVAR
LIVSKUNNSKAP FRA FELLESKAPET I SKOLE OG OPPLÆRING
ET BREDT LÆRINGSMILJØ: ELEVKULTUR, FORELDREDELTADELSE OG LOKALSAMFUNN
DET MILJØBEVISSTE MENNESKE
NATURFAG, ØKOLOGI OG ETIKK
MENNESKE, MILJØ OG INTERESSEKONFLIKTER
NATURGLEDE
DET INTEGRERTE MENNESKE

Innledning

Opplæringens mål er å ruste barn, unge og voksne til å møte livets oppgaver og mestre utfordringer sammen med andre. Den skal gi hver elev kyndighet til å ta hånd om seg selv og sitt liv, og samtidig overskudd og vilje til å stå andre bi. (I denne publikasjonen omfatter begrepet elever også den del av videregående opplæring som foregår i bedrift) Opplæringen skal kvalifisere for produktiv innsats i dagens arbeidsliv, og gi grunnlag for senere i livet å kunne gå inn i yrker som ennå ikke er skapt. Den må utvikle de evner som trengs for spesialiserte oppgaver, og gi en generell kompetanse som er bred nok for omspesialisering senere i livet. Opplæringen må både gi adgang til dagens arbeids- og samfunnsliv, og kyndighet til å mestre skiftende omgivelser og en ukjent fremtid. Den må derfor tilføre holdninger og kunnskaper som kan vare livet ut, og legge fundamentet for de nye ferdighetene som trengs når samfunnet endres raskt. Den må lære de unge å se framover og øve evnen til å treffe valg med fornuft. Den må venne dem til å ta ansvar - til å vurdere virkningene for andre av egne handlinger og å bedømme dem med etisk bevissthet.

Utdanningsverket må bygges slik at voksne kan få samme muligheter som dagens unge. Grunnutdanningen vil ikke lenger strekke til for livslang yrkesutøvelse. Omstilling og dermed kunnskapsfornyelse vil være det stabile livsinnslag. Den kunnskap de voksne har fått i grunnutdanningen, må derfor både vedlikeholdes og fornyes. Utdanningsverket må være åpent, slik at det blir mulig å vende tilbake til opplæring gjennom hele livet og fra alle yrker, uten store formelle hindre. Samfunnets ansvar er å se til at det ikke utvikles forskjeller i mulighetene, slik at lik rett til utdanning kan bli reell.

Opplæringen må spore den enkelte til driftighet og til tett samvirke for felles mål. Den må lære elevene framferd som gjør det lettere for dem sammen å nå resultatene de sikter mot. Den må fremme demokrati, nasjonal identitet og internasjonal bevissthet. Den skal utvikle samhørighet med andre folk og menneskenes felles livsmiljø, slik at vårt land blir et skapende medlem av verdenssamfunnet.

Opplæringen må gi rom for elevenes skapende trang, og samtidig vekke deres glede ved andres ytelser. Gjennom bilde og form, tone og ord, må de stimuleres til å utfolde fantasi og oppleve kunst.

Utgangspunktet for oppfostringen er elevenes ulike personlige forutsetninger, sosiale bakgrunn og lokale tilhørighet. Opplæringen skal tilpasses den enkelte. Større likhet i resultat skapes gjennom ulikhet i den innsats som rettes mot den enkelte elev. Bredde i ferdigheter skapes gjennom stimulering av elevenes forskjellige interesser og anlegg. Den enkeltes særpreg gir sosialt mangfold - likhet i evner til å delta gir samfunnet rikhet. Kort sagt, opplæringens mål er å utvide barns, unges og voksnes evner til erkjennelse og opplevelse, til innlevelse, utfoldelse og deltakelse.

Skal utdanningen fremme disse målene, kreves en nærmere utdyping av verdigrunnlag, menneskesyn og fostringsoppgaver.

Det meningssøkende menneske

Oppfostringen skal baseres på grunnleggende **kristne og humanistiske** religiøse og **livssynshumanistiske** verdier, og bære videre og bygge ut kulturarven, slik at den gir perspektiv og retning for fremtiden. Synet på menneskets likeverd og verdighet er en spore til stadig på nytt å sikre og utvide friheten til å tro, tenke, tale og handle uten skille etter kjønn, funksjonsevne, rase, religion, nasjon eller posisjon. Dette grunnsyn er en varig kilde til endring av samfunnet for å bedre menneskenes kår.

Kristne og humanistiske verdier

De kristne og humanistiske verdier både fordrer og beforder toleranse og gir rom for andre kulturer og skikker. De begrunner den demokratiske rettsstat som rammen rundt jevnbyrdig politisk deltakelse og debatt. De framhever nestekjærlighet, forbrødring og håp, vektlegger muligheten for fremgang gjennom kritikk, fornuft og forskning, og betoner at mennesket selv er en del av naturen ved sin kropp, sine behov og sine sanser.

Den kristne tro og tradisjon utgjør en dyp strøm i vår historie - en arv som forener oss som folk på tvers av **trostretninger religion, livssyn, grenser og kulturer**. Den preger folkets livsnormer, forestillingsverden, språk og kunst. Den binder oss sammen med andre folkeslag i ukens rytme og årets høytider, men lever også i våre nasjonale særdrag: i begreper og bekjennelser, i byggeskikk og musikk, i omgangsformer og identitet.

Vår kristne og humanistiske tradisjon legger likeverd, menneskeretter og rasjonalitet til grunn. Sosial fremgang søkes i fornuft og opplysning, i menneskets evne til å skape, oppleve og formidle. **Opplysningstiden er grunnlaget for vår moderne humanisme. Dette var en europeisk intellektuell bevegelse på 16- og 1700-tallet, som vektla fornuft fremfor følelser og fantasi. Dennes verdier la grunnlaget bl.a. for den franske revolusjon i 1798. Den norske grunnloven av 1814 er også i stor grad påvirket av de humanistiske verdier fra opplysningstiden.**

Samlet gir denne sammenflettede tradisjon uvisnelige verdier både til å orientere livsførselen og til å ordne samfunnslivet etter. De fremmer uegennyttig og skapende innsats, og de tilskynder rettskaffen og høvisk handling.

Samtidig må de unge lære at skiftende epoker har hatt vekslende sed og skikk, og at forskjellige samfunn har ulike regler for rett livsførsel. De unge må forstå at moralsyn kan være en kilde til konflikt, men at de også gjennomgår endringer, slik at det gjennom refleksjon, kritikk og dialog kan dannes nye modeller for samfunnsforhold og samkvem mellom mennesker.

Oppfostringen skal bygge på det syn at mennesker er likeverdige og menneskeverdet er ukrenkelig. Den skal befeste troen på at alle er unike: enhver kan komme videre i sin egen vokster, og individuell egenart gjør samfunnet rikt og mangfoldig. Oppfostringen skal fremme likestilling mellom kjønn og solidaritet på tvers av grupper og grenser. Den skal vise kunnskap som en skapende og omformende kraft, både til personlig utvikling og humane samkvemsformer.

Barn og unge må både forstå moralske krav og la dem bli ledende for sin vandel.

Normene som gjelder i samfunnet - i yrkesetikk, arbeidsmoral og forretningsskikk – har avgjørende innvirkning på samfunnets kvalitet. Om oppgaver løses med fagkunnskap til gagn for andre, om arbeidet organiseres slik at det hindrer skade og fremmer helse, om teknologien er sikker, om produktene holder mål og om avtaler er åpne og ærlige. Vårt velferdssamfunn selv bygger på en moralsk kontrakt: på den ene side ved at alle skal bidra til ordninger som løfter og hjelper oss selv når vi behøver det, og på den annen side ved å utvikle andre etter deres evner og støtte dem når de blir rammet.

Oppfostringen skal se mennesket som et moralsk vesen, med ansvar for egne valg og handlinger, med evne til å søke det som er sant og gjøre det som er rett. Men mennesket kan også handle destruktivt: i strid med sin samvittighet, på tvers av normer og mot bedre vitende, til skade for egen og andres tarv.

Oppfostringen må følgelig begrunne samfunnets idealer og verdier, og levendegjøre dem slik at de blir en virksom kraft i folkets liv. Den må gi livstro og alvor som kan bære gjennom de tilbakeslag, kriser og konflikter som livet gir. Og den må gi raushet ved feilslag slik at en blir tatt på alvor også når en mislykkes, og kan tilgis og reise seg. Opplæringen må altså klarlegge og begrunne etiske prinsipper og regler. Disse kan anskueliggjøres med utgangspunkt i Bibelen, **menneskerettigheter, etikk og moral**, men også ved eksempler fra andre religioner, fra historie, fortellinger og biografier, fra sagn, lignelser, myter og fabler.

Elever må treffe valg som prøves mot de normer skolen og samfunnet bygger på. Og skolens ansatte bør foregå med sitt eksempel. Det må være et tett samspill mellom fostringen i hjemmene, skolens opplæring og samfunnet som omgir den.

Kulturarv og identitet

Utviklingen av den enkeltes identitet skjer ved at en blir fortrolig med nedarvede væremåter, normer og uttrykksformer. Opplæringen skal derfor ivareta og utdype elevenes kjennskap til nasjonale og lokale tradisjoner - den hjemlige historie og de særdrag som er vårt bidrag til den kulturelle variasjon i verden. Samisk språk og kultur er en del av denne felles arv som det er et særlig ansvar for Norge og Norden å hegne om. Denne arven må gis rom for videre utvikling i skoler med samiske elever, slik at den styrker samisk identitet og vår felles kunnskap om samisk kultur.

Samtidig forteller kulturhistorien at kontakt med andre og forskjellige livsformer gir muligheter for overraskende kombinasjoner og for kollisjoner mellom anskuelser. Møtet mellom ulike kulturer og tradisjoner gir både nye impulser og grunnlag for kritisk refleksjon.

Skolen har fått mange elever fra grupper som i vårt land utgjør språklige og kulturelle minoriteter. Utdanningen må derfor formidle kunnskap om andre kulturer og utnytte de muligheter til berikelse som minoritetsgrupper og nordmenn med annen kulturell bakgrunn gir. Viten om andre folk gir egne og andres verdier en sjanse til å prøves. Oppfostringen skal motvirke fordommer og diskriminering og fremme gjensidig respekt og toleranse mellom grupper med ulike levesett.

Utdanningen skal oppøve evnen til samarbeid mellom personer og grupper som er forskjellige. Men den må også gjøre tydelig de konflikter som kan ligge i møtet mellom ulike kulturer. Åndsfrihet innebærer ikke bare romslighet for andre syn, men også mot til å ta personlig standpunkt, trygghet til å stå alene og karakterstyrke til å tenke og handle etter egen overbevisning. Toleranse er ikke det samme som holdningsløshet og likegyldighet. Oppfostringen skal utvikle personlig fasthet til å hevde egne og andres rettigheter og til å reise seg mot overgrep.

Mange mennesker er funksjonshemmet i forhold til sine omgivelser. Oppfostringen må formidle kunnskaper om og fremme likeverd og solidaritet overfor dem som har andre forutsetninger enn flertallet. Og den må skape skjønn for at vi alle kan rammes av sykdom eller ulykker, nød eller prøvelser, slag eller sorg, som kan gjøre enhver avhengig av andres omsorg.

Det skapende menneske

Menneskets særtrekk er at det både kan fatte det tidligere slektsledd har tenkt og følt, bruke det de har frembrakt og formet - og samtidig overskride de begrensninger som fortiden satte ved nybrott og oppfinnsomhet.

Oppfostringen skal fremme både lojalitet overfor det nedarvede og lyst til å bryte nytt land. Da må den gi både praktisk ferdighet og innsikt - trene både hånd og ånd.

Oppfostringen skal gi elevene lyst på livet, mot til å gå løs på det og ønske om å bruke og utvikle videre det de lærer. Barn starter på et stort eventyr som med hell og omsorg kan vare et livsløp. Skolen må lære dem ikke å være redde, men å møte det nye med forventning og virkelyst. Den må skape trang til å ta fatt og holde fram. Den må opparbeide vilje til å komme videre, og utvikle energi til å motstå egen vegring og overvinne egen motstand.

Kreative evner

Det fremste mål for utdanning er utvikling. Opplæringen skal møte barn, unge og voksne på deres egne premisser og samtidig føre dem inn i grenseland der de kan lære nytt ved å åpne sinn og prøve evner.

Barns nysgjerrighet er en naturkraft. De er fulle av lærelyst, men også av uvitenhet og usikkerhet. Mye av det de lærer, henter de ved å ta etter eldre barn og de voksne; ved det blir de sosiale. De utvikler sine skapende evner til å tenke, tale, skrive, handle og føle ved å innlemmes i de voksnes verden og tilegne seg de voksnes ferdigheter.

For barn og unge er verden ny og derfor ikke selvfølgelig. De kan famle og spørre om det voksne tar for gitt, og har fantasi og forestillingsevne i rikt monn. Virkeligheten setter få grenser for deres tanker. Barns nyfikenhet er et forbilde for alle som skal utvikle seg og lære, og en del av den barnekultur som har en egenverdi skolen må verne om og gjøre bruk av i opplæringen - fordi barn også i stor grad lærer av hverandre.

Skapende evner vil si å oppnå nye løsninger på praktiske problemer ved uprøvde grep og framgangsmåter, ved å oppspore nye sammenhenger gjennom tenkning og forskning, ved å utvikle nye normer for skjønn og samhandling, eller ved å frambringe nye estetiske uttrykk. Skapende evner kommer til uttrykk både i forbedrede maskiner, redskaper og rutiner; i resultater fra arbeid og forskning, i kriterier for vurdering og avveining, i bygninger, malerkunst, musikk, bevegelse og ord.

Undervisningen må derfor vise hvordan oppfinnsomhet og skaperkraft stadig har endret menneskenes levekår og livsinnhold, og under hvilke historiske vilkår det har skjedd. Fortidens små og store landevinninger gir ikke bare respekt for det mennesker før oss har frembrakt. De viser også at framtiden er åpen, og at dagens unge kan forme den med sin innsats og sin fantasi. Kulturarven er ikke ensidig rettet mot fortiden, men en skapende prosess, der ikke minst skolen er en viktig deltaker.

Men kreativitet forutsetter også læring: at en kjenner elementer som kan kombineres på nye måter og har innarbeidet ferdigheter og teknikker til å virkeliggjøre det en kan forestille seg eller fabulere over. Faktisk viten kan brukes til å stimulere både drøm, fantasi og lek - og evne til å oppdage felles mønstre på ulike områder.

Tre tradisjoner

Opplæringen må derfor tuftes på og vise tidligere tiders bidrag, slik de har nedfelt seg i menneskenes store tradisjoner for skapende arbeid, søking og opplevelse. Kjennskapet til disse tre tradisjoner viser at hver generasjon kan føye nye innsikter til de foregåendes erfaring, at vanetenking kan brytes og kunnskap kan ordnes på nye måter - og at de som vokser opp nå, vil yte skapende bidrag for dem som kommer etter. Undervisningen må derfor legges opp slik at elever og lærlinger selv kan ta del i videre utvikling av praksis og i innhenting av ny kunnskap.

Den første av dem er knyttet til praktisk virke og læring gjennom erfaring. Mange av de ting som er en del av menneskenes velferd, er ikke resultat av store sprang, men av en lang serie forbedringer i små skritt, i alle slags hjelpemidler, redskaper og rutiner - fra skrivemaskiner til symaskiner, fra klokker til komfyrer, fra byggeskikk til arbeidsteknikk. Samfunnets fremgang avhenger ikke bare av ekstraordinære bidrag fra noen begavede få, men fra utallige ytelser over lange perioder fra et stort antall alminnelige hverdagsmennesker. Gjennom igjen og igjen å møte de samme problemer har de gradvis utviklet godt håndlag og sikker praksis i bruk av redskaper og materialer. For å løse oppgavene bedre, har menneskene trinnvis forbedret teknologi, verktøy og maskiner.

Opplæringen må formidle hvordan levekårene stadig er brakt framover gjennom generasjoners prøving og feiling, ved famling og forsøk i det praktiske liv. Det gjelder også sosiale oppfinnelser: konstitusjonelle styreformers, kollektive ordninger som fagforeninger eller lovverk om miljøvern. Viten om denne del av kulturarven og historien gir både trygghet i tradisjon og beredskap til å gjøre forandringer.

I de fleste virksomheter, også innenfor opplæringen, har slike erfaringer dels avsatt seg som taus kunnskap, som sitter i hendene og formidles ved bruk. Det er viktig å bevisstgjøre og sette ord på denne kunnskapen, slik at den ikke blir et alibi for å gjøre dårlig arbeid, men gjenstand for refleksjon og debatt.

Den andre tradisjonen møter elevene gjennom skolefag, der ny viten er hentet gjennom teoretisk utvikling og er prøvd ved logikk og erfaring, fakta og forskning. Den presenteres i språk og samfunnsfag, i matematikk og naturfag.

Opplæringen i den omfatter trening i tenking - i å gjøre seg forestillinger, undersøke dem begrepsmessig, trekke slutninger og avgjøre ved resonnement, observasjoner og eksperimenter. Dette går sammen med øvelse i å uttrykke seg klart - i argumentasjon, drøfting og bevisføring.

Den tredje er vår kulturelle tradisjon, knyttet til menneskets formidling ved kropp og sinn, i idrett, kunst og håndverk, i språk og litteratur, i teater, sang, musikk og dans. I den forenes innlevelsessevne og uttrykkskraft.

Elevene må utvikle gleden ved det vakre både i møte med kunstneriske uttrykk og ved å utforske og utfolde egne skapende krefter. Alle bør få sjansen til å erfare både det slit det kan koste og den fryd det kan vekke å gi følelser form, tanker uttrykk og kroppen anstrengelse. Det gir også teft for eget talent, der alle kan finne noe de kan mestre og overraske seg selv med. Øvelse av ferdigheter for både kunst og sport gir sans for

disiplin, syn for eget verd og verdsetting av andres innsats. Mestring gjennom strev, øvelse av følsomhet og evnen til å uttrykke følelser, kan oppnås både i lek og virke, i glede og alvor.

Samtidig gir fri fabulering og fantasi, undring og diktning åpninger for å skape livaktige, eventyrlige verdener østenfor sol og vestenfor måne - og ved det gjøres virkelighetens verden mer mangesidig og fantastisk for alle. Mer enn det: I møtet med skapende kunst kan en rykkes ut av vaneforestillinger, utfordres i anskuelser og få opplevelser som sporer til kritisk gjennomgang av gjengse oppfatninger og til brudd med gamle former.

Kritisk sans og skjønn

På alle livsfelter kreves kritisk skjønn, som også utvikles i møtet med disse tradisjonene. Dømmekraft utvikles ved å vurdere ytringer og ytelser mot standarder. Å gi stilkarakter i sport krever et trenet blikk; å bedømme kvaliteten på et arbeid krever faginsikt. Forstandig vurdering - evne til å fastslå kvalitet, karakter eller brukelighet - forutsetter modning ved gjentatt øvelse i bruk og problematisering av velprøvde standarder. I møtet med både kunstneriske uttrykk og arbeidslivets normer for godt håndverk og god form, må inntrykkene gis tid til å felle seg ned, slik at de kan vokse fram som selvstendige holdninger.

- Felles for de tre tradisjonene er at de føyer sammen menneskenes evner til å skape og oppleve. De viser hvordan søking på ulike områder har frambrakt bidrag av varig verdi. De framhever den rike arven vi forvalter fra fortiden, og de gir kunnskap om menneskenes muligheter til stadig videre utvikling.

I mange virksomheter og yrker koples alle tre tradisjoner: En tømrer må f.eks. ikke bare være nevenyttig og netthendt, men også vite hva en bjelke tåler av trykk og strekk, og ha standarder for en godt utført jobb og for et vakkert utseende arbeid.

Ved allsidig anskueliggjøring av alle tre tradisjoner fremmes en harmonisk personlighetsutvikling. Derfor må opplæringen trene blikket og øve sansen for de opplevelsesmessige sidene ved alle fag: at naturen har sine lover, men også sin skjønnhet og storhet; at kunstnere kan prøve å fange og tolke den; at gode ideer kan vekke sterke følelser og at innsikter kan gis en vakker form, enten det er ved språklig drakt eller ved oppstillingen av en formel.

Vitenskapelig arbeidsmåte og den aktive elev

Utdanningen skal ikke bare overføre lærdom - den skal også gi elevene kompetanse til å skaffe seg og vinne ny kunnskap.

Oppfinnsom tenking innebærer å kombinere det en vet, til å løse nye og kanskje uventede praktiske oppgaver. Kritisk tenking innebærer å prøve om forutsetningene for og de enkelte ledd i en tankerekke holder. Undervisningens mål er å trene elevene både til å kombinere og analysere - å utvikle både fantasi og skepsis slik at erfaring kan omsettes til innsikt.

Vitenskapelig arbeidsmåte utvikler både kreative og kritiske evner, og er innen rekkevidde for alle. Barn og unge er naturlig nysgjerrige, fabulerende og eksperimenterende.

Innenfor forskningen styrer rådende oppfatninger det en søker av fakta eller sammenhenger. Samtidig er forskning en framgangsmåte for å korrigere forutinntatte standpunkter, rådende teorier og gjeldende begrep - og for å utvikle nye. Vitenskapelig metodikk består av prosedyrer for ikke å bli lurt - verken av seg selv eller andre.

Øvelse i vitenskapelig forståelse og arbeidsmåte krever trening av tre egenskaper:

- evnen til undring og å stille nye spørsmål,
- evnen til å finne mulige forklaringer på det en har observert, og
- evnen til gjennom kildegranskning, eksperiment eller observasjon å kontrollere om forklaringene holder.

Både ved eksempler og praksis bør opplæringen gi erfaring med disse trinnene i forskning - som nettopp svarer til barns og unges naturlige vitebegjær: å gjøre iakttagelser, å søke og finne forklaringer, å se implikasjoner og prøve holdbarhet.

Menneskene har opp gjennom historien bygget en felles arv av kunnskap som er nedfelt i ulike vitenskaper. Denne kunnskapen er formet for å ordne, begripe og mestre en mangesidig og kompleks virkelighet. Forståelse og teorier er utviklet i et samspill mellom menneske, samfunn og natur, der tanker og framgangsmåter er prøvd mot kompliserte omgivelser. Slik er redskapene våre, både de tankemessige og tekniske, stadig blitt bedre og mer virkningsfulle. Slik vil de i fremtiden forbedres ved ny forskning.

Det er derfor vesentlig at elevene får del i denne kulturarven gjennom opplæringen. Samtidig er det viktig at de ikke oppfatter vitenskap og teori som evige og absolutte sannheter. Utdanningen må finne den vanskelige balansen mellom respekt for etablert viten og den kritiske holdning som er nødvendig for utvikling av ny viten og for å ordne kunnskap på nye måter. Utdanningen må bidra til solid kunnskap. Men den må også gi forståelse av de begrensninger de framherskende tenkesett alltid vil ha, og av at etablerte tankebygninger kan stenge for ny innsikt.

Og undervisningen må tydeliggjøre de etiske spørsmål som forskningen selv reiser og de moralske vurderinger som må gjøres når ny viten åpner for nye valg. Den forskning som sprenger grenser for hva som er mulig, må møtes av verdier som setter grenser for hva som er tillatt.

Det arbeidende menneske

Arbeid er ikke bare et middel til å skaffe seg utkomme. Det er et særtrekk ved mennesket at det både utprøver, uttrykker og utvikler sine evner i arbeid. Opplæringen skal gi elever og lærlinger innsyn i variasjonen og bredden i vårt arbeidsliv og formidle kunnskaper og ferdigheter for aktiv deltakelse i det. I deler av arbeidslivet beror innsatsen i særlig grad på medmenneskelig innsikt og omsorg, i andre deler er bruken av ulike teknologiske hjelpemidler avgjørende.

Teknologi og kultur

Teknologi er framgangsmåter menneskene har utviklet for å nå sine mål, arbeide lettere og samarbeide bedre. Teknologi gir hjelpemidler for å lage og gjøre ting - dyrke jord, veve klær, bygge hus, lege sykdom eller reise til lands, til vanns eller i luften.

Teknologi og den forskning og utvikling som ligger bak den, er både siviliserende og inspirerende. Den er siviliserende fordi den gjør det mulig å leve med mindre slit og sykdom, og fordi den frigjør tid fra livsopphold og matstrev til overskudd og kultur. Den er inspirerende fordi den er et skapende uttrykk for samspillet mellom ånd og hånd for å møte behov og lengsler. Teknologi er ofte et uttrykk for medfølelse, som ønsket om å hjelpe til å mette eller helbrede, til å forlenge eller lette livet, til å ta hånd om barn eller heve levekårene.

Teknologiens historie er historien om oppfinnsomhet - om hvordan råemner kan formes og brukes for å lage nye ting: flint eller fyrstikker, avl for bedre husdyr, jernbane for å lette transporten, urter for å lindre smerte - hjulet og stålet, klokken og kruttet. Mange av disse oppfinnelser ble gjort av det praktiske livs kvinner og menn - bønder, mekanikere, jordmødre, håndverkere.

Skifte i teknologi markerer de store epoker i menneskenes historie - fra steinalder til atomalder, fra jordbruksrevolusjonen til den industrielle revolusjon. Teknologisk endring favner alle menneskelige ytringsformer - byggeskikk, fiske, fabrikker, transport, ernæring, boktrykkerkunst, film og musikk. Teknologi i bred forstand har satt beregnelighet og sikkerhet i stedet for tilfeldighet og sammentreff.

Teknologi i bred forstand har derfor satt dype spor i forholdet mellom mennesker - i arbeidsdeling og maktforhold, i klasseskiller og kriger. Den samlede teknologiske utvikling har gjort menneskenes kår mindre naturbestemt og mer samfunnsbestemt.

Men utviklingen av teknologi har vært tveegget fordi menneskene har hatt kryssende formål: Den har lettet menneskenes liv ved nye åpninger for byggende virke - men har også øket rommet for herjinger og ødeleggelse. Nye våpen har utvidet rekkevidden og omfanget av konflikter. Vårt samfunns velferd og eksistens er basert på et høyteknologisk arbeidsliv. På den annen side kan den samme anvendte vitenskap og teknologi brukes for destruktive formål - til å produsere altødeleggende våpen og til å utbytte og utplyndre både mennesker og natur. Når teknologien ikke styres, eller styres feil, kan den utarme jordas ressurser og ødelegge levekårene også for framtidige generasjoner.

Framveksten av ny teknologi utvikler redskaper, næringsveier, samfunnsformer og

åndsliv. Det er en vesentlig del av allmenndannelsen å kjenne vår teknologiske kulturelle arv.

Læring og arbeid

God læring er også avhengig av driv og vilje hos den enkelte til å ta på seg og gjennomføre et arbeid. Det er godt dokumentert at elevenes ytelser tydelig påvirkes av arbeidsvanene de legger seg til på tidlige skoletrinn.

Gode arbeidsvaner som utvikles i skolen, har nytte langt ut over skolens rammer. Opplæringen har ikke bare egenverdi for eleven, men har også som mål å forberede de unge til å påta seg arbeidslivets og samfunnslivets oppgaver. Skolen må derfor stå i tett utveksling med samfunnet rundt og gradvis gi elever og lærlinger innsyn i og forberedelse for aktivt virke i yrkesliv, kulturliv og politikk.

Undervisning og egen læring

Læring skjer i alle livets situasjoner og særlig når et individ selv ser behovet for å utvikle kunnskaper, ferdigheter og holdninger.

Skolen er opprettet for målrettet og systematisk læring. I skolene blir elevene undervist av et personale som har dette som sin jobb og er utdannet med dette som formål. Men læring og undervisning er ikke det samme. Læring er noe som skjer med og i eleven. Undervisning er noe som blir gjort av en annen. God undervisning setter læring i gang - men den fullbyrdes ved elevens egen innsats. Den gode lærer stimulerer denne prosessen.

Elevene bygger i stor grad selv opp sin kunnskap, opparbeider sine ferdigheter og utvikler sine holdninger. Dette arbeidet kan oppmuntres og påskyndes - eller hemmes og hindres - av andre. Vellykket læring krever en dobbelt motivering: både hos eleven og hos læreren.

Opplæringen må derfor fremme evnen til flid og til å gjøre seg umak. Den må nøre utholdenhet ved å la de unge oppleve at erfaringer, kunnskaper og anlegg gir bedre mestring og blir verdsatt. God undervisning skal gi elevene erfaringer i å lykkes i sitt arbeid, gi tro på egne evner og utvikle ansvar for egen læring og eget liv.

Fra det kjente til det ukjente

Læring skjer ved at det nye forstås ut fra det kjente - de begreper en har, avgjør hva en kan gripe og fatte. Kunnskaper, ferdigheter og holdninger utvikles i et samspill mellom gamle forestillinger og nye inntrykk.

Opplæringen må derfor knyttes til egne iakttagelser og opplevelser. Ferdighetene til å handle, til å gjøre nye erfaringer og tolke dem, må ta utgangspunkt i den forestillingsverden barn, unge og voksne møter utdanningen med - både lokale erfaringer de har høstet, målføret i deres nærmiljø og felles impulser de har fått gjennom massemediene. Undervisningen må legges opp med nøye omtanke for spillet mellom konkrete oppgaver, faktisk kunnskap og begrepsmessig forståelse. Ikke minst må den legges opp slik at elevene etter hvert får praktiske erfaringer med at kunnskap og ferdigheter er noe de selv kan være med på å utvikle.

Tilpasset opplæring

Skolen skal ha rom for alle, og lærerne må derfor ha blick for den enkelte. Undervisningen må tilpasses ikke bare fag og stoff, men også alderstrinn og utviklingsnivå, den enkelte elev og den sammensatte klasse. Det pedagogiske opplegget må være bredt nok til at læreren med smidighet og godhet kan møte elevenes ulikheter i evner og utviklingsrytme. Omsorg og omtanke formidles ikke alene ved leveregler. Læreren må bruke både variasjonene i elevenes anlegg, uensartetheten i klassen og bredden i skolen som en ressurs for alles utvikling og for allsidig utvikling. En god skole og en god klasse skal gi rom nok for alle til å bryne seg og beveges, og den må vise særlig omtanke og omsorg når noen kjører seg fast eller strever stridt og kan miste motet. Solidariteten må komme til uttrykk både overfor dem som har særlige vansker, og ved overganger mellom trinn og skoleslag. Opplæringen må tilpasses slik at barn og unge får smaken på den oppdagerglede som kan finnes både i nye ferdigheter, praktisk arbeid, forskning eller kunst. Læring og opplevelse må sveises sammen. Læringsmiljøet skal både være humant og tro mot barns nyfikenhet. Å lære å lese og skrive, regne og tegne, prøve, agere og analysere skal utløse kreativ trang ikke innsnevre den.

Allsidig utvikling av alle

Mennesket gror og vokser ved å handle og virke. Opplæringen må derfor gi rom for at alle elever kan lære ved å se praktiske konsekvenser av valg. Konkrete oppgaver tjener både som forberedelse til dagliglivets plikter og gir erfaringer for refleksjon. Øvelser og praktisk arbeid må derfor ha en viktig og integrert plass i opplæringen.

Skolen skal gi en bred forberedelse for livet - for samvirke og samhold i familie og fritid, i arbeidsliv og samfunnsliv. De unge må gradvis få øket ansvar for opplegg og gjennomføring av egen læring - og de må ta ansvar for egen atferd og væremåte. Skolen må derfor i hele sin virksomhet både ha blikket vendt mot det neste trinn og ruste elevene for mer og mer å ta del i de voksnes verden, og mot de forutsetninger den enkelte elev møter med.

De siste mannsaldrene er systematisk skolering blitt et stadig større innslag i barnas og de unges tilværelse. Skolen kan derfor ikke betraktes bare som en mellomstasjon i livet. Den er et samfunn i miniatyr som må favne hovedtrekkene av samfunnet utenfor. Skolen er bærer av en kunnskapskultur og en samværskultur som må være åpen for verden rundt, men som samtidig må danne en motvekt mot omgivelsenes negative påtrykk. Den må forsvare barndommens og ungdomsalderens egenverdi, men også være et alternativ til ungdommens egen kultur.

Lærernes og veiledernes rolle

Lærernes og veiledernes fagkunnskap er nødvendig når de unges egne erfaringer skal omsettes til innsikt. Den gode lærer kan sitt fag - sin del av vår felles kulturarv.

Slik fagkunnskap kan en ikke vente at barn og unge skal utvikle på egen hånd. Forestillinger barn danner seg om saksforhold og sammenhenger, kan være både mangelfulle og forkjærte. En lærer må derfor beherske faget godt, både for å kunne formidle med kyndighet og møte de unges vitelyst og virketrang.

Lærere må kjenne kunnskapens grenser og muligheter - også for å holde seg à jour og vokse i kompetanse når ny viten vinnes gjennom faglig utvikling eller forskning. En lærer som skal fungere godt, må selv ha mulighet for å komme videre i sin egen utvikling

gjennom etter- og videreutdanning.

Å forklare noe nytt innebærer å forankre det til noe kjent. Dette oppfylles ved at læreren bruker uttrykk, bilder, analogier, metaforer og eksempler som gir mening for eleven. Ny kunnskap må hektes tett sammen med den som alt sitter - det eleven vet, kan og tror fra før. Mye av dette er felles for elevene, i vår brede kulturarv, og gir klangbunn for kommunikasjon, samtale og læring.

Men selv i en felles kultur er det store variasjoner mellom individer etter sosial bakgrunn, kjønn og lokalmiljø. Det som er et slående eksempel eller et treffende bilde for én elev, kan være meningsomt for en annen. Det elevene har tatt med seg fra hjem, bosted eller tidligere skolegang, avgjør hvilke forklaringer og eksempler som skaper mening. Elever som kommer fra andre kulturer, har ikke samme del i den norske fellesarven. Den gode lærer bruker derfor mange og ulike bilder for å vise felles mønstre, og henter stoff og illustrasjoner fra de opplevelser ulike barn har hatt og de forskjellige erfaringer unge har gjort. Og den gode skole legger stor vekt på å utvide elevenes felles assosiasjonsgrunnlag fordi det gjør det lett å kommunisere tett. Faglig kompetanse er nødvendig for at en lærer skal være trygg og ikke bli usikker og engstelig når elevene stiller spørsmål og venter svar. Kyndighet gjør at en lærer kan makte å sette stoffet i perspektiv og møte både elever og kolleger med åpenhet og frisinn. Å kunne gi forklaringer og eksempler tilpasset hver enkeltes forutsetning og ståsted, krever systematisk og bred kunnskap om et felt.

Formidlingsevne og aktiv læring

Men fagkunnskap er ikke nok for å være en god lærer - det kreves også engasjement og formidlingsevne. En god lærer kan sitt stoff, og vet hvordan det skal formidles for å vekke nysgjerrighet, tenne interesse og gi respekt for faget.

Elevene kommer til skolen med lærelyst: med behov for å bli tatt på alvor, for å bli avholdt som den man er, med trang til å bli løftet og utfordret, med ønsker om å prøve krefter og bruke muskler. God undervisning viser omsorg for disse sider ved elevene – og for at ulike elever har ulike evner, behov og ulik motivasjon i ulike fag og faser. I lærerens kompetanse inngår kunnskap om barns, unges og voksnes normale og avvikende utvikling. En lærer skal kjenne både de generelle og spesielle vansker elever kan ha, ikke bare med læring, men også sosialt og emosjonelt når elever ikke vil, eller når foreldre ikke strekker til. Alle har sin egenverdi også når de ikke er vellykket under opplæringen.

Elevenes hug til å prøve seg må møtes av lærere med en fortellerglede og meddelelsesevne som vedholder de unges lyst til å komme videre. Lærerne må vise vei til ferdigheter som er innen rekkevidde, og til stoff som er overkommelig. Og de må være forbilder: Ved sitt engasjement og sin entusiasme må de gi elevene trang til å ta etter og våge seg utpå. Lærerne avgjør ved sin væremåte både om elevenes interesser består, om de føler seg flinke og om deres iver vedvarer. Den viktigste forutsetning for det er respekten for elevenes integritet, følsomhet for deres ulike forutsetninger og trang til å få elevene til å bruke sine muligheter og komme ut i sitt eget grenseland.

En autoritær, ironisk og negativ lærer kan slokke interessen for faget og skade elevenes selvpåfatning. En god lærer kan inspirere ved oppmuntring, ved å gi opplevelser av

egen mestring og ved å gi bekreftende tilbakemeldinger om vekst. Trygghet er en vesentlig forutsetning for læring.

Den viktigste av alle pedagogiske oppgaver er å formidle til barn og unge at de stadig er i utvikling, slik at de får tillit til egne evner. En god lærer øker også deres utholdenhet til å orke anstrengelse og motbakker, og ikke straks vike unna om de ikke får det til med en gang. En lærer er derfor både igangsetter, rettleder, samtalepartner og regissør.

Lærernes viktigste læremiddel er de selv. Derfor må de tørre å vedkjenne seg sin personlighet og egenart, og fremtre som robuste og voksne mennesker for unge som skal utvikles følelsesmessig og sosialt. Fordi lærerne er blant de voksne personer som barn og ungdom får mest med å gjøre, må de våge å stå fram tydelig, levende og bevisst i forhold til den kunnskap, de ferdigheter og de verdier som skal formidles. Lærerne må være så nære som personer at barn og unge kan stole på og snakke åpent med dem. De må kunne tenne og fortelle, men også tilrettelegge, gi struktur og føringer for unge under læring og på søking.

Lærerrollen endrer seg i takt med elevenes utviklingstrinn. For voksne elever er det en særlig utfordring å bygge på de varierte erfaringer de har vunnet utenfor utdanningsverket, i yrke, familie og samfunnsliv.

Aktive formidlere trenger gode hjelpemidler. Lærebøker og andre læremidler er vesentlig for undervisningens kvalitet. De må derfor utformes og brukes i samsvar med prinsippene i den nasjonale læreplan.

Læring som lagarbeid

I dag er undervisning og læring lagarbeid. I undervisningen deler lærere og instruktører med ulike spesialiteter ansvaret for både enkeltelever, grupper og klasser. De har forpliktelser både overfor skolen og for de opplæringsløp der deres bidrag er et nødvendig ledd i helheten. Andre yrkesgrupper kommer også mer med i oppfostringen, f.eks. gjennom skolefritidsordninger, ungdomsklubber, sport og organisasjonsliv.

Lærere er ledere av elevenes arbeidsfellesskap. I klasserom og verksted må det være ro og ryddighet nok til at de kan fungere som seriøse arbeidsplasser. Og rammene må være faste nok til at de viltre eller vimsete får sjanse til å konsentrere seg.

Et arbeidsmiljø virker godt når alle tar inn over seg at de former vilkårene for hverandre, og at de derfor må ta hensyn til andre. Framgang avhenger derfor ikke bare av hvordan lærerne fungerer i forhold til hver av elevene, men også av hvordan de får elevene til å fungere i forhold til hverandre. I et godt arbeidslag hever deltakerne kvaliteten på hverandres arbeid. Her har også elevene ansvar for planlegging, utføring og vurdering av arbeidet.

Forskning viser at det er store forskjeller i hvordan skoleklasser virker på elevene, men at det ikke er noen motsetning mellom å trives og å løftes. Klasser med det beste sosiale miljø har gjerne også det beste læringsmiljø, både for sterkere og svakere elever. Ved siden av elevenes øvrige oppvekstmiljø, skyldes forskjellene mellom klasser i stor grad lærernes strukturering av klassens arbeid, og deres styring, oppfølging og evne til å støtte elevene. Hvis lik rett til utdanning skal være reell, er det ikke tilstrekkelig at alle

får likeverdig utdanning uavhengig av kjønn, funksjonsevne, geografisk tilknytning, religiøs tilhørighet, sosial klasse eller etnisk bakgrunn - retten må også være uavhengig av den skoleklasse den enkelte elev havner i.

Med mer utstrakt bruk av teamundervisning og prosjektarbeid blir lærerne viktigere både som partnere og arbeidsledere. Det krever både felles tid på skolen og samordning av virksomhet på tvers av tradisjonelle klasseinndelinger.

Opplæringens personale skal også fungere i et fellesskap av kolleger som deler ansvaret for elevenes utvikling. Dette blir med dagens skoleutvikling ikke bare en større oppgave - den blir også mer mangfoldig ved at nye yrkesgrupper knyttes til skolens virke. Den sammensatte lærerstab er en rikdom fordi lærere med ulik kompetanse kan utfylle hverandre både faglig og sosialt.

Samtidig er samordningen av innsatsen og samspillet mellom kollegene avgjørende for de resultater som nås. Dette stiller nye krav til skolens ledelse. Lærernes mulighet for å yte sitt beste forutsetter overskudd og trivsel, og en arbeidsgiver med sans for læreryrkets egenart og særpreg.

Men lærerne skal fungere ikke bare som instruktører, veiledere og forbilder for barn - de skal virke sammen med foreldre, arbeidsliv og myndigheter som også utgjør vesentlige deler av skolens brede læringsmiljø. Samtidig har skolen en sentral oppgave i utviklingen av et godt oppvekstmiljø. Gode lærere har derfor åpenhet overfor og trening i å engasjere foreldrene og lokalt arbeids- og organisasjonsliv for skolens formål.

Det allmenndannede menneske

Opplæringen skal gi god allmenndannelse. Det er en forutsetning for en helhetlig personlig utvikling og mangfoldige mellommenneskelige relasjoner. Og det er en forutsetning for å kunne velge utdanning og senere skjøtte arbeid med kompetanse, ansvar og omhu.

God allmenndannelse vil si tilegnelse av

- konkret kunnskap om menneske, samfunn og natur som kan gi overblikk og perspektiv;
- kyndighet og modenhet for å møte livet - praktisk, sosialt og personlig;
- egenskaper og verdier som letter samvirket mellom mennesker og gjør det rikt og spennende for dem å leve sammen.

Opplæringen må gi overblikk over hvordan prosesser på ett felt slår over på andre - som når produksjon virker tilbake på natur og miljø. Mennesker kan utløse krefter de ikke kontrollerer, eller forvolde virkninger de ikke overskuer.

Dette tydeliggjør at den kunnskap vi anvender, ofte er utilstrekkelig, og understreker behovet for mer helhetlig kunnskap. Men tverrfaglig samarbeid krever faglig soliditet om det ikke skal bli overfladisk og useriøst.

Konkret kunnskap og helhetlige referanserammer

I opplæringen må kunnskap alltid utgjøre et gjennomtenkt utvalg som presenteres med progresjon, slik at det gir oversikt og skaper sammenheng. Konkret kunnskap er nødvendig for læring, og undervisningsopplegget må derfor angi hva elevene bør bli fortrolige med, i hvilken rekkefølge og på hvilke trinn.

Erfaring og forskning viser at jo mindre en har med seg av forhåndskunnskaper som en kan knytte ny kunnskap til, desto langsommere og mindre overkommelig blir læringen. Særlig viktig er de grunnleggende referanserammene i de forskjellige fagene. Disse er avgjørende både for å tolke ny informasjon og for å styre letingen etter nye fakta. Mangler referanserammene som kan gi flommen av inntrykk og delkunnskaper mening, blir det hele lett bare flimmer.

Ordnende kunnskap må til for å lære å lære og for å bruke det en vet, til å få grep på det en ikke kan. Det er helhetlige rammer som gir mønster for nye biter som skal føyes til mosaikken. For å gi overblikk og sammenheng er det derfor også viktig å planlegge og samarbeide om undervisningen på tvers av fag, slik at relevansen av fagene for hverandre trer fram og mer helhetlig forståelse utvikles.

Felles forståelse i et spesialisert samfunn

Det er en sentral opplysningstanke at slike referanserammer for forståelse og fortolkning må være felles for folket - må være en del av den allmenne dannelsen - om det ikke skal skapes forskjeller i kompetanse som kan slå over både i udemokratisk manipulasjon og i sosiale ulikheter.

Det er derfor viktig at disse referanserammer og den nye teknologiske kunnskap deles av alle grupper, slik at det ikke skapes store forskjeller i forutsetninger for deltakelse. Og

det er viktig at formidlingen skjer slik at den ikke befester tradisjonelle kjønnskillinger, der jenter oppdras til at «kvinner ikke forstår» naturvitenskap og teknikk.

De som ikke har del i den bakgrunnsinformasjon som tas for gitt i den offentlige debatten, vil ofte være ute av stand til å fatte poenget eller gripe sammenhengen. Nykommere i et land, som ikke deler de felles referanserammene, blir ofte outsiders fordi andre ikke kan ta for gitt hva de vet og kan - de trenger stadig ekstra forklaringer.

Slike plattformer for forståelse spenner over historiske hendelser («9. April»). Grunnlovens maktfordelingsprinsipp, klassikerne i litteraturen («Lille Marius»), kulturelt fellesgods («kamelen og nåløyet»), tegnene som brukes på værkartet osv. Besitter man ikke de felles forståelsesformene som gjør det lett å tolke og formidle - og dermed kommunisere smidig - kan man bli fremmedgjort i eget land.

Uten overgripende referanserammer blir det vanskeligere for vanlige samfunnsmedlemmer - ikke-spesialister - å ta del i beslutninger som griper dypt inn i deres liv. Jo mer spesialisert og teknisk vår kultur blir, desto vanskeligere blir det å kommunisere på tvers av faggrenser. Felles bakgrunnskunnskap er derfor kjernen i et nasjonalt nettverk for kommunikasjon mellom medlemmene av et demokratisk fellesskap. Det er felles referanserammer som gjør det mulig å knytte det en ser, leser eller hører til et sams, underforstått tenkesett. De gjør det mulig å begripe komplekse budskap og å tolke nye ideer, situasjoner og utfordringer.

Opplæringen har en hovedrolle i å formidle denne felles bakgrunnsinformasjonen - den dannelsen alle må være fortrolige med om samfunnet skal forbli demokratisk og samfunnsmedlemmene myndige. Opplæringen må derfor gi gode muligheter for sammenhengende oppbygging av kunnskaper, ferdigheter og holdninger.

Internasjonalisering og tradisjonskunnskap

Strømmene mellom nasjonene - av tanker og teknologi, av penger og produkter, av utstyr, materiell og maskiner - er blitt stadig mer omfattende, sterke og uavvendelige. Vår natur rammes av andre lands forurensninger, vårt arbeidsliv er underkastet verdensmarkedets konkurranse, moderne massemedia formidler et trykk av nyheter og opplevelser som treffer alle på samme tid.

Det stiller flere utfordringer til opplæringen: Å forene teknisk kyndighet med menneskelig innsikt, å utvikle en arbeidsstyrke som er høyt kvalifisert og endringsdyktig, og å forene internasjonal orientering med nasjonal egenart.

Et forskningsbasert samfunn risikerer å bli stadig mer teknologidrevet. Strømmen av teknologiske funn og fakta krever bred viten om en skal unngå «vitenskapelig analfabetisme»: manglende evne til å skjønne hva ord som «genspleising», «ozonlag» eller «immunforsvar» betyr eller hvilke sosiale konsekvenser de innebærer.

Det bygges uavbrutt nettverk av kunnskap som binder organisasjoner og bedrifter, land og kontinenter sammen. Norges evne til å gjøre seg gjeldende og komme med i dem for å utvikle velferd og bevare miljø, avhenger av de bidrag landet kan yte internasjonalt, og som andre vil ønske å bruke. Det fordrer også god kunnskap om andre lands kultur og språk.

Den internasjonale kunnskapskulturen knytter menneskeheten sammen gjennom utvikling og bruk av ny viten for å bedre levekårene. De voksne som lever og de unge som vokser opp i dag, må få vidsyn og viten som rustet dem til å bidra til slike felles anstrengelser - og særlig de som kan hjelpe verdens fattige folk. Kunnskap om sammenhengene i samfunnet og i naturen er nødvendig, men ikke tilstrekkelig; omsorg for andre og for det felles livsmiljøet er også nødvendig.

På den annen side fordrer den økte spesialisering og kompleksitet i verdenssamfunnet fortrolighet med hovedstrømmene og felleselementene i vår norske kultur. Veksten i kunnskap krever hevet bevissthet om de verdier som må veilede våre valg. Og når omstillingene er store og endringene raske, blir det mer maktpåliggende å markere historisk forankring, nasjonal egenart og lokal variasjon for å befeste identitet - for å bevare miljøer med bredde og styrke.

God allmenndannelse skal bidra til nasjonal identitet og solidaritet ved å gi et felles preg forankret i språk, tradisjon og lærdom på tvers av lokalsamfunn. Da blir det også lettere for elever som skifter bosted å finne feste på nytt, fordi flytting blir en bevegelse innenfor et kjent fellesskap. Båndene mellom generasjonene blir tettere når de deler erfaringer og innsikt - eller opplevelser, sanger og sagn. Nykommere innlemmes lettere i vårt samfunn når underforståtte trekk i vår kultur gjøres tydelige for dem.

Kjennskap til fortidens hendelser og ytelser knytter menneskene sammen over tid. Historisk kunnskap utvider også erfaringer for å sette mål og velge midler i framtiden. Fortrolighet med det mennesker har følt, tenkt og trodd, utvider rommet for innsikt og handling, og minner om at dagens forhold vil endre seg.

Opplæringen skal derfor gi kunnskaper som er allsidige og fullstendige. Den skal vise hvordan vår erkjennelse har grodd fram ved et langt skaperverk, som spenner over mange generasjoner og har krysset mange grenser. Slik opplæring gir respekt og aktelse for det mennesker før oss har utrettet, og lar oss plassere oss selv i en historisk utvikling.

Kort sagt: God allmenndannelse viser hvordan utviklingen av ferdigheter, innsikt og viten er noe av det mest fantastiske mennesker har lært å gjøre sammen - historisk og globalt. Den styrker evner og holdninger som gir samfunnet rikere vekstmuligheter i framtiden.

Det samarbeidende menneske

En persons evner og identitet utvikles i samspillet med andre - mennesket formes av sine omgivelser samtidig som det er med på å forme dem.

En sammensatt ungdomskultur

I tidligere tider skjedde en større del av oppfostringen ved at barn og unge direkte tok del i de voksnes praktiske virksomhet for å løse felles oppgaver. Nå skjer storparten av opplæringen i skoler - i spesialiserte institusjoner med undervisning som oppgave. De unge står i stor grad utenfor arbeidslivets prosesser, og har i liten grad ansvar for eller kontroll over dem. Deres økende bruk av massemedier både setter dem i en passiv tilskuerrolle og utsetter dem for motstridende verdisyn.

Innsnevringen av de unges kontakt med samfunnet utenfor skolen, og reduksjonen av deres omgang med de voksne, forsterkes av en ofte innadvendt og selvbeskuende ungdomskultur. Denne ungdomskulturen utheves ved at skolene atskilles fra resten av samfunnet og ved at elevene deles i skoleklasser etter alderstrinn. Barn og unge gis liten anledning til å treffe avgjørelser med umiddelbare praktiske virkninger eller med følger for andre, slik at de kan lære av egne tiltak. Innslaget av indirekte erfaring har økt på bekostning av den direkte.

Det er derfor vesentlig å utnytte skolen som arbeidsfellesskap for utvikling av sosiale ferdigheter. Den må organiseres slik at elevenes virke får konsekvenser for andre, og slik at de kan lære av konsekvensene av egne avgjørelser. Endringene i barns og unges oppvekstkår gjør at de samværsformer og arbeidsmåter som anlegges i oppfostringen, får større betydning for elevenes vekst. Erfaring fra praksis og fra fagopplæring i arbeidslivet er forbilledlig og bør benyttes også i det øvrige skoleverket.

Samtidig er den formelle undervisningen bare en del av barns og unges livsfelt. Oppveksten er også en tumletid. Flere enn noen gang før er aktive i sport og musikk, i organisasjoner og lag, i kor og klubber, der de setter sine egne standarder i kretser av venner, påvirker og påvirkes av sitt eget miljø. Skolen må finne den vanskelige balansen mellom å anspore, utnytte og danne motvekt mot den kultur de unge selv skaper.

Plikter og ansvar

Elever og lærlinger bør ta del i et bredt spekter av aktiviteter der alle får plikter for arbeidsfellesskapet: øvelse i å tre fram for andre, presentere et syn, legge planer, sette dem i verk og gjennomføre et opplegg.

Det innebærer at elevene fra første dag i skolen - og stadig mer med økende alder - må få plikter og gis ansvar, ikke bare for egen flid og framgang, men også overfor andre elever og de øvrige medlemmer av skolefellesskapet. Slike oppgaver omfatter hele registret fra fadderordninger, støtte og omsorg for yngre eller andre elever, ansvar for orden og ryddighet, innsats ved klassetilstelninger og samlingsstunder, hjelp ved bespisning osv.

Formålet med dette er å utvikle innlevelse og følsomhet for andre, å gi praksis i å vurdere sosiale situasjoner og å fremme ansvar for andres tarv. De som ikke er stimulert tilstrekkelig fra hjem eller nabolag, må få mulighet til vokster i et læringsmiljø der elevene tar ansvar for hverandres utvikling. Medvirkning i utvikling av et sosialt

felleskap bidrar til personlig vekst, særlig når det medfører samarbeid mellom mennesker på ulike trinn eller med ulike anlegg og ressurser. Elevene bør derfor komme med i praktisk arbeid, der de dels er ytere og dels mottakere av tjenester. De bør komme i vane med å ta ansvar i dagens samfunn som forberedelse til deltakelse i morgendagens. Alle har et felles ansvar for et læringsmiljø med omtanke for andres behov og respekt for læring. Både den enkeltes hverdag i skolen og muligheter senere i livet kan bli ødelagt hvis konflikt og uorden får sette sitt preg på miljøet. Alle elever har rett til opplæring i ryddige og rolige former, og har selv medansvar for dette.

Livskunnskap fra fellesskapet i skole og opplæring

Mye av den livskunnskap de unge må få med seg fra opplæringen, ervervet de før gjennom plikter i storfamilie og deltakelse i arbeidsliv.

Dagens opplæring må også omfatte

- erfaring i å treffe avgjørelser med direkte og synbare konsekvenser for andre. Det innebærer både trening i å lage og følge regler, i å treffe beslutninger i flokete situasjoner og øvelse av "kriseferdigheter", dvs. evne til å handle i møte med uventede vansker eller ukjente oppgaver. Samlet er dette en trening i sosialt ansvar.
- erfaring fra arbeid der gjensidig avhengighet krever disiplin, og der egen innsats påvirker resultatet av andres. Dette fordrer utvikling av ferdigheter til organisering: evne til å samordne virksomhet, lede aktiviteter, følge direktiver, foreslå alternative løsninger.
- erfaring fra skolens virksomhet: kjennskap til hvordan problemer som oppleves som personlige, allikevel er delt av flere, og derfor bare kan løses i fellesskap eller ved organisatoriske endringer. Slike erfaringer gir forståelse for hvordan konflikter møtes og løses, øvelse i å fremme egne og andres interesser og evne til å stå oppreist i motbør. Som ledd i dette må elever og lærlinger også få trening i å ta kontakt med myndigheter og media.
- Skolen er et miniatyrsamfunn som bør brukes aktivt for å lære slike ferdigheter. Elevene må trekkes med i mange slike avgjørelser, for evnen til deltakelse styrkes ved bruk. I et samfunn med så komplekse institusjoner som vårt er dette vesentlig.

I et hele må opplæringen rettes også mot de personlige egenskaper en ønsker å utvikle, og ikke bare mot faginnhold. Nøkkelen er å utforme omgivelser som gir rike muligheter for barn og unge til å utvikle bevisst samfunnsansvar og handlingskompetanse for rollen som voksen.

Et bredt læringsmiljø: Elevkultur, foreldredeltakelse og lokalsamfunn

Skolen som læringsmiljø strekker seg ut over den formelle opplæring og forholdet mellom elev og lærer. Et bredt læringsmiljø omfatter samhandling mellom alle voksne og elever. Et godt og utviklende læringsmiljø har sin rot i felles forståelse av skolens mål. Forholdet mellom elevene - og elevkulturens verdisett - er en vesentlig del av læringsmiljøet. Elevkulturen legger markerte føringer på hva skolen formår. Foreldrene har primæransvaret for oppfostringen av sine barn. Det kan ikke overlates til skolen, men bør utøves også i samarbeidet mellom skole og hjem. For læringsmiljøet favner også foreldrene. I den grad de står fjernt fra skolen og ikke trer i direkte kontakt med hverandre, kan den ikke gjøre bruk av deres sosiale ressurser til å forme oppvekstkårene og verdimønstret rundt skolen. I en tid da storfamilien spiller mindre

rolle i de unges liv, og der media har rykket inn der foreldrene er trukket ut i arbeidslivet, fordres en mer bevisst mobilisering av foreldrene for å forsterke skolens og dermed elevenes sosiale og normative omland. Dersom skolene skal fungere godt, forutsettes ikke bare at elevene kjenner hverandre, men at også foreldrene kjenner både hverandre og hverandres barn. Dette er nødvendig om de skal kunne sette felles standarder for barnas og de unges aktivitet og atferd. Skolen må i forståelse og samarbeid med hjemmene bistå i barnas utvikling - og den må trekke foreldrene med i utviklingen av miljøet rundt opplæringen og i lokalsamfunnet.

Lokalsamfunnet, med dets natur og arbeidsliv, er selv en vital del av skolens læringsmiljø. De unge henter på egen hånd impulser og erfaringer herfra som undervisningen må knytte an til og berike. I fagopplæringen er det vesentlig at opplæring for arbeidslivet skjer i arbeidslivet. Men undervisningen må generelt initiere kontakt til skolens nabolag og gjøre bruk av de ressurser som ligger i dens omegn. Skolen skal være aktiv som et ressurs-, kraft- og kultursenter for lokalsamfunnet der det knyttes nærmere kontakter, ikke bare mellom voksne og unge, men også til lokalt arbeids- og næringsliv.

Det miljøbevisste menneske

Vårt livsmiljø er blitt stadig mindre bestemt av naturforhold, og mer bestemt av menneskenes eget virke. Velferden avhenger av evnen til å utvikle nye ideer, til å bruke avansert teknologi, til å skape nye varer og til å løse tradisjonelle problemer med mer fantasi og fornuft. I løpet av få år kan nye produkter radikalt endre menneskenes liv, som glødelampen eller bilen, PC-en eller antibiotika. Det er ofte kort vei fra oppdagelse til anvendelse - som når laserstråler brukes i CD-spillere, operasjonskniver eller laserskrivere. Mennesket er en del av naturen, og treffer stadig valg med konsekvenser ikke bare for egen velferd, men også for andre folk og for naturmiljøet. Valgene har konsekvenser på tvers av landegrensener og over generasjoner: Livsstil påvirker helse; vårt lands forbruk forårsaker forurensning i andre land; vår tids avfall blir neste slektsledds problem.

Naturfag, økologi og etikk

Kunnskap og forskning har bedret menneskenes helse, løftet deres levekår og hevet deres velferd i store deler av verden - men har også forsterket ulikheter i verdenssamfunnet og trusler mot naturen. Et hovedtrekk med moderne samfunn er at de mer og mer baseres på teknologi - på framgangsmåter og hjelpemidler for å omdanne naturens råstoffer for menneskenes formål. Det har gitt oss medisiner og vaksiner, bøker og fjernsyn, tekstiler og turbiner, kvartsur og vaskemaskiner.

I alt vi omgir oss med, blir innslaget av kunnskap større - fra joggesko til røykvarslere. Utvikling av ny teknologi er et felt for utfoldelse av fantasi og skaperkraft som kan berike både den enkeltes liv og samfunnets kultur. Teknologisk kunnskap er en del av allmenndannelsen - nysgjerrighet til å forstå dem som har levd og skapt før oss, og kraft til å trenge inn i egen natur og naturen omkring.

Mennesket finner glede både ved å stille spørsmål og finne svar, og det finner trygghet ved å vite og mestre. Anvendelsen av naturvitenskapelig innsikt er blitt et forbilde på målrettet bruk av kompetanse og en drivkraft til å vinne ny erkjennelse. Det har spredt seg til andre områder, som når samfunnsvitenskapelig og humanistisk innsikt legges til grunn for å treffe mer fornuftige og humane valg.

Menneske, miljø og interessekonflikter

På alle områder har det vært store vitenskapelige gjennombrudd. Kunnskap og ny teknologi har utvidet rommet for inngrep både i menneskelivet og i naturen. Men bruken av kunnskap har ofte hatt bivirkninger som er blitt registrert sent og har vist seg skadelige. DDT, som drepte utøy og begrenset sykdommer, lagret seg i næringskjeden og skadet livet i mange ledd uten at det var tilsiktet. En materiell vekst kom i første omgang da jern ble smeltet med kull og koks.

I neste omgang fikk vi forurensning og sur nedbør som skadet liv og drepte fisk. Kort sagt: Kunnskap og ny teknologi har utvidet rommet for inngrep både i menneskelivet og i naturen. Men anvendelsen gir ofte forrykninger i flere ledd, som ikke overskues, og som spres i bredere ringer enn tiltenkt. Anvendt vitenskap og teknologi har hatt negative konsekvenser, dels erkjente som ved atomsprengninger, dels i form av utilsiktede bivirkninger som sur nedbør skogdød eller drivhuseffekt.

Vårt levesett og vår samfunnsform har dype og truende virkninger for miljøet. Dette driver fram konflikter mellom grupper og mellom land. Konsekvensene av vitenskapens

anvendelse er på en gang blitt mer omfattende og sammenflettede. Dette gjør det nødvendig å utvide innsikten om sammenhenger på tvers av faggrensere, og å mobilisere til innsats på tvers av landegrensere. Det øker kravene både til viten og til bevisste økologiske, etiske og politiske avgjørelser hos enkeltindivider og samfunn. Forståelse gjør at valg kan treffes med innsikt, etisk fostring at de kan tas med skjønn. De utviklede land med høyt utdanningsnivå har et særlig ansvar for å sikre verdens felles framtid.

Verdenskommisjonen for miljø og utvikling har pekt på de problemer som ligger i sammenflettede kriser - f.eks. i bedret helse og økningen av verdens befolkning; i moderne teknologi med overforbruk av ressurser og skade på liv; i økonomisk vekst som forurensere og ødelegger naturen; i fattigdom og forarming. Samspillet mellom økonomi, økologi og teknologi stiller vår tid overfor særlige kunnskapsmessige og moralske utfordringer for å sikre en bærekraftig utvikling. Denne må ta utgangspunkt i de begrensninger natur, ressurser, teknologisk nivå og sosiale forhold setter, og de konflikter som utløses når miljøhensyn skal prioriteres. Politisk må utviklingen styres mot en bane som er forenlig med biosfærens evne til å tåle virkningene av menneskenes virksomhet. Og i en bærekraftig utvikling må etisk fostring til medmenneskelighet og solidaritet med verdens fattige være et bærende prinsipp.

Opplæringen må følgelig gi bred kunnskap om sammenhengene i naturen og om samspillet mellom menneske og natur. Undervisningen må kople solid innsikt om naturens stoffer, krefter og arter med forståelse av hvordan sosial organisasjon og teknologi både løser problemer og virker inn på biosfæren. Den må spore de unges trang til å forstå prosessene i naturen. Det fordrer fordypning i naturfagene. Undervisningen må motvirke oppsplittet læring. Konkret viten er nødvendig, men er alene ikke nok - helhetlig naturfaglig og økologisk kunnskap er også nødvendig. I undervisningen må den knyttes til samfunnsfaglig innsikt i økonomi og politikk, og til etisk orientering. Elevene må lære å se ting i sammenheng og bevare overblikk - lære å skue framover i livet og utover i verden. Undervisningen må vekke deres tro på at solidarisk handling og felles innsats kan løse de store globale problemene.

Naturglede

Samtidig må opplæringen fremme glede over fysisk aktivitet og naturens storhet, over å leve i et vakkert land, over landskapets linjer og årstidenes veksling. Og den bør vekke ydmykheten overfor det uforklarlige, gleden over friluftsliv, nøre hugen til å ferdes utenfor oppstukne veier og i ukjent terreng, til å bruke kropp og sanser for å oppdage nye steder og til å utforske omverdenen. Friluftsliv rører både kropp, sinn og tanke. Fostringen må betone forbindelsen mellom naturforståelse og naturopplevelse: kunnskapen om elementene og om samspillet i livsmiljøet må gå sammen med erkjennelsen av vår avhengighet av andre arter, samfølelsen med dem og gleden over naturliv.

Det integrerte menneske

Opplæring har en rekke tilsynelatende motstridende formål:

- å bibringe vår kulturs moralske fellesgods, dens omtanke for andre - og gi evne til å stikke sin egen kurs;
- å gi fortrolighet med vår kristne og humanistiske arv – og kjennskap til og respekt for andre religioner og trossyn;
- å bryte med selvopptatthet og tro på den sterkestes rett - og gi styrke til å stå alene, gå på tvers og ikke legge seg flat eller bøye av for andres meninger;
- å utvikle selvstendige og uavhengige personligheter - og evne til å virke og arbeide i lag;
- å fremelske den enkeltes særpreg, de forskjeller som gjør hvert individ til et fond for andre - og å formidle de felles kunnskaper og ferdigheter som gjør at vi lett kan fungere med andre og sammen bidra til samfunnets vekst;
- å gi rom for barns kultur og unges stil - og ruste dem til å gå inn og ta ansvar i de voksnes verden;
- å gi praktiske ferdigheter for arbeid, yrke og livets konkrete oppgaver - og å by romslige vekstvilkår for karakter og følelsesliv;
- å kjenne og pleie nasjonal arv og lokale tradisjoner for å bevare egenart og særdrag - og åpent møte andre kulturer for å kunne gledes av mangfoldet i menneskelige ytringsformer og å lære av kontraster;
- å gi kunnskap om menneskenes konfliktfylte historie og om fortidens landevinninger - og om samtidens kriser og muligheter;
- å skape bevissthet om hvordan vår tid og vår hverdag er bestemt av tidligere generasjoners valg - og om de føringer vi legger for kommende generasjoner;
- å gi fakta nok til å fatte og følge den løpende samfunnsdebatt - og formidle verdier som kan veilede i de valg som ny kunnskap åpner for;
- å gi sterke opplevelser ved de fremste menneskelige ytelser slik vi kjenner dem fra litteratur og kunst, fra arbeid, handling og forskning - og gi hver enkelt sjansen til å oppdage og utvikle de kimer som ligger i egne anlegg;
- å inngi respekt for kjensgjerninger og saklig argumentasjon - og oppøve kritisk sans til å gå løs på gjengs tenking, innarbeidede forestillinger og bestående ordninger;
- å gi respekt for andres innsats og ydmykhet for andres bragder - og nok tro på seg selv til å våge å mislykkes;
- å åpne sansene for de mønstre som har festnet seg som tradisjoner, i alt fra musikk til byggekunst - og fantasi til å tenke nytt og evne til å bryte opp;
- å tilføre de unge en solid kunnskapsbase - og forme den slik at det både gir trang til ny viten og evne til lett å erverve ny kunnskap gjennom hele livet;
- å lære elevene å bruke naturen og naturkreftene for menneskelige formål – og lære dem å verne miljøet mot menneskelig dårskap og overgrep.

Opplæringen må balansere disse doble formålene. Oppgavene er en allsidig utvikling av evner og egenart: til å handle moralsk, til å skape og virke, til å arbeide sammen og i harmoni med naturen. Opplæringen skal bidra til en karakterdannelse som gir den enkelte kraft til å ta hånd om eget liv, forpliktelse for samfunnslivet og omsorg for livsmiljøet. Når øket kunnskap gir større makt, krever det sterkere betoning av det ansvaret som denne makten gir. Valgene som tas, må bygges på kunnskap om konsekvenser og sammenhenger, men også veiledes ved prøving mot verdier. En tydelig

hovedlinje i oppfostringen må være å forene økt viten, kyndighet og ferdighet med sosiale krav, etisk orienteringsevne og estetisk sans. De unge må integreres både personlig og i samfunnslivet på en moralsk sammenfelt måte. Opplæringen skal fremme moralsk og kritisk ansvar for det samfunn og den verden de lever i. Sluttmålet for opplæringen er å anspore den enkelte til å realisere seg selv på måter som kommer fellesskapet til gode - å fostre til menneskelighet for et samfunn i utvikling.

Hei!

Vi har i år sendt inn søknader for Hordaland Privatgymnas AS og Trondheim Montessoriskole AS. Det er imidlertid oppdaget en feil ved dokumentene som inneholder læreplanene. Korrekte læreplansett er vedlagt som Pdf til denne e-posten. De tre dokumentene kan anvendes ved begge søknadene.

Dersom jeg skal sende dette særskilt til vedkommende saksbehandler(-e) gjør jeg gjerne det.

Jeg beklager det inntrufne.

Med vennlig hilsen
For Akademiet Norge AS

Vegard Aasland Nymoen
Tlf: 957 63 761
E-post: vegard.nymoen@bitforbit.no